

VILLA SKEPPET RAKENNUSHISTORIASELVITYS

2019–2020

ARKKITEHDIT MUSTONEN OY

Riikka Koivula, Maren Nielsen, Ida Magnusson, Niina Svartström

MAISEMASUUNNITTELU HEMGÅRD

Gretel Hemgård, Tiina Taipale

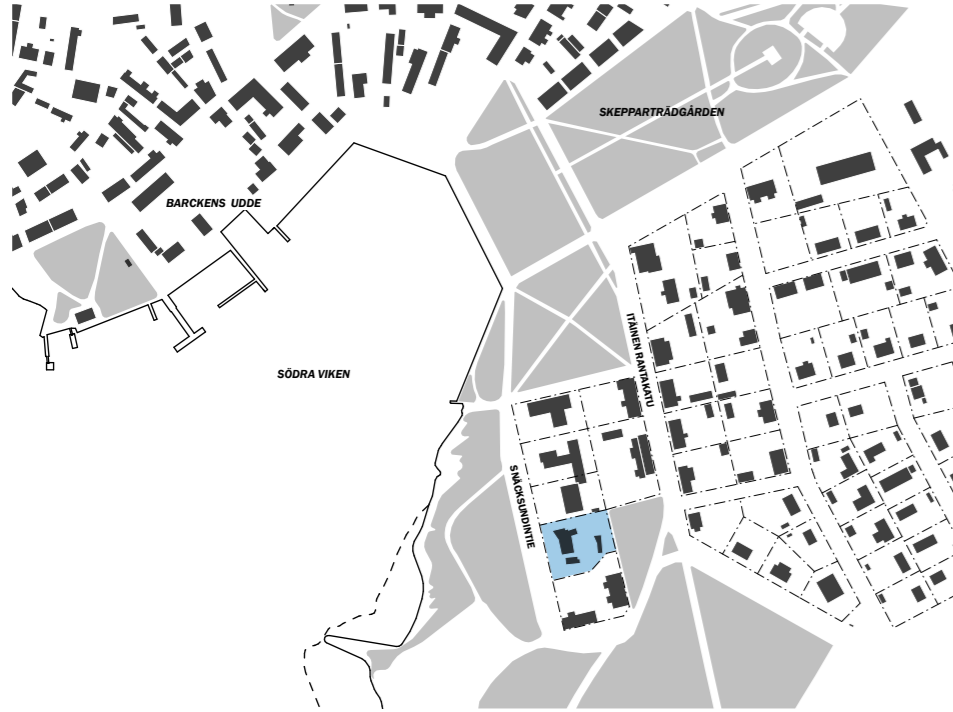
← Kannen kuva: Villa Skeppet 1970-luvulla. Kuvaaja Kari Hakli, AAA.

Copyright © arkkitehdit mustonen oy & Maisemasuunnittelu Hemgård, 2019–2020.
Valokuvien ja piirustusten tekijät ilmoitettu yhteyksissään.
Työn tekijät: Arkkitehdit Mustonen Oy: Riikka Koivula, Maren Nielsen, Ida Magnusson, Niina Svartström
Maisemasuunnittelu Hemgård: Gretel Hemgård, Tiina Taipale
Kustantaja: Christine ja Göran Schildtin säätiö
Painosmäärä: 40 kpl
Julkaisu vuosi: 2020
Painopaikka: Origos, Espoo

ISBN 978-952-68113-6-9

↘ Valokuva Villa Skeppetin olohuoneesta vuonna 2019.
amoy/Ida Magnusson.

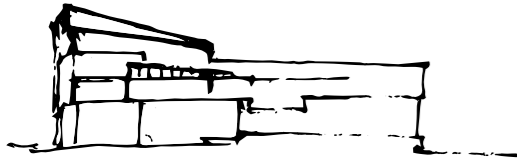
← Rakeisuuskaavio Tammsaaren taajamasta, 1:5000.
Villa Skeppetin tontti korostettu sinisellä. amoy, 2019.

PERUSTIEDOT

Kohde	Villa Skeppet (Villa Schildt) (kiinteistötunnus 710-4-40-4)
Osoite	Snäcksundintie 8, 10600 Tammsaari
Valmistunut	vuonna 1970
Kokotiedot	tontin pinta-ala 1579 m ² ; käytetty kerrosala 208 m ²
Käyttö	1970–2017 yksityisasunto
Rakennuttaja	Göran ja Christine Schildt
Arkkitehtisuunn.	Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (Alvar Aalto, Tore Tallqvist, Elissa Aalto mm.)
Kalusteet	Artek, Sinikka Killinen
Rakennesuunn.	Insinööritoimisto Magnus Malmberg
LVI-työt	Lämpötekniinen toimisto Calor
Sähkötyöt	Sähkötekniikko Helmer Sjöblom

SISÄLLYSLUETTELO

0	JOHDANTO	4	6	VILLA SKEPPETIN ARKKITEHTUURI JA OMINAISPIIRTEET	114
	Selvityksen sisältö, tekijät, selvityksen rakenne ja käytetyt lähteet	4		Yhteenveto	114
	Villa Skeppetin rakentaminen	6		Arkkitehtuuri ja ominaispiirteet: tonttialueet	116
1	KAUPUNKIKUVA JA LÄHIYMPÄRISTÖ	6		Arkkitehtuuri ja ominaispiirteet: päärakennus ja sauna	117
	Villa Skeppetin tontti	6		Arkkitehtuuri ja ominaispiirteet, kaavio: julkisivut	118
	Suunnittelun vaiheita	12			
	Pihapiirin rajat ja rakennukset	15	7	LÄHTEET	
2	Gretel Hemgård: VILLA SKEPPETIN PIHA JA PUUTARHA	21		Lähteet	120
	Vanha ja istutettu kasvillisuus vuosina 1971–73	30		Lähdearkistot ja lyhenteet	121
	Säilynyt kasvillisuus, tilanne toukokuussa 2019	31			
3	RAKENNUSTEN ULKOARKKITEHTUURI	38			
	Kolmen rakennuksen pihapiiri	38			
	Päärakennuksen julkisivumateriaalit	44			
	Päärakennuksen rakenneperiaatteet	48			
	Merkittävimmät muutokset ulkoarkkitehtuurissa	50			
	Julkisivuarkkitehtuuri, tärkeimmät rakennusosat	52			
4	TILARATKAISU JA MITOITUS	66			
	Tilakaavio	67			
	Pää- ja saunarakennus tiloittain	70			
	Merkittävimmät muutokset sisätiloissa	80			
5	SISÄTILOJEN ARKKITEHTUURI JA MATERIAALIT	82			
	Sisätiloissa käytetyt materiaalit	82			
	Tärkeimmät rakennusosat	94			
	Kiinteä sisustus	104			
	Sisätilavalaisimet	110			

0 JOHDANTO

KOHDE

Villa Skeppet sijaitsee Tammisaaressa. Rakennus valmistui vuonna 1970 Göran ja Christine Schildtin yksityisasunnoksi. Vuosina 2019–20 rakennusta korjataan ja Christine ja Göran Schildtin säätiössä valmistellaan rakennuksen avaamista Christine ja Göran Schildtin kotimuseona. Asuinkäyttö on päättynyt Göran Schildtin kuoltua vuonna 2009 ja Christine Schildtin muutettua pois talostaan joulukuussa vuonna 2017.

Selvityksessä käytetyt nimitykset

Villa Skeppetin työnimi suunnitteluvaiheessa oli *Villa Schildt* ja kaikki alkuperäiset piirustusasiakirjat on laadittu tällä nimellä. Christine ja Göran Schildt nimesivät talonsa *Itakaksi*, mutta Tammisaarelaisten suussa rakennuksesta tuli "Skeppet", mahdollisesti laivamaisen ulkomuodon ja komentosil-tamaisen parvekkeen ansiosta. Tässä selvityksessä rakennusta kutsutaan *Villa Skeppetiksi*.¹

Villa Skeppetin tontilla, jolla oli myös 1800-luvun puolella rakennettu asuinrakennus, *Villa Skutan*, ja Villa Skeppetin jälkeen Schildtint rakennuttivat tontille vielä kolmannen rakennuksen: *Villa Fregatten*, valmistui vuonna 1973.² Vuonna 1997 tontti jaettiin kahteen osaan ja Skutan ja Fregatten erotettiin omalle tontilleen.

¹ Tegel 2018. s. 109.

² Suunnittelija arkkitehti Ola Hansson.

Asemakaava, käyttötarkoitus ja suojelustatus

Villa Skeppetin tontti on asuinalueella Tammisaaren taajamassa, keskustan tuntumassa, osoitteessa Snäck Sundintie 8. Villa Skeppetin asuinkäytön päättymisen jälkeen se on päätetty muuttaa kotimuseoksi. Käyttötarkoituksenmuutos edellyttää asemakaavamuutosta, jossa on samalla tarkoitus vahvistaa rakennuksen suojelu sekä antaa korjaus- tai muutostöitä koskevat täsmäntävät määräykset. Villa Skeppet erotetaan omalle tontilleen, ja Villa Skeppetin viereisellä tontilla olevien kiinteistöjen omistussuhteiden muutoksia valmistellaan ja ennakoidaan toiminnan tulevia tarpeita.

TYÖN TAVOITTEET JA TEKIJÄT

Tässä selvityksessä kartoitetaan Villa Skeppetin nykytilanetta, säilyneisyyttä, ominaispiirteitä ja arvoja mm. suojelua silmällä pitäen. Selvityksen tarkoitus on myös tuottaa hyödyllistä aineistoa rakennuksen ylläpitoa ja kunnostusta varten sekä tukea kaavamuutosprosessia.

Selvitys on tehty Christine ja Göran Schildtin säätiön toimeksiannosta. Varsinainen selvitystyö on tehty itsenäisesti ja riippumattomasti.

Arkkitehdit Mustonen Oy:ssä selvityksen ovat tehneet arkkitehdit Riikka Koivula, Maren Nielsen, Ida Magnusson ja Niina Svartström. Villa Skeppetin pihoja ja puutarhaa käsittelevän selvitystyön ovat tehneet Maisemasuunnittelu Hemgårdilla maisema-arkkitehti Gretel Hemgård ja Tiina Taipale.

Aiemmat tutkimukset ja suunnittelutyön eteneminen

Arkkitehdit Mustonen Oy:ssä arkkitehdit Tapani Mustonen ja Olli Helasvuo ovat laatineet alustavan kuntoarvion Villa Skeppetin pää- ja saunarakennuksesta vuonna 2017.

Vuonna 2018 Tapani Mustonen ja Niina Svartström ovat jatkaneet rakennuksen nykytilan selvittämistä yhdessä erikoisasantuntijoiden kanssa. Vuoden 2018 loppuun mennessä valmistui hankesuunnitelma rakennuksen välttämättömistä korjaustöistä. Tarvittavien korjaus- ja muutostöiden toteutussuunnittelu on alkanut vuonna 2019 ja työ valmistuu vuonna 2020.

SELVITYKSEN RAKENNE

Selvityksen ensimmäiset luvut keskittyvät rakennuksen lähiympäristöön ja pihapiiriin.

Toinen luvussa Gretel Hemgård tarkastelee analyytisesti pihan ja puutarhan nykytilannetta ja historiaa. Gretel Hemgård ja Tiina Taipale ovat selvittäneet myös puutarhan kasvillisuuden, ja 1970-luvun alun tilannetta voi havainnollisesti verrata toukokuun 2019 tilanteeseen aukeaman sivulla 30–31.

Kolmas luku käsittelee rakennusten ulkoarkkitehtuuria, julkisivun materiaaleja ja yksityiskohtia; tässä luvussa käydään läpi myös päärakennuksen rakenteelliset periaatteet.

Julkisivujen jälkeen käsitellään sisätilojen arkkitehtuuria ja merkittävimpiä rakennusosia.

Selvityksen lopussa on yhteenveto rakennuksen arvoista, arkkitehtuurista ja erityispiirteistä.

SELVITYKSESTÄ ULOS RAJATTUA

Villa Skeppetistä valmistui vuonna 2018 Sanna Tegelin Aalto-yliopiston diplomityö³ "Villa Skeppet rakennuksena ja kotina". Siinä on käsitelty Villa Skeppetin syntyhistoriaa ja haastateltu talossa vuoteen 2017 asunutta Christine Schildtiä sekä rakennuksen suunnittelusta Alvar Aallon toimistossa vastannutta arkkitehti Tore Tallquistia.

Rakennushankkeen taustoja tai selvitystä arkkitehtien ja tilaajapariskunnan yhteistyöstä suunnitteluvaiheessa ei ole sisällytetty tähän työhön. Göran Schildtin Alvar Aallolle ja Tore Tallqvistille lähettämiä kirjeitä on käytetty aineistona Sanna Tegelin diplomityössä, mutta tämän selvityksen puitteissa ei ole tutkittu Alvar Aalto -säätiön kirjekokoelmia.

Aikalaisarkkitehtuuriin ja muihin arkkitehti Alvar Aallon suunnittelemiin kohteisiin on viitattu vain olennaisilta osin: selvityksen puitteissa ei ole kattavasti käyty läpi vastaavia kohteita, vaikka joitakin Alvar Aallon suunnittelu-paletilta tunnistettavia verrokiesimerkkejä on mainittu yhteyksissään.

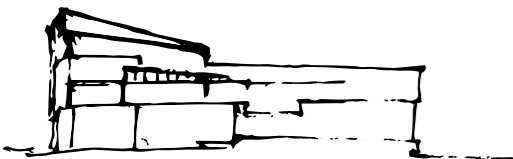
³ Tegel, Sanna, 2018 Villa Skeppet rakennuksena ja kotina. Aalto yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Arkkitehtuurin laitos, diplomityö.

LÄHTEISTÄ

Tärkeimmät lähteet selvitystyössä ovat olleet Alvar Aalto -museon piirustuskokelma ja Christine ja Göran Schildtin säätiön arkisto. Tärkeimpinä kirjallisina lähteinä ovat olleet Sanna Tegelin diplomityö *Villa Skeppet rakennuksena ja kotina* vuodelta 2018 sekä Mia Hipelin toimittamat *Alvar Aalto ja Tammisaari* vuodelta 2003 sekä *Villa Skeppet, Tammisaari* vuodelta 2009.

Rakennuksiin tehdyistä korjaustoimenpiteistä on keskusteltu Karl Johan Sevonin (rakennuksen pitkäaikainen huolto- ja rakennustöiden luottomies, Oy Se-Ka Ab) sekä Christine ja Göran Schildtin säätiön projektipäällikkö Magnus Lindbergin kanssa. Toiminnanjohtaja Jennifer Dahlbäck on jakanut ja tarkistanut tietoa sekä tukenut työtämme tutkivala Schildtin säätiön arkistoaineistoja. Mm. Villa Skeppetin vieraskirjojen merkinnöistä on saatu tarkennuksia joidenkin korjaustoimien ajoitukseen.⁴ Kiitämme kaikesta avusta!

⁴ Villa Skeppets gästbok I (1970–1994) – II (1995–18.12.2009)

1 KAUPUNKIKUVA JA LÄHIYMPÄRISTÖ

↑ Ilmakuva Tammissaaren taajamasta, johon valkoisella ympäröity Villa Skeppet. Raaseporin karttapalvelu

VILLA SKEPPETIN TONTTI

Villa Skeppet sijaitsee Raaseporissa, Tammissaaren taajaman keskustan tuntumassa. Asuinalueita rajaavat lännessä vanhan kaupungin niemen eteläpuolelle kurottuva lahti Södra viken, pohjoisessa sen pohjukasta alkava Skepparträdgården ja etelässä Hagenin puistoalue, joka yhtyy laajempaan arvokkaaseen lehtometsäalueeseen. Puuhuvila-alue on syntynyt jo 1800-luvulla, ja Gyldénin asemakaavasuunnitelmassa vuodelta 1843¹ koko eteläinen kaupunginosa on esitetty kaavoitetuksi.

Göran Schildt osti tämän vanhan huvila-alueen rannan puoleisesta rivistöstä tontin, jossa oli ennestään 1880-luvulla valmistunut rakennus² (myöhemmin *Villa Skutan*). Tammissaaren kaupunki myönsi luvan rakentaa samalle tontille uudisrakennuksen, sillä maininnalla, että rakennuksen suunnittelussa tuli ottaa huomioon tontilla oleva vanha rakennus samaten kuin naapuritonttien rakennukset.³

Villa Skeppetin suunnittelu alkoi keväällä 1969. Suunnitelmat olivat valmiit kilpailutettavaksi marraskuun 1. päivä-

- 1 Gyldén, C. W. Plan af Ekenäs stad, 1843. Jyväskylän yliopiston historiallisten karttojen arkisto.
- 2 Raaseporin kaupungilta 2020 saadun tiedon mukaan rakennettu mahdollisesti kulta- ja hopeaseppä Madsenin työtilaksi 1800-luvun loppupuolella.
- 3 Lindqvist, Trygve, 2009. Alvar Aalto ja Tammissaaren kaupunki. Kirjassa: Hipeli, Mia (toim.), 2003. Alvar Aalto och Ekenäs - Alvar Aalto ja Tammissaari. Christine och Göran Schildt, Ekenäs. s.44-45

nä vuonna 1969.⁴ Alueen asemaakaavamuutos, jossa Villa Skeppetin tontin rakennusoikeus on määritelty, hyväksyttiin 14.2.1970 Tammissaaren kaupunginhallituksessa. Villa Skeppetin rakennustyöt aloitettiin huhtikuussa 1970.

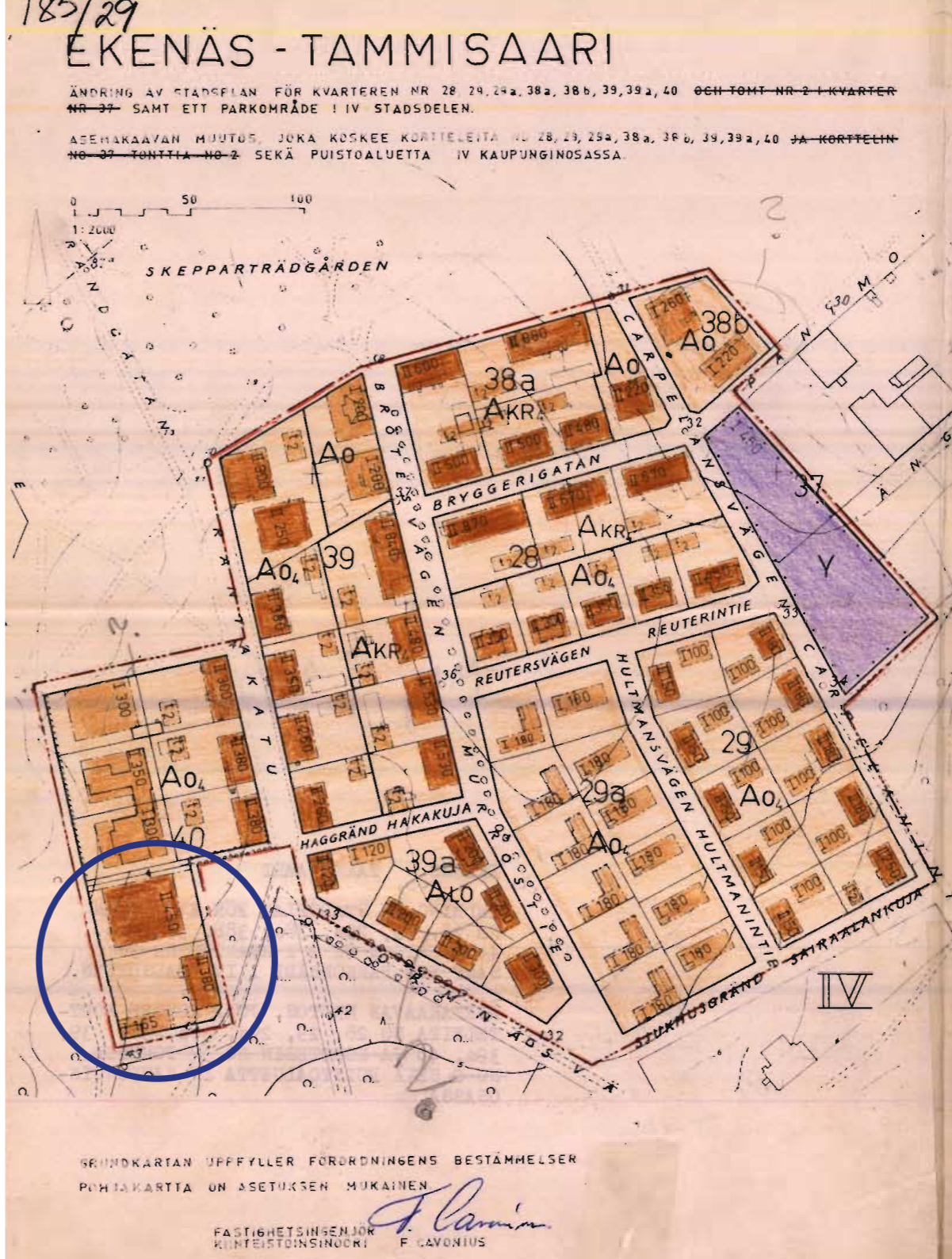
Villa Skeppetin valmistumisen jälkeen Göran ja Christine Schildt rakennuttivat samalle tontille Ola Hanssonin suunnitteleman Villa Fregattenin. Vuonna 1997 hyväksyttiin tontinjakomuutos, jossa tontti jaettiin kahtia: Villa Skeppetin tonttiin sekä Villa Skutanin ja Villa Fregatten yhteiseen tonttiin.⁵

ASEMAKAAVATILANNE

Tammissaaren neljännen kaupunginosan vanhimpien korttelien empireasemakaava esiintyy jo C.W.Gyldénin kaupunkikartassa vuodelta 1843. Villa Skutanin tonttia ei ole kuvattu tähän, eikä vielä vuoden 1902 karttaankaan, mutta tontilla oleva vanha asuinrakennus on kuitenkin peräisin jo 1880-luvulta⁶. Vuonna 1936 laadittiin asemakaava 4. kaupunginosan laajentumisesta. Suunniteltujen suurten tonttien sijaan alueelle syntyi pieniä omakotitalotontteja, kahden korttelin sijasta kolmeen kortteliin.

Nykyisen Snäcksundintien varressa olevat tontit ovat olemassa jo vuoden 1843 kaupunkikartassa, kaikissa kartoissa ja asemakaavasuunnitelmissa sen jälkeen, vaika-

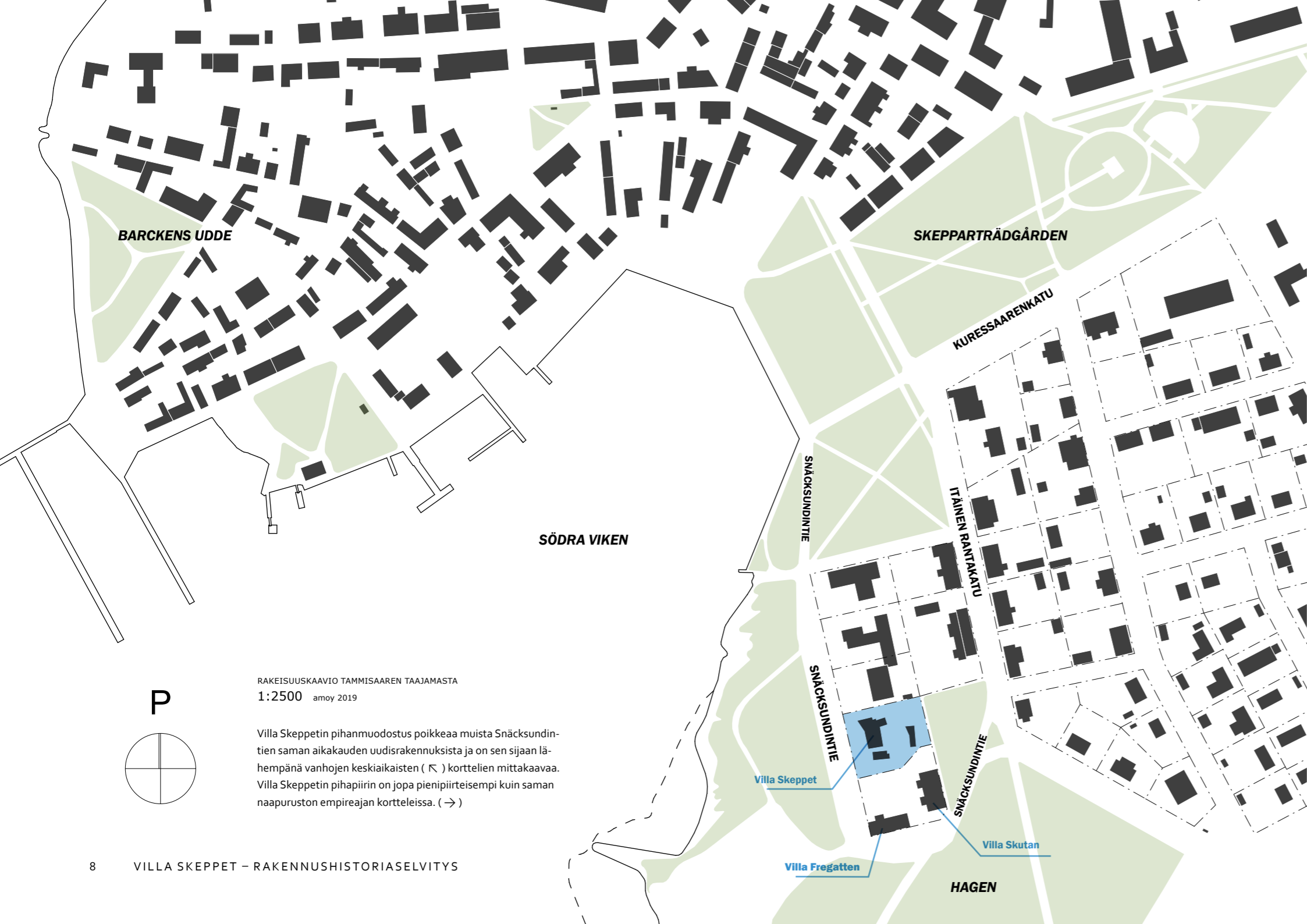
- 4 Schildt, Göran, 2009. Villa Skeppet – sen suunnittelu ja rakentaminen. Alvar Aalto säätiö, Jyväskylä. s. 3-5
- 5 Tammissaaren kaupunki, 4. kaupunginosan korttelin 40 tonttijako muutos 1:1000, hyväksytty kaupunginhallituksessa 27.10.1997
- 6 11.11.2019 Raaseporin karttapalvelu, <http://karta.raaseborg.fi/>

○ Villa Skeppetin tontti

↑ Vuonna 1997 tontti jaettiin kahteen osaan, jolloin Villa Skeppet sai oman tonttinsa. Tammissaaren kaupunki, 4. kaupunginosan korttelin 40 tonttijako muutos 1:1000, hyväksytty kaupunginhallituksessa 27.10.1997.

← Vuonna 1969, ilmeisesti Villa Skeppetin suunnitelmien perusteella, hyväksytty asemakaavamuutos, jossa Villa Skeppetin tontille on määritelty sallittu rakennusala. Korttelien 28 ja 29 tonttijako on muuttunut ja lisäksi on syntynyt myös kortteli 39a. Raaseporin kaavoitus

BARCKENS UDDE

SKEPPARTRÄDGÅRDEN

SÖDRA VIKEN

SNÄCKSUNDINTIE

KURESSAARENKATU

ITÄINEN RANTAKATU

SNÄCKSUNDINTIE

SNÄCKSUNDINTIE

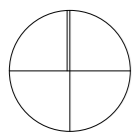
Villa Skutan

Villa Fregatten

HAGEN

RAKEISUUSKAAVIO TAMMISAAREN TAAJAMASTA
1:2500 amoy 2019

P

Villa Skeppetin pihanmuodostus poikkeaa muista Snäcksundintien saman aikakauden uudisrakennuksista ja on sen sijaan lähempänä vanhojen keskiaikaisten (K) korttelien mittakaavaa. Villa Skeppetin pihapiirin on jopa pienipiirteisempi kuin saman naapuruston empireajan kortteleissa. (→)

ka rivistön ensimmäinen uudisrakennus on valmistunut vuonna 1959 (Snäcksundintie 6). Valitettavasti Raaseporin arkistosta ei ole löytynyt asemakaavaa, jossa Snäcksundintien tonttien rakennusoikeudet on alun perin määritelty, mutta arkistoaineiston mukaan Villa Skeppetin tontille oli määritelty 300 m² rakennusoikeutta yhdenperheentaloa varten.⁷ Villa Skeppetin suunnitelmien valmistumisen jälkeen päivityssä asemakaavamuutoksessa⁸ rakennusala on suurennettu Villa Skeppetin muodon mukaisesti Snäcksundintien suuntaan ja rakennusoikeus on kasvatettu 450 neliometriin.⁹ Samalla on sallittu tontilla sijainneen vanhan piharakennuksen laajentaminen moninkertaiseksi.

NAAPURUSTO

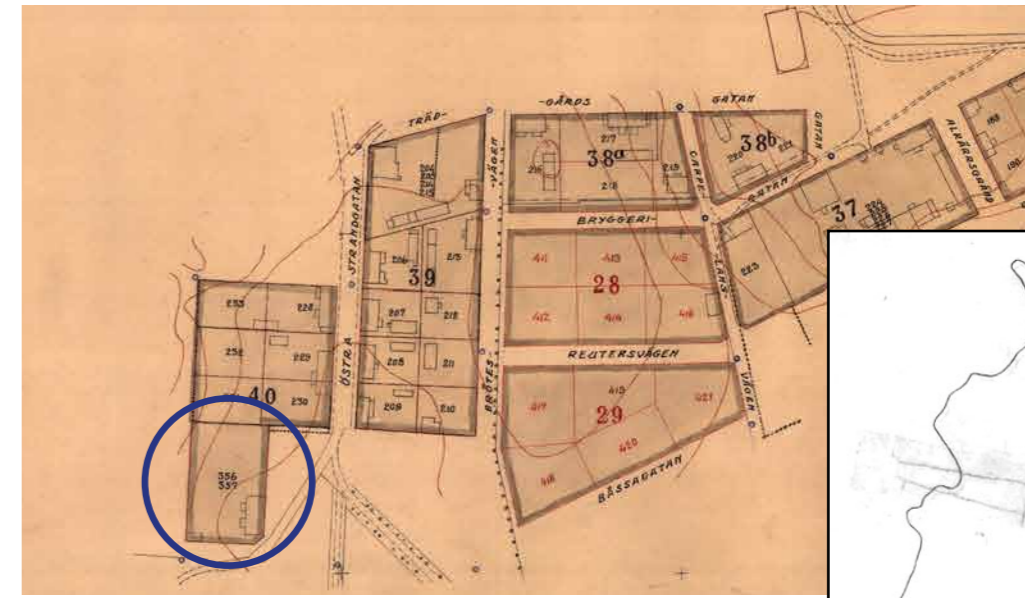
Vuonna 1970 päivityssä Villa Skeppetin asemapiirroksessa näkyvät aiemmin 1960-luvulla Snäcksundintien varrelle rakennetut kaksi uutta omakotitaloa.¹⁰ 1800-luvun huvila-alueella kaksikerroksiset päärakennukset ovat ajan rakennustavan mukaisesti kadun varressa ja selvästi pienemmät piharakennukset tontin perällä. Snäcksundintien varressa tonttien rakennusalat on vuoden 1970 asemakaavamuutoksessa määritelty ympäristöstä poiketen laajoina yhtenäisnä alueina tonttien keskelle. Muiden tonttien rakennukset

- 7 Kirje nro 37 Tammisaaren kaupunginhallitukselta "Filosofian tohtori Göran Schildtille", 22.1.1969. CGS.
- 8 5.11.1969 päivityssä asemakaavan muutos, joka koskee kortteleita 28, 29, 29a, 30a, 38, 39, 39a ja 40 sekä puistoaluetta IV kaupunginosassa. Ekenäs-Tammisaari. Helsingissä 5.11.1969, Eric Adelcreutz ja Nils-Henrik Aschan. Hyv. Tammisaaren kaupunginvaltuustossa 16.2.1970.
- 9 Villa Skeppetin suunnitteluvaiheessa rakennusala on ollut samassa linjassa naapuritonttien kanssa, koska Tore Tallqvist kuvaa vuonna 2003 kuinka olohuoneen lattian ulokkeena oleva osa ulottui yli sallitun rakennusalueen rajan. Tallqvist, Tore, 2003. s.86.
- 10 Ritning no 1: Situation, 1/1000, 1/2000, Helsingissä 20.1.1970. Alvar Aalto Arkitekt. AAA 84-1970.

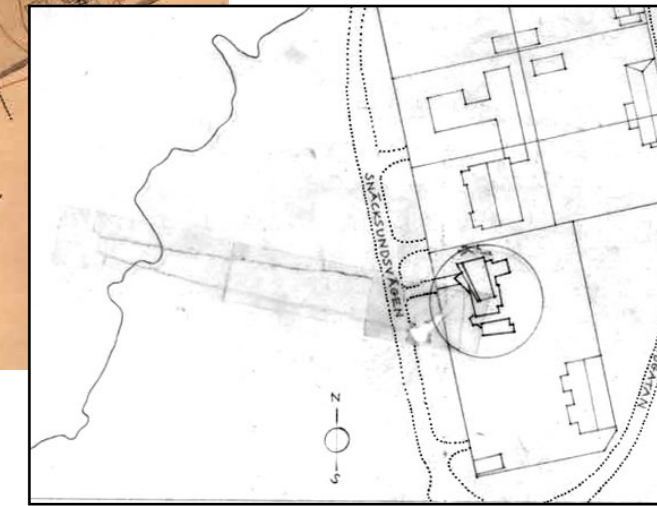
← C.W.Gyldénin asemakaavakartta vuodelta 1843. Villa Skeppetin tontti puuttuu suunnitelmasta, mutta nykyisen Snäcksundintien varrella olevat muut tontit esiintyvät jo tässä asemakaavassa. Nykyisen Skepparträdgårdenin nimellä kulkeva puistoakseli on niin ikään osa tätä empireajan kaupunkisuunnitelmaa. Jyväskylän yliopiston kartta-arkisto

○ Villa Skeppetin tontti

↓ Asemapiirros vuodelta 1970, jossa näkyvät Snäcksundintien varressa jo enne villa Skeppetin rakennuksia olleet yhdenperheentalot. Piir. nro AA 84-1970, Alvar Aalto Museo.

↑ Ote vuonna 1936 hyväksytystä asemakaavamuutoksesta, jossa 1800-luvun asuinalueelle on kaavoitettu täydennysrakentamista. Snäcksundintien varrella sijaitsevat tontit ovat Skeppetin tontilla sijaitsevaa vanhaa rakennusta lukuunottamatta tyhjillään.

on määritelty yksikerroksisiksi ja niillä on rakennusoikeutta 300–350 m² tonttia kohden, mikä on käytetty kokonaisuudessaan.⁷

Kaksi Villa Skeppetin yksikerroksista omakotitalonaapureista on valmistunut jo ennen kaavamuutoksen päiväystä ja olisi ollut mielenkiintoista selvittää, millainen rakennusala korttelin 40 tonteille oli asetettu ennen 1970-lukua¹¹.

¹¹ Ks. asemakaavakartat edellisellä aukeamalla.

↑ Valokuva vuodelta 1972 tai 1973. Etualalla oikealla Villa Schildt ja pihapuiden takana Villa Skeppet. Snäcksundintien yhdenperheentalot ovat matalia ja pinta-alaltaan laajoja eivätkä sopeudu itäpuolella olevaan 1800-luvun empireasemakaavaan. Kuva Piero Berengo Gardin, CGS.

← Valokuva vuodelta 1972 tai 1973. Villa Skeppetin tontin ja Itäisen Rantakadun väliin jäävä vihialue muodostaa kesäaikaan tontille läpäisemättömän vihreän taustaseinän. Kuva Piero Berengo Gardin, CGS.

Asuinalue Villa Skeppetin itäpuolella

Villa Skeppetin pihapiirin itäpuolelle tontin ja Itäisen Rantakadun väliin jää jäsentymätön vihialue. Tämä pieni metsikkö muodostaa Villa Skeppetin pihapiirille kesäaikaan läpäisemättömän vihreän taustaseinän. Talviaikaan lehdettömien puiden välistä sen sijaan on sairaalan suunnalta lähestyttävissä mahdollista nähdä sekä Villa Skutan että Villa Skeppetin piharakennus ja sen takaa pilkottava päärakennuksen olohuoneen kattomuoto.

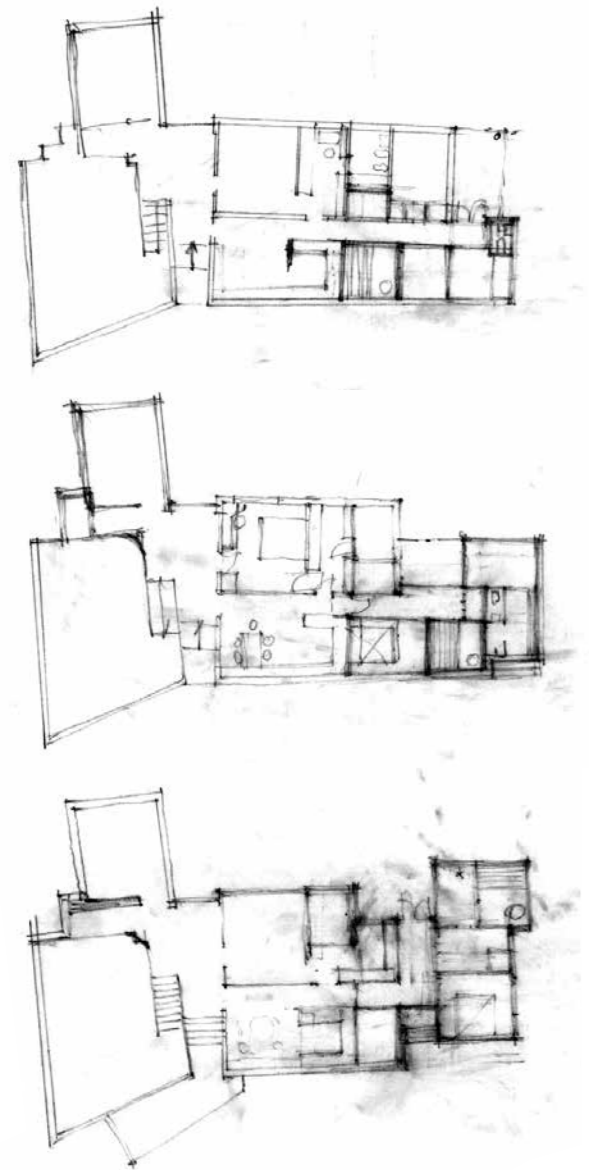
Itäisen rantakadun varrella sijaitsevat vanhat puutalot – ja yksi uudempi puuverhoiltu paritalo – muodostavat umpinaisine aitoineen virtaviivaista, empireajalle tyypillistä katutilaa. Kadunvarteen sijoitetut päärakennukset ja tonttien perällä olevat piharakennukset synnyttävät puolisoljettuja tontteja.

→ Näkymä Snäcksundintietä kohti Tammisaaren keskustaa, vasemmalle kuvan ulkopuolelle jää merenlahti. 1950–70-luvuilla rakennetut yhdenperheentalot eivät muodosta katutilaa vaan jäävät kauas tontin rajasta. amoy 2019

→ Näkymä Itäiseltä Rantakadulta. 1800-luvun lopun puutalot ja niiden tontit kadunsuuntaan rajaavat korkeat umpiaidat muodostavat empireasemakaavan mukaista linjakasta katutilaa. amoy 2019

↑ Alvar (tai Elissa) Aallon luonnoksia Villa Skeppetistä suunnittelun alkuvaiheesta. Työhuoneesiipi ja olohuoneen voimakas korkea muoto olivat jo vakiintuneet, mutta yksityistilat ja etenkin sauna hakivat muotoaan. AAM.

SUUNNITTELUN VAIHEITA

Villa Skeppetin rakennushankkeen syntytaustoja on käsitelty muun muassa Sanna Tegelin diplomityössä Villa Skeppet rakennuksena ja kotina¹.

Tontti Tammisaaresta uudelle kodille

Göran Schildt joutui 1968 luopumaan Sipoon Östersundomissa sijainneesta kodistaan, Villa Itakasta, ja Göran Schildtin pitkäaikainen ystävä Alvar Aalto tarjoutui suunnittelemaan tälle uuden kodin Suomeen.² Christine ja Göran Schildt löysivät sopivan tontin Tammisaaresta, ja Göran Schildtin mukaan lupa suurelle tontille vanhan puisen asuinrakennuksen seuraksi uudisrakennus heltisi heti, kun hän ilmoitti tulevan rakennuksen suunnittelijaksi Aallon.³ Alvar Aalto oli suunnitellut Tammisaaren keskustaan vuonna 1969 valmistuneen Säästöpankin talon, osan vajaaksi jäänyttä kokonaista korttelisuunnitelmaa.⁴

- 1 Aalto yliopiston Taiteen ja suunnittelun korkeakoulu, 2018.
- 2 Schildt, Göran, 2003. Villa Skeppet, sen suunnittelu ja rakentaminen. Kirjassa: Hipeli, Mia (toim.), 2003. Alvar Aalto och Ekenes - Alvar Aalto ja Tammisaari. Christine och Göran Schildt, Ekenäs. s. 73
- 3 Schildt, 2003. s. 74
- 4 Trygve Lindqvist, 2003. Alvar Aalto ja Tammisaaren kaupunki. Kirjassa: Hipeli, Mia (toim.), 2003. Alvar Aalto och Ekenes - Alvar Aalto ja Tammisaari. Christine och Göran Schildt, Ekenes. s.18

Suunnitteluprosessi

Villa Skeppetin suunnittelu lähti käytännöllisistä näkökohdista: lapseton pariskunta tarvitsi pienen kodin, jossa ei olisi muuta kuin välttämättömät, mutta kuitenkin rauhallinen erillinen tila Göran Schildtin kirjailijan työtä varten sekä tarpeeksi tilaa vieraiden viihdyttämistä varten.

Alkuvaiheessa suunnittelutyötä tekivät ilmeisesti Alvar ja Elissa Aalto. Ensitapaamisen jälkeen tilaajat kommentoivat suunnitelmaa kirjeitse ja esittivät ilmeisen ahkerasti omia ehdotuksiaan.⁵

Suunnittelu alkoi keväällä 1969 ja rakentaminen aloitettiin huhtikuussa 1970. Suunnittelun edetessä vetovastuun projektista sai Alvar Aallon toimistossa arkkitehti Tore Tallqvist.

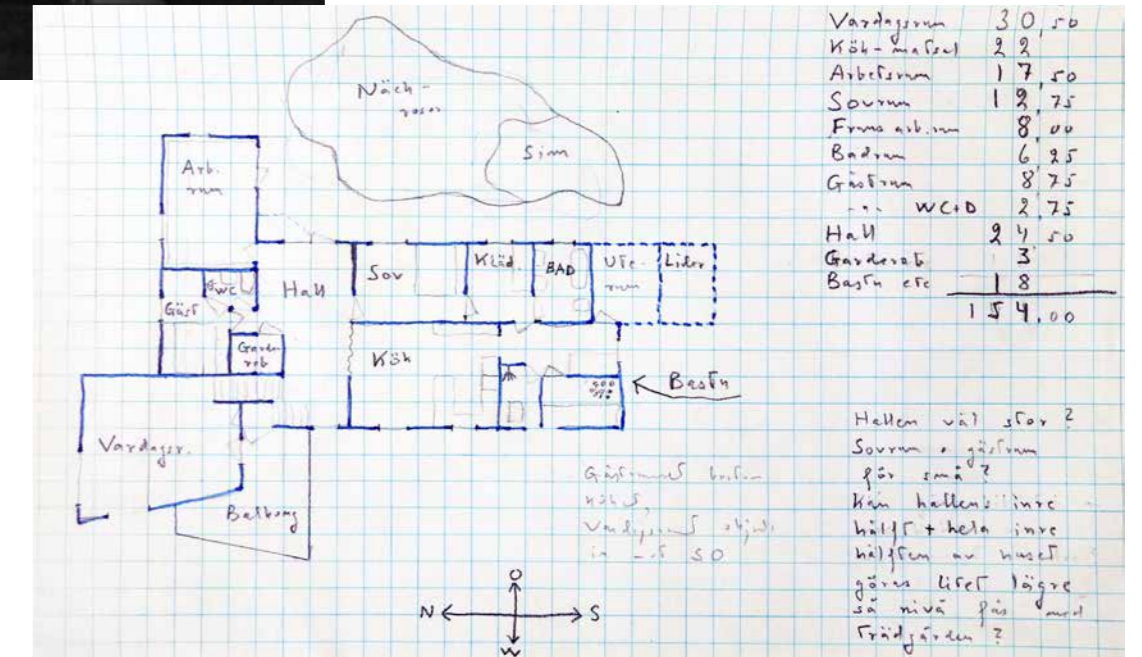
Sanna Tegelin diplomityöhön sisältyy kattava Tore Tallqvistin haastattelu. Projektiarkkitehdin näkökulmasta työn etenemisessä oli haasteensa, kun suunnitelmia laativa projektiarkkitehti tunsii jääneensä syrjään Göran Schildtin ja Alvar Aallon välisistä keskusteluista.⁶

- 5 Hipeli, Mia, 2009. Villa Schildtistä Villa Skeppetiksi. Kirjassa: Hipeli, Mia (toim.) 2009. Villa Skeppet, Tammisaari. Alvar Aallon arkkitehtuuria n:o 15. Alvar Aalto -säätio, Jyväskylä. s. 27-28
- 6 Tegel, 2018. s. 89-100

↑ Christine ja Göran Schildt keittiössään Villa Skeppetissä ilmeisesti 1970-luvulla. CGS.

→ Ilmeisesti Göran Schildtin piirtämä luonnosehdotus tai muistiinpano, lähetettäväksi kirjeitse arkkitehdille Villa Skeppetin suunnitteluvaiheessa. CGS

PIHAPIIRIN RAJAT JA RAKENNUKSET

SKEPPET, SKUTAN JA FREGATTEN

Villa Skeppetin pihapiiri käpertyy itseensä enemmän kuin se sitoutuu ympäristöönsä. Rakennus kuvataan usein Hagenin puistoalueen suuntaan siten, että se vaikuttaa sijaitsevan vapaasti maisemassa, vaikka todellisuudessa samalla tontilla on kaksi muutakin rakennusta. Tontit ovat kapeita ja naapuritkin ovat hyvin lähellä.

1800-luvun lopussa valmistunut keltainen *Villa Skutan* sitoo tontin osaksi muuta empirekorttelirakennetta. Vuonna 1973 valmistunut, niin ikään Göran ja Christine Schildtin ra-

kennuttama *Villa Fregatten*¹ on julkisivukäsittelyltään Villa moderni, vaikka onkin muotokieleltään Villa Skeppetä perinteisempi.

Pihan rajat

Villa Skeppetin päärakennus ja piharakennus sijaitsevat tontilla sallitun rakennusalan äärelaidoilla. Alvar Aallon suunnittelemat rakennukset eivät yhteenlaskettuna saavuta läheskään koko sallittua rakennusoikeutta. Rakennuskokonaisuuden suunnittelussa pinta-alan maksimointia tärkeämpää on ollut toimivan ja kauniin kokonaisuuden synnyttäminen.

Villa Skeppetin rakennukset rajaavat sisäänsä suojaisan pihapiirin. Pihan mittakaava on ympäröiviin empireajan pi-

¹ Suunnittelijana arkkitehti Ola Hansson.

hapiireihin verrattuna pienipiirteinen, ja vertautuu sen sijaan Tammisaaren vanhan kaupungin² kaupunkirakenteeseen. Snäck Sundintien yksikerroksisten talojen tontteja rajaavat kadun varressa matalat lauta-aidat. Schildtin mukaan Alvar Aalto kritisoi tätä ”tyhjänpäiväistä yksityisalueen rajaa” ja sen parina suuria ikkunapintoja, joiden ansioista asuntojen olohuoneet avautuvat ohikulkijalle kuin näyteikkunat.³ Villa Skeppetin pihapiirissä Aalto päätyikin hyvin toisenlaiseen ratkaisuun.

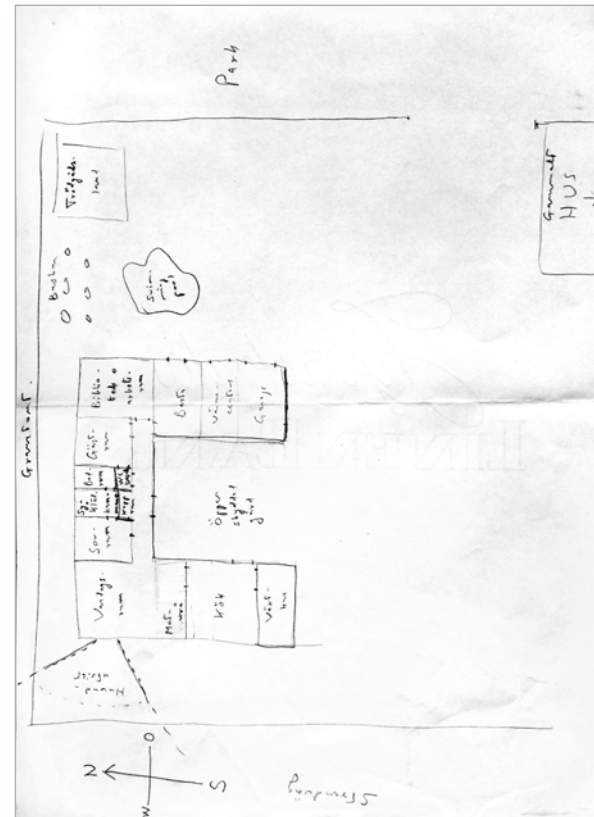
² Tammisaaren vanha kaupunki ja satama on RKY-alueita. Tammisaari sai kaupunkioikeudet 1546 Kustaa Vaasan päätöksellä. (11.11.2019, <http://www.rky.fi/>)

³ Schildt, 2003. s. 76

↑ Villa Skeppet nähtynä tontin takana olevasta pienestä metsiköstä. Villa Skutanin tontin rajalla kulkee perinteisempi valkoinen lauta-aita, joka päättyy tonttien rajalle. Villa Skeppetin pihapiiri rajautuu vapaasti sijoitettujen aitaelementtien ja piharakennuksen avulla pienemmäksi. amoy 2019.

← Kuva sairaalan suunnasta lähestyttäessä kohti Villa Skeppetä. Vasemmalla puiden takaa näkyy keltainen Villa Skutan. amoy 2019.

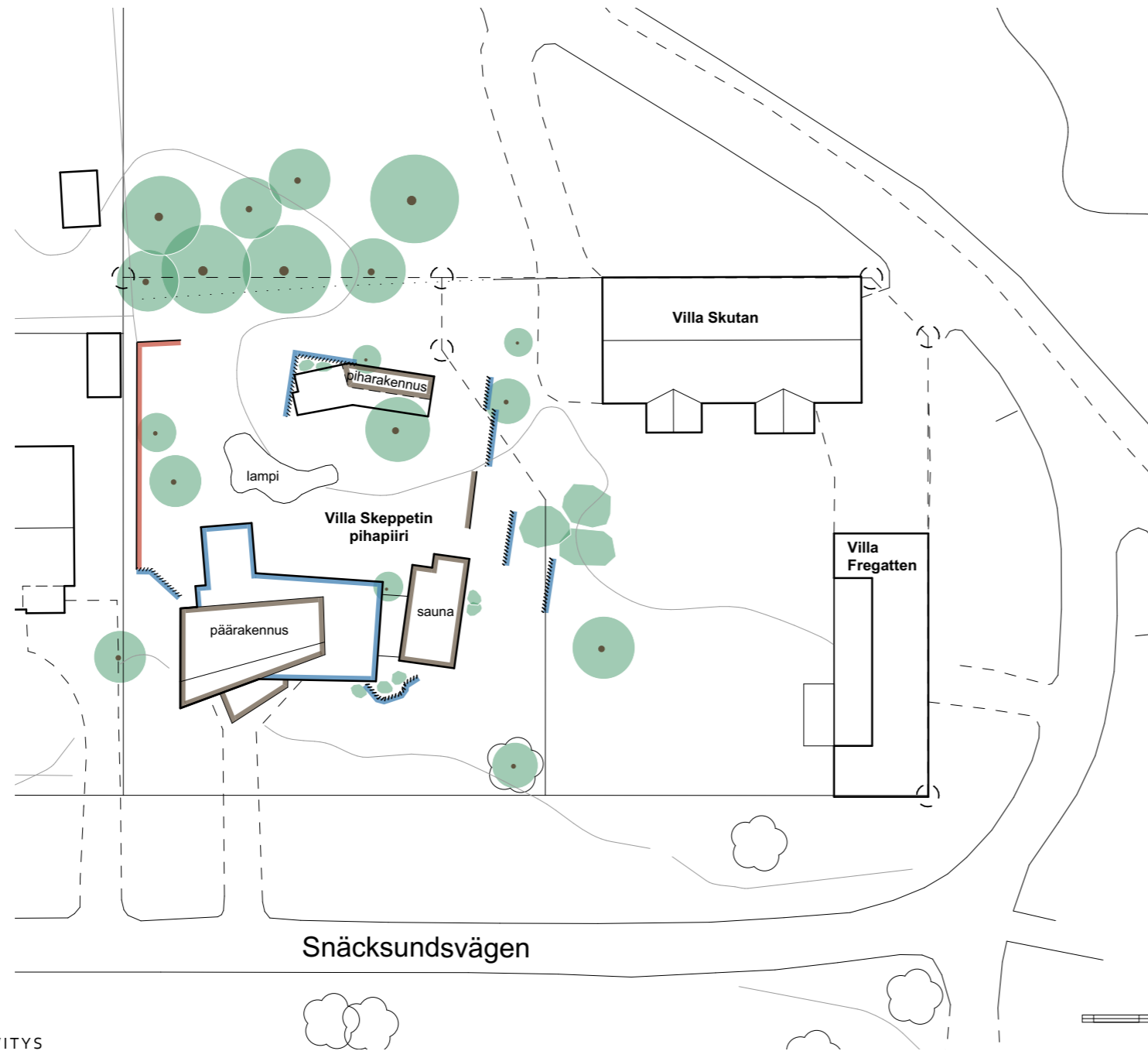

↑ Göran ja Christine Schildtin arkistoon sisältyvä luonnospöytäkuva. Luultavasti kyseessä on Göran Schildtin luonnos arkkitehdille toimeksianton alkuvaiheessa. Huomio kiinnittyy olohuoneen sijaintiin nykyisellä paikalla ja sieltä avautuvan näkymän korostamiseen. Rakennus muodostaa sisäänsä suojaisan pihapiirin, mikä on niin ikään toteutunut, joskin vapaamuotoisemmin, Alvar Aallon toimiston suunnitelmissa. CGS.

→ **Kaaviokuva Villa Skeppetin pihapiiristä.**

Tummanruskea = tumma puupanelointi / tumma umpiainetta.
Sininen = valkoinen rappaus / valkoinen säleaita.
Punaruskea = punaruskea umpiainetta.

TILANMUODOSTUS PIHA-ALUEILLA

Päärakennuksen ja saunarakennuksen muodostama kokonaisuus avautuu viuhkamaisesti pihalle. Göran Schildtin työhuone ojentuu rakennuksen perusmassasta pihan suuntaan ja saunarakennus asettuu hieman päärakennuksen massaa sisemmäksi, joten synnyttää pihajulkisivujen syleilyyn jää oma rajattu tilansa. Pihan perällä, tontin alkuperäisen rakennusalueen toisella laidalla niin ikään vinokoordinaatioon sijoitettu piharakennus linjaa piha-alueen takarajan. Piharakennus toteutettiin kesällä 1971⁴. Piharakennuksen jatkona oleva katos ja aita täydentävät pihan rajausta etelän suuntaan. Villa Skeppetin pihapiirin pohjois- ja etelälaidat on myös rajattu erilaisilla, osin valoa läpäisevillä aitaelementeillä. Lopputulos on suojaista ja yksityistä, ulkopuolisten katseilta rajattu piha, johon Aallolle tyypillisellä vapaalla viivalla muotoiltu lummelampi tuo viihtyisyyttä ja mielenkiintoa.

⁴ Rakennusmestari Lindin johdolla. Sommaren 1971, Villa Skeppets gästbok I (1970–1994).

→ Päiväämätön pihasuunnitelma, selvästi suunnittelun loppuvaiheesta, koska rakennukset ja vesiallas ovat lopullisessa muodossaan. Pihaa rajaavat aidat on esitetty ilmavasti ja viuhkamaisesti. Tämä idea on toteutunut, vaikka aitoja onkin lopputuloksessa enemmän ja pohjoisin aita naapurin suuntaan on rajan suuntainen. Piir. nro AA 84-2061, Alvar Aalto Museo.

↓ Valokuva etelä- ja länsijulkisivujen kulmasta. Päärakennuksen ja saunan välikön suojaa kadulla kulkijoiden katseilta polveileva säleaita, jonka takana näkösuojaa tehostavat alppiruusut. 1990-luvulle saakka kaikki kolme rakennusta – vasemmalla näkyvä Villa Skeppet, keltainen 1800-luvun huvila Villa Skutan ja oikealla Villa Fregatten – olivat samalla, jakamattomalla tontilla. amoy 2017.

↑ Valkoiset aidat ovat puurakenteisia säleaitoja, tummanruskeaksi käsitellyt ovat umpiaitoja. Molemmat on ripustettu pyöreiden teräspilareiden varaan ilman eri perustuksia. amoy 2019

↑ Valkoisten säleaitojen ja ruskeiden umpiaitojen vaihtelevaa rytmiä pihan rajalla. amoy 2019

Pihaa rajaavat aidat

Pihaa rajaavia aitoja on esitetty jo Alvar Aallon pihasuunnitelmassa.⁵ Aitarakennelmia on kuitenkin toteutettu useissa vaiheissa, ja lukuisampina kuin mitä alkuperäisissä suunnitelmissa oli esitetty.

Pohjoispuolen naapurin suuntaan on pihapiirustusluonnoksissa ollut vain viistosti asetettu lyhyempi aita, mutta piha-alueen sivu on rajattu sääntillisesti tontin rajaa pitkin, ilmeisesti naapurirakennuksen läheisyydestä johtuen. Pohjoinen aitakin on sovitettu kokonaisuuteen kääntämällä Snäcksundintien päätyä organisesti kohti päärakennuksen nurkkaa. Tämä aita on paikoillaan valokuvissa, jotka on otettu heti Villa Skeppetin valmistumisen jälkeen.

Saman tontin eteläpuoliskolla sijaitsevan Villa Schildtin ja Villa Fregatten suuntaan aitaelementit on aseteltu pihatiilaan ilmavasti, toisiinsa limittyvinä ja saunarakennuksen ulkoseinästä suuntansa saaden. Lopputulos on sekä kadulta että tontin eteläosasta hyvin suljettu, vaikka aitaelementtien väliin jää kaikkialla kulkuyhteys. Ratkaisu yhtä aikaa sekä erottaa että yhdistää Villa Skeppetin kokonaisuuden saman tontin muuhun rakennuskantaan. Nämä aidat on rakennettu Villa Fregatten valmistumisen jälkeen, mutta kuitenkin vielä 1970-luvun puolella⁶. Viimeisin aidoista on pystytetty vastaisen jälkeen, kun Christine ja Göran Schildtin säätiön näyttelytoiminta alkoi Villa Schildtissä vuonna 2002.⁷

⁵ Ks. piirustus AA 84-2061, AAM, edellisellä sivulla.

⁶ Villa Fregatten rakennustyömaa on käynnissä eikä eteläsivun aitoja vielä ole Piero Berengo Gardinin valokuvissa, joita löytyy Christine ja Göran Schildtin arkistosta. Kari Haklin 1970-luvun kuvissa, Villa Skeppet puolestaan näkyy aidakkeineen etelästä kuvattuna (kuva julkaisussa Hipeli, toim. 2009. s. 32).

⁷ Villa Skeppets gästbok I (1970–1994) – II (1995–18.12.2009).

→ Lähikuva Villa Skeppetin pihapiiriä länteen rajaavasta aidasta. Valkoiset aidat ovat puurakenteisia säleaitoja, tummanruskeaksi käsitellyt ovat metalliputkirakenteisia umpiaitoja. amoy 2019

Aidakkeet ovat puu-teräsrakenteisia ja ne on pystytetty pyöreiden teräsputkien varaan ilman perustuksia. Kaarevasa aidakkeessa puusäleet on kiinnitetty muotoon taivutettujen, putkiin hitsattujen lattateräksien varaan.⁸

Valkoisten aitojen riteliikkörakenne noudattaa Villa Skeppetin päärakennuksen ja saunan välissä olevan polveilevan aidan rakennetta. Tummat aidat ovat umpinaisia limilaudoitettuja pintoja, kuten saunan ja piharakennuksen tummat puujulkisivut.

⁸ Työpiirustus no.84, Arkkitehti Alvar Aalto 29.9.1970.

Piha-aitojen pintakäsittely

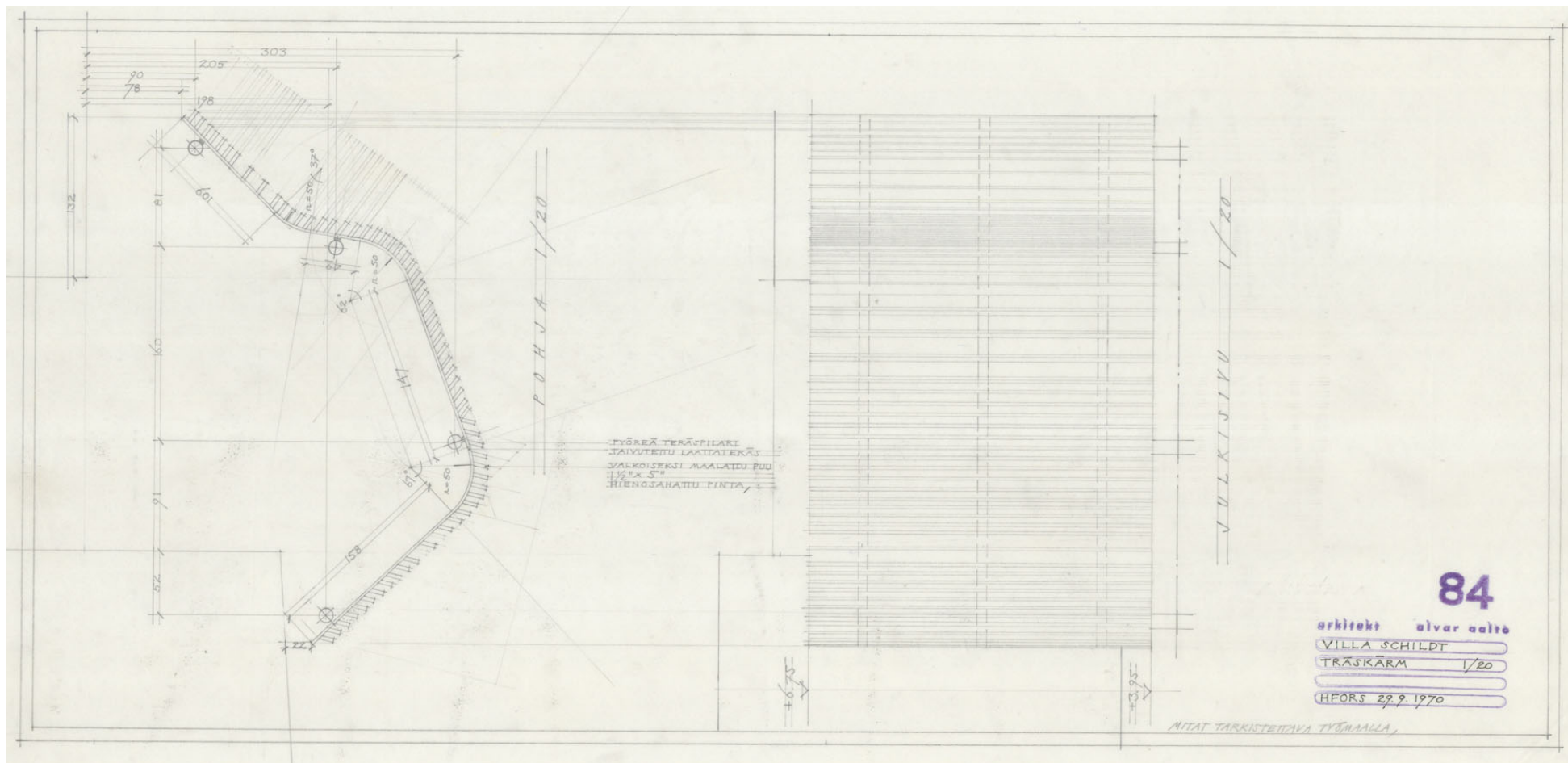
Rakennusselostusvaiheessa suunnitelmissa ei ollut varmuudella muita kuin saunarakennuksen ja päärakennuksen välissä olevan terrassitason edessä oleva polveileva säleaita. Tälle merkitty rakennusselostukseen seuraava pintakäsittelyohje: *Peittomaalattava ritiläseinä: Öljymaalipohjustus, kittaus, öljymaalaus, ulkoöljymaalaus.*⁹

Piha-aitojen käsittely näyttää hyvin yhteneväiseltä julkisivujen muiden puuosien kanssa ja voidaan olettaa, että tummissa aidoissa on alkujaan ollut sama Solignum-käsittely kuin julkisivun puupaneloinneissa.¹⁰

⁹ Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 37. CGS.

¹⁰ ks. s. 32

↑ Työpiirustus no. 84, Träskärm (alkuperäinen 1:20), 29.9.1970, Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. Piirustuksessa säleet on suunnattu osioittain kahteen suuntaan. Villa Skeppetin päärakennuksen ja saunan välinen puurakenteinen säleaita on sittemmin muutettu niin, että säleet suuntautuvat viuhkamaisesti. Jalat ovat metalliputkirakenteisia umpiaitoja ja teräslattarakenne on piirustuksen mukainen. amoy 2019

2 VILLA SKEPPETIN PIHA JA PUUTARHA

Gretel Hemgård, maisema-arkkitehti MARK

TONTIN TARJOAMAT LÄHTÖKOHDAT

Paikan tarjoamista lähtökohdista uudelle asuinrakennukselle tarjoutui lounaaseen avautuva merenlahtinäkymä ja vanhan pihapiirin arvokkaiksi valikoidut puut. Puut kuuluivat paikalla olevan vanhan huvilan (nykyisin Villa Skutan) hedelmätarhaan. Vuonna 1969 otettujen valokuvien¹ perusteella hedelmätarha oli hoitamaton ja ainakin rannan puoleisella sivulla ylikasvuiset pensaat muodostivat hyvinkin tiiviin kasvuston. Tontin rajalla oli matala vapaasti kasvava pensasaita, lajina joko taikinamarja tai angervo.

1 SLS/CGS.

Maaston pintamuodot

Maaston tasaisuus oli ollut suunnittelijalle pieni pettymys. Kun talo oli valmis, tontin tasaisuus on jopa korostunut, sillä sen puolentoista metrin tasoero on integroitu talon arkkitehtuuriin. Aallolle tärkeitä porrasmuodot, jotka tarjoaisivat kulkijalle tapahtuman, "missä jalkamme mittaavat maaston korkeuseroja"² sijoitettiin, tai Göran Schildtin kuvaamana "ujutettiin", portaiksi rakennuksen sisällä ja askelmaksi ulko-oven eteen. Maanpinta kohoaa hieman sisäänkäynnin oikealla puolella kohti saunasiiven ja päärakennuksen välistä tilaa, niin kutsuttua passagea.

2 Göran Schildt 2003, s. 5; Hipeli 2009.

↑ Villa Skeppetin tasaista edustaa Snäckesundintieltä katsottuna. Pihatien oikealla puolella nurmi kohoaa matalaksi kummuksi laellaan valkoinen säleikköseinämä. Kuva oletettavasti vuodelta 1973, SLS/CGS

← Kaksi valokuvaa vuodelta 1969, jolloin Elissa ja Alvar Aalto kävivät yhdessä Christine ja Göran Schildtin kanssa tutustumassa rakennuspaikkaan. Henkilö tontin kulmalla on Christine Schildt. Vasemmassa kuvassa näkyy länsipuolen naapuritalo. Oikeanpuoleisessa kuvassa näkyy Villa Skutanin kattoa koivujen välistä. Koivu Christine Schildtin takana sijoittuu olohuoneen eteen. Kuvan on ottanut Göran Schildt/SLS/CGS

← Villa Skeppet etelästä nähtynä. Tontin ja rantapuiston välinen raja on merkitty maastoon vihreällä lankulla, joka näkyy koivun vasemmalla puolella. Tämä näkyvä lankkureunus voi myös edustaa Aallon hyvin tyyppillistä avoimen nurmipinnan porrastusta. Lankku jatkuu pihatien toisella puolella kokonaan maahan upotettuna. Oikeanpuoleinen koivu on kaadettu vuonna 2020.

↓ Piharakennuksen takana oleva lehtometsikkö muodostaa tiiviin seinämän pihatilalle. Kuva kesältä 2019.

Aallon erikoisuutena tunnettua rakennuksen edustan puureunaisia nurmiporrastuksia ei tässä kohteessa näy. Alkuvuosien valokuvat paljastavat, että sellainenkin hienopiirteinen elementti on onnistuttu sijoittamaan Villa Skeppetin edustan maastoon. Kyseessä on yhden vihreäksi maalatun lankun korkuinen nurmiporras tontin rajalla. Lankku alleviivaa myös kohtaa, jossa tasainen maasto alkaa pehmeästi nousta kohti rakennuksen kulmaa. Valkoinen säleikkö korostaa kummun lakikohtaa.

Lankku voi tosin olla vain merkki tontin rajasta, sillä sitä ei ole suunnitelmakuvissa. Muita tontin rajaa osoittavia elementtejä ei ole. Myös tämä lähes huomaamaton lankkureuna on sittemmin poistettu.

Tontin vanhan kasvillisuuden hyödyntäminen

Tontilla olleista puista vanhat koivut ja yksi kookas mänty oli mitattu suunnittelun käynnistyessä. Rakennusvaiheessa kaksi liian lähelle rakennusta sijoittuvaa isoa koivua poistettiin ja pensaat raivattiin pois kokonaan. Vanhoista koivuisista neljä säilyi, mutta vuonna 2020 niistä on enää yksi lähellä. Rakennuksien pihapiiriä hallitseva suurikokoinen mänty eteläosassa sijaitsee nykyisin Villa Skutanin tontilla. Pihan puolella olleista omenapuista säästettiin ilmeisesti elinvoimaisimmiksi katsotut yksilöt. Vajarakennuksen asemapiirroksessa 4.6.1971 ne on merkitty yli-ikäisiksi. Puista säilyi osa ja uusiakin istutettiin, vaikka Schildtit eivät pitäneet omenapuita sadon vuoksi tarpeellisina.

Lehtipuumetsikön monikerroksinen rakenne muodostaa nykyisin tiheän tilarajan tontin itäpuolella peittäen kesäaikana näkymän Itäiseltä Rantakadulta.

ETUPIHA

Merenpuoleinen etupiha on avoin ja istutuksiltaan melko niukka. Puiston osuudella on enemmän istutuksia ja myös eräitä näyttäviä pensaslajeja kuten piikkiaralia (*Aralia elata*) sekä onnenpensas (*Forsythia intermedia*)

Tonttia ei ole aidattu kadun puolella toisin kuin naapuritaloissa, joiden oleskelupuutarhat sijaitsevat Snäcksundintien puolella (talon takana ovat vastassa seuraavan kadun talojen puutarhat). Aalto paheksui rakennettua aitaa ja edustan yksityistämistä. Tässä Aalto tukeutuu ehkä amerikkalaisen modernismin ajan asuinympäristön tyylipiirteisiin pikemmin kuin eurooppalaiseen tai englantilaiseen perinteeseen. Tieltä on ulko-ovelle noin 20 metriä, josta puiston osuutta noin puolet. Tällä puolijulkisella leveällä vyöhykkeellä on vaikutusta oman reviiin kokemiselle. Naapurin piha on rajattu kadun puolelta vapaasti kasvavalla matalalla pensalla. Tilallinen raja tai väljyys sen sijaan puuttuvat tonttien välissä, mikä on koettu hieman ongelmalliseksi.

Naapurin tonttiliittymän sijoituessa aivan rajalle, Skeppetin sisääntulo puolen erottaa siitä vain suhteellisen kapea nurmikaista. Naapuritalojen edustan toiminnot eivät voi olla vaikuttamatta toisiinsa ja Skeppetin osalta sen olohuoneen kulmalla koettuun tunnelmaan. Merenlahtinäkymien vuoksi, tai olohuoneen sivuikkunasta näkyvän Tammissaaren kirkon tornin takia etupihalle ei toisaalta haluttu puita.

→ Ilmakuva 1970-luvulta. Kiinteistöjen ajotiet pihaan ovat lähellä toisiaan. Snäcksundintien lähellä oleva kasvillisuus on puiston puolella.

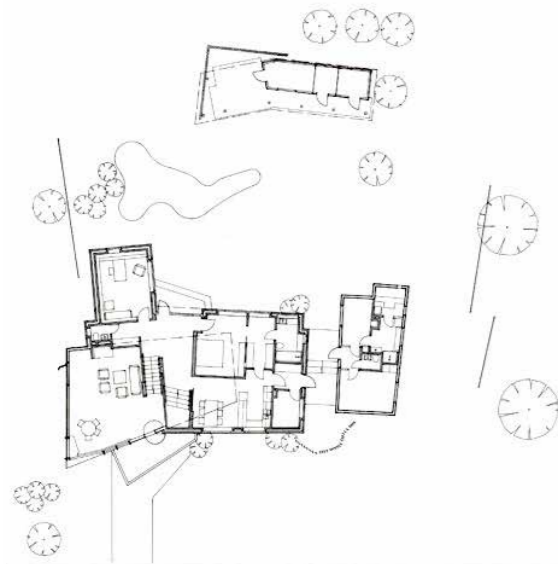

→ Tie autotallille ja sisäänkäynnille. Kuva otettu kesällä 2019. Tontin rajaa ei kuvassa näy.

OLESKELUPIHA / PUUTARHA

Tilana suojatumpi ja luonteeltaan yksityisempi puutarha sijaitsee rakennuksen itäpuolella. Rajauksina on päärakennuksen lisäksi piharakennus lehtipuumetsikön reunassa, pohjoispuolen naapurin rajalle rakennettu tummaksi maalattu lankkuaita sekä Villa Skutanin puoleiselle rajalle rakennetut säleaidanteet. Suunnittelun alkuvaiheessa Aalto halusi kummankin sivun aitaelementtien sijoittuvan viuhkamaisesti tilan reunaan. (vrt. Asemapiirros 4.6.1971) Lopulta tontin raja sai määrätä länsinaapurin puoleisen aidan suunnan.

↑ Asemapiirroksessa 4.6.1971 aidanteet puutarhan sivuilla sijoittuivat viuhkaksi naapurien puoleisille sivuille. Vasemman puoleinen aita rakennettiin umpiainana tontin rajan suuntaiseksi.

→ Puutarhanäkymä istutuksien ollessa jo hyvässä kasvussa mutta ennen vanhojen omenapuiden poistamista. Kuvassa vasemmalla näkyvät jättiikonputki sekä oleskelupaikan vieressä oleva sahalintatar.

Artikkelissaan ”Porraskiveltä arkihuoneeseen” vuodelta 1926 Aalto esitti, että piha on kuin yksi rakennuksen huoneista, ja sen tulisi olla avoimessa yhteydessä sisätiloihin.³ Tätä pidetään universaalina, ajasta ja tyyliuunnista riippumattomana johtoajatuksena oman ulkotilan merkityksestä asumiselle. Arkkitehti Bruno Tautin tiedetään sanoneen, että asunto ilman siihen kuuluvaa yksityisesti käytettävää ulkotilaa ei ole täydellinen.⁴

Villa Skeppetin piha on rajattu näkösuojan muodostavilla aidoilla sekä metsikön puolella niin ikään Alvar Aallon toimiston suunnittelemana piharakennuksella, jossa on pie-

³ Tegel 2018, sivu 83.

⁴ Gröning, Gert 1979, s. 649–652.

ni kivipintainen ja katettu oleskelupaikka. Christine Schildt kutsuu sitä puutarhapaviljongiksi (trädgårdspaviljongen).

Vaikka rajattu oma piha oli tärkeä osa kotia sekä Alvar ja Elissa Aallolle, että periaatteessa Schildteille, siitä ei muokattu runsaiden istutuksien tai kalusteiden oleskelupuutaria. Syynä oli luonnollisesti, etteivät omistajat tulisi viettämään uudessa kodissaan puutarhahoidon edellyttämää aikaa. Christine Schildtin mielestä ”puutarhan piti elää omillaan.”⁵

Yleensä kodin ulkotila sijoittuu olohuoneen tai ruokailutilan jatkeeksi. Näin ei ole Villa Skeppetissä. Olohuone on portaiden ylimmällä tasanteella ja sieltä on näkymät

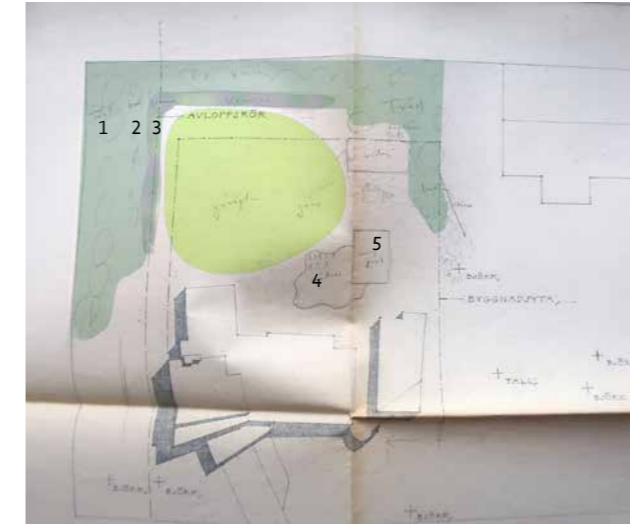
⁵ Tegel 2018.

merenlahdelle rantapuiston taustalla. Olohuoneesta on yhteys ulkotilaan vain parvekkeen kautta. Ajatus olohuoneesta yläkerrassa meren puolella – ja rauhallisempien huoneiden, työ- ja makuuhuoneen, sijoittumisesta suojaisan pihan puolelle – näkyy myös Göran Schildtin omista varhaisista idealuonnoksissa.⁶

Paras näköyhteys puutarhaan on makuuhuoneen suuresta ikkunasta. Göran Schildtin työhuoneen isommasta ikkunasta näkyy rakennuksen julkisivu ja saunarakennuksen edustaa istutuksineen sekä taaempaan pihatilaa rajaava säleaita. Hän on valittanut työpöytänsä vasemmalla puolella olevan ikkunan olevan niin pieni ja niin korkealla, että hän kyllä näkee puiden latvat mutta ei puutarhan lummelampea.⁷ Hänen toivomalleen lintualtaalle, joka on hahmoteltu lammen eteläkärjen lähelle, ei myöskään olisi näkynyt ikkunasta. Göran Schildt on omista varhaisemmissa

⁶ Luonnos 1969. CGS.

⁷ Tegel 2018.

luonnoksissa miettinyt lummelampea lähemmäs saunarakennusta, jolloin se olisi näkynyt työhuoneen isosta ikkunasta ja jättänyt pihan keskiosan avoimeksi tilaksi ja yhteyden vajalle väljemmäksi.

Siirtyminen sisältä puutarhaan tapahtuu hallin kautta, ei välittömästi ruokailutilan, työhuoneen tai makuuhuoneen taitaisesta oleskelutilasta. Tämä on omalta osaltaan rajoittanut oman pihan käyttöä. Saman on myös todennut Sanna Tegel diplomityössään ”Villa Skeppet rakennuksena ja kotina.”

Puutarhassa oli kaksi kalustettua oleskelupaikkaa: pieni tontin pohjoisrajalla aidan kulmauksessa oleva vuonna 1972 laatoitettu paikka ulkokalusteille sekä piharakennuksen yhteydessä oleva katettu ulkotila, josta Christine Schildt käyttää nimitystä trädgårdspaviljongen/puutarhapaviljonki. Kumminkin paikat suuntautuivat aurinkoon ja lummelammelle.

Ulkotilan käyttö väheni siinä vaiheessa, kun viereisessä Villa Schildtissä vuonna 2002 ryhdyttiin pitämään näyttelyitä ja ihmisiä tuli katsomaan Aallon arkkitehtuurikohtetta. Sen myötä pihan yksityisyys hupeni. ”Vuonna 2004 sanoimme, että taloon ei pääse sisälle, mutta pihalla saa kävellä ympäriinsä, joten ihmiset tulivat sinne usein”⁸

⁸ Christine Schildt Sanna Tegelin haastattelemana.

← Göran Schildtin ideoimia istutuksia puutarhatilan reunoille (sinivihreä vyöhyke). Asemapiirroksen tehdyissä lyijykynämerkinnöissä erottuvat träd/puut (1), buskar/pensaat (2) ja nurmen reunaan ideoitu blommor/kukkapenkki (3). Lummelampi sijoittuu tässä sivummalle (4) ja siihen liittyy suorakulmainen uima-allas (5). Piharakennus on ajateltu lähemmäs Villa Skutania. Luonnos vuodelta 1969, CGS.

→ Ylhäältä valaistu alppiruusu valkoista säleikköseinää vasten puutarhapaviljongin katetun oleskelutilan taustalla. Valokuva vuodelta 2019.

LUMMELAMPI

Puutarhakulttuurin historiassa vesi on kautta aikojen ollut keskeinen aihe rauhoittavana, virkistävänä ja puutarhaa ja -lostavana elementtinä. Alvar Aallon suunnitelmien puutarhassa vesi nousee tärkeään asemaan aina mahdollisuuksien mukaan, joko suoraviivaisena arkkitehtonisena altaana tai vapaamuotoisena lampena.

Alkuvaiheessa lammesta ehdotettiin betonirakenteista suorakaiteen muotoista klinkkerilaatoilla verhottujen reunojen uima-allasta (3,5m x 5 m x 1,6m), ja sellaisena se myös päätyi työselitykseen vuodelta 1970. Vesiaiheen muuttaminen uima-altaasta lummelammeksi oli lopulta Schildtien valinta Villa Ithakan lummelammen esikuvan mukaan Östersundomissa. Tätä voi pitää järkevänä valintana ajatellen vähäistä käyttöä ja uima-altaan vaatimaa jatkuvaa puhtaanaapitoa. Lumpeet määrsivät lammen syvyyden sillä ne vaativat noin metrin syvyyden veden sen varmistamiseksi, ettei lampi jäädy pohjaan asti.

Lammen orgaaninen muoto on sukua Aalto-maljakolle ja rakennusteknisesti vaativa pyöristettyine, ameebamaisine ulokkeineen. Mittapiirustukset kertovat, miten tarkasti lammen muoto oli suunniteltu.

Lammen rakenne

Lampi kaivettiin suunnitelmien mukaan noin metrin syvyiseksi. Allas tiivistettiin tervapaperikerroksista ja sen päälle levitetystä bitumimatosta (ks. periaateleikkaus). Reunassa

← Christine Schildt lummealtaan äärellä syyskuussa 1972. Lumpeet olivat hyvässä kasvussa lammen korjaustöiden jälkeen. Nurmireuna taittuu allasreunan yli peittäen altaan bitumipinnan. SLS/CGS.

→ Altaan mitoituspiirustus: Näckrosdammens kurvatur. Alvar Aalto 28.7.1971

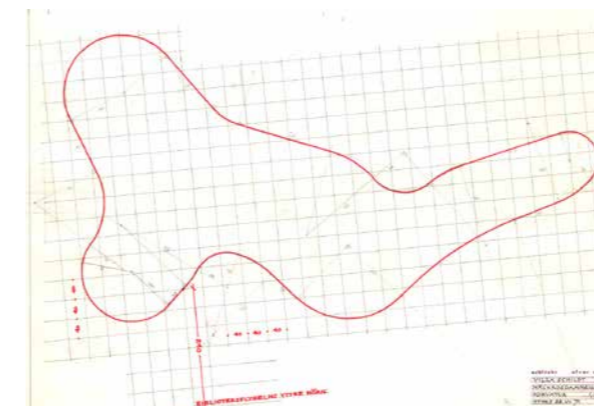
bitumi nousee 15 cm vesipinnan yläpuolelle ja taitettiin maahan. Rantaosuudella bitumi peitettiin nurmiturpeella.

Bitumin käyttö puutarhalampien rakentamisessa on ollut yleisestä, mutta edellyttää tiivistekerroksien rakentajilta huolellisuutta. Allas valmistui elokuussa 1971, mutta jo samana syksynä sen todettiin vuotavan. Korjaus siirtyi seuraavaan kesään, jolloin allas rakennettiin kokonaan uudestaan, tällä kertaa raudoitetusta betonista, joka verhottiin bitumilla. Tekijöinä olivat rakennusurakoitsija Anders Bittait Tammissaaresta ja betonirakenteesta vastaava Lemminkäinen Oy.⁹ Rakennesuunnitelmia ei ole löytynyt, mutta korjatun lammen reunan muoto noudattaa varsin tarkkaan Alvar Aallon toimiston mitoitettua orgaanista muotoa. Mitoitus poikkeaa hieman työhuonesiiven edustalla, jossa etäisyys seinästä lammen reunaan lyheni puolella metrillä. Alkuperäisestä 1,8 metristä etäisyys lyheni 1,3 metriin.

Keväällä 2020 tehdyssä porauksessa betonireunan paksuudeksi mitattiin noin puoli metriä, paikoin jopa 70 cm.¹⁰

9 Göran Schildt, 1971, Villa Skeppets gästbok I (1970–1994)

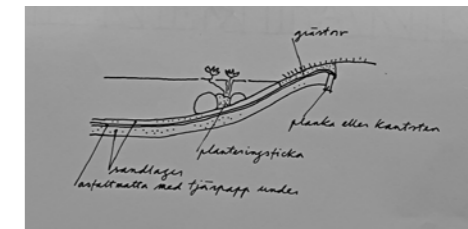
10 Sähköpostiviesti Tofag, 2020

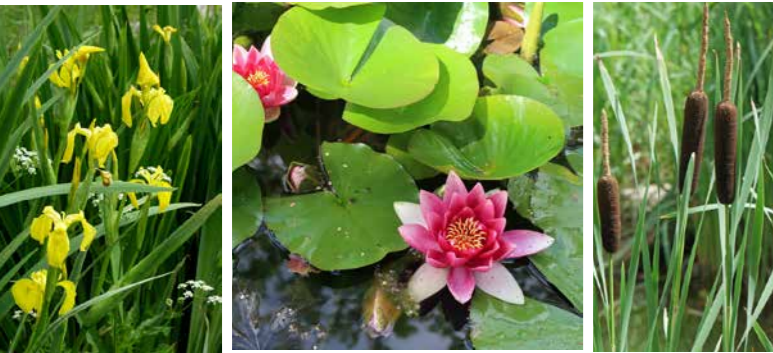
→ Kesällä 2020 esiinkaivettua altaan bitumilla verhottua betonirakennetta.

→ Alkuperäisen allasrakenteen rakenneratkaisu. Alvar Aallon laatimasta työselostuksesta 1970. CGS.

↓ Kuva heinäkuulta 1972 lammen korjaustöiden jälkeen. Vastakylvetty nurmi ei vielä ole kasvussa. Altaan reunaan ladottu nurmiturve sen sijaan erottuu. SLS/CGS.

LAMMEN KASVILLISUUS

Lumpeet

Göran Schildt oli 1950-luvulla hankkinut lumpeita Villa Ithakan puutarhaan Tukholman kasvitieteellisestä puutarhasta Bergianska trädgårdenista. Päiväkirjamerkinnössään Göran Schildt mainitsee, että lumpeet tuotiin Villa Ithakasta Villa Skepetiin, ja säilytettiin kaksi talvea perunakellarissa.¹¹ Christine Schildt mainitsee Sanna Tegelille antamassaan haastattelussa Villa Skepetin lumpeiden neljä taimea, kolme punakukkaista ja yhden valkokukkaisen. Lumpeiden alkuperä on sama, joten punakukkainen laji on todennäköisesti *Nymphaea alba f rosea*. Valkoinen laji lienee tavallinen *Nymphaea alba*.

Bergianskan kasvitieteellisen puutarhan punainen laji löytyi luonnonvaraisena Keski-Ruotsista 1800-luvulla. Kukan punaisesta väristä on monta tarinaa. Yksi kertoo köyhästä kalastajasta, joka lupasi tyttärensä Hiidelle saadakseen kalaa ruuaksi nälkäisille lapsilleen. Taru päättyy onnettomasti ja valkoinen lumme värjäytyi punaiseksi tytön verestä.¹²

¹¹ Göran Schildt, Gästboken, Sommaren 1972. Villa Ithaka sijaitsi Östersundomissa.

¹² Naturkunskap.se/näckrosor och andra mytiska växter.

↖ Lammen vesikasveja olivat keltakurjenmiekkaluompeet (kuvassa lammen punainen laji) ja osmankäämi.

← Lummelampi alkusyksyllä 1972. Työhuoneen seinustalla on punaista ruusua ja loistokuusama köynnöskasvina.

Muut vesi- ja rantakasvit

Lammen kapeat päät muotoiltiin matalammiksi rantaveden kosteikkokasveja kurjenmiekkaa ja osmankäämiä varten. Myös kurjenmiekat on hankittu Tukholman Bergianska-puutarhasta.¹³ Työhuoneen ikkunan alla olevassa poukassa oli alussa pääosin osmankäämiä (*Typha latifolia*) ja vasta myöhemmin keltakurjenmiekkaa (*Iris pseudacorus*). Näitä Suomen järvien rantavesiltä tuttuja ja näyttäviä lajeja arvostettiin yleisesti. Kapeiden lehtien graafisuus on viehättänyt suunnittelijoita kaikkialla, kurjenmiekan kukista puhumattakaan. Eräessä taimiluettelon kuvauksessa vuodelta 1969 ”niiden orkideaa muistuttavissa kukissa on hienoutta, jota tuskin löytää muista avomaalla talvehtivista kasveista”¹⁴.

Istutuksilla korostui myös puutarhalammen luonnonmuokaisuus, vesikasvit kun ylläpitävät seisovan veden biologista tasapainoa. Rannan puolelle istutettiin ryhmä keltävänniljaa (*Hemerocallis flava*). Valokuvien perusteella sen paikalla on mahdollisesti ensin ollut Siperian kurjenmiekkaa (*Iris sibirica*). Lisäksi istutettiin kookas jättiukonputki (*Heracleum mantegazzianum*). Valkokukkaisen jalopionin paikaksi valittiin sisäänkäyntiä vastapäätä oleva nurmiranta, jossa kukinnot peilautuvat veden pinnassa.

Kesällä 1977 lammessa oli viisi kultakalaa.¹⁵

¹³ ”Göran har hämtat vattenliljor från Bergianska trädgården.” Göran Schildt, Gästboken, sommaren 1972.

¹⁴ Turun Ruotsalaisen puutarhurikoulun taimiston hinnasto N:o 12, 1969.

¹⁵ Göran Schildt, Gästboken 1977.

PUUTARHAN MUU KASVILLISUUS

Göran Schildt luonnosteli vuoden 1971 asemapiirroksen tiivistä puiden, pensaiden ja kukkivien puutarhakasvien istutusvyöhykettä (ks piirros sivulla 17). Kesällä 1972 istutettiin suuri osa pensaista ja puita pihan puolelle ja istutuksia jatkettiin seuraavana vuonna Paul Olssonin taimistolta hankituilla kasveilla.

Passagen päädyssä ja puutarhapaviljongissa huomio kiinnittyy valon käyttöön puutarhateiteessa: Pieni ulkotila, sille lankeava päivänvalo ja ikivihreä alppiruusu korkeaa valkoista säleaitaa vasten luovat kummallekin tilalle ainutlaatuisen tunnelman. Köynnöskasvit näyttävät olleen puutarhakasveista erityisessä suosiossa. Niitä istutettiin sisäänkäyntien lähelle, kasvamaan puutarhapaviljongin säleikköseinää pitkin sekä nousemaan passagen pergolan katteeksi. Lajeja olivat tuliköynnöskuusama, villiviini, kärhöt, humala ja köynnöskuusama. Erikoisista lajeista mainittakoon hyvin lähelle sokkelia istutettu ruusuorapihlaja ahtaaseen paikkaan passagen portiksi. Puutarhapaviljongin nurmikolle istutettiin punalehtinen verivaahtera vanhan omenapuun viereen. Omenapuu on poistettu sittemmin.

Istutuksissa Schildtit konsultoivat maisema-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröjjeriä¹⁶, jonka kädenjälki näkyy ruusuissa ja eräissä hänen suosimissaan suurilehtisissä perennoissa kuten kallonauhus (*Ligularia*) ja jättiukonputki (*Heracleum mantegazzianum*) lammen pohjoisrannassa. Tuohon aikaan jättiukonputken voimakkaasta allergisoivasta vaikutuksesta ei vielä oltu tietoisia. Jättitatar kasvin suosittelijasta ei ole varmuutta. Sitä näyttää vuoden 1972 valokuvista päätellen olevan nurmella naapurin puoleisen lauta-aidan kohdalla. Tämä kasvi, lajikenimeltään Sahalintatar, on mahdollisesti levinnyt aidan toiselta puolelta. Laji viehättää yleensä suurien lehtiensä ja bambumaisten varsiansa vuoksi. Nykyään se tunnetaan haittakasvina, jonka voimakasta leviämistä on lähes mahdoton estää.

Vuonna 1973 Christine tilasi kasveja Paul Olssonin taimitarhasta: Kolme alppiruusua puutarhapaviljongin istutukseksi, neljä hedelmäpuuta, jotka istutettiin saunarakennuksen vierashuoneen eteläpuolelle, syreenipensaita, yksi pihlaja sekä perennoja.¹⁷ Perennoista osa on todennäköisesti istutettu aidan kulman oleskelupaikan viereen.

¹⁶ Jennifer Dahlbäckin saama suullinen tieto Christineltä

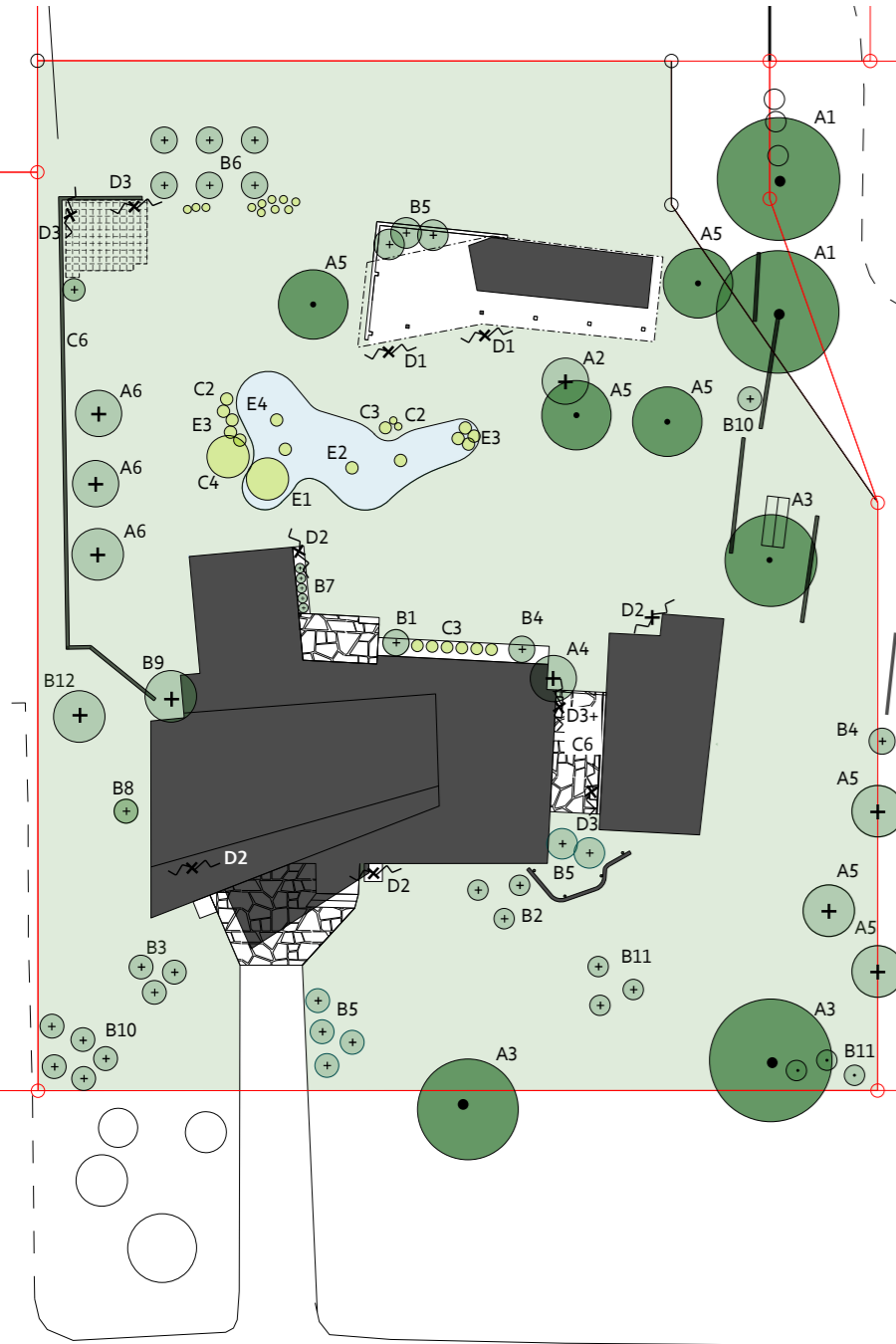
¹⁷ Göran Schildt, Gästboken

↗ Puutarhan runsasta kasvillisuutta arviolta 1970-luvun lopulla. Vanha omenapuu on vielä tallella ja oleskelupaikkaa rikastuttaa sen viereinen perennapenkki. Sahalintatar on vielä pysynyt kompaktina. Kasvin edessä on jättiukonputki. CGS.

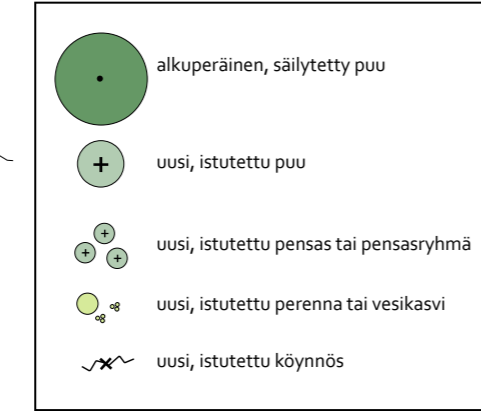
→ Näkymä talon ovelta lammelle ja puutarhapaviljongille aikana jolloin puutarha oli parhaimmillaan. Vasemmalla kukkii punainen ryhmäruusu. Köynnöslaji on tuliköynnöskuusama CGS.

← Köynnöskuusama Flammentanz saunarakennuksen seinustalla. Kukkien punainen väri korostuu tummaa seinää vasten. Kuva kesäkuulta 2019.

VANHA JA ISTUTETTU KASVILLISUUS VUOSINA 1971-73

PUUT

- A1 Acer platanoides, vaahtera
- A2 Acer platanoides 'Schwedleri', verivaahtera
- A3 Betula pendula, rauduskoivu
- A4 Crataegus X media, ruusuorapihlaja
- A5 Malus sp., omenapuu
- A6 Sorbus aucuparia, pihlaja

PENSAAT

- B1 Berberis vulgaris, ruostehappomarja
- B2 Berberis x ottawbiense 'superba', hurmehappomarja
- B3 Hydrangea aborescens 'grandiflora', pallohortensia
- B4 Philadelphus coronarius, pihajasmike
- B5 Rhododendron 'Catawbiense grandiflorum', puistoalppir.
- B6 Ribes sp., herukka, karviainen
- B7 Rosa europeana, ryhmäruusu
- B8 Rubus odoratus, tuoksuvatukka
- B9 Sambucus racemosa, selja
- B10 Spiraea arguta, morsiusangervo
- B11 Syringa x henryi, puistosyreeni
- B12 Syringa reflexa, nuokkusyreeni

PERENNAT

- C2 Iris sibirica, siperiankurjenmiekkä
- C3 Paeonia sp., pioni
- C4 Heracleum persicum, jättiukonputki
- C5 Ligularia dentata, kallionauhus
- C6 Fallopia sachalinensis, jättitatar

KÖYNNÖKSET

- D1 Clematis sp., kärhkö
- D2 Lonicera x browni, tuliköynnöskuusama
- D3 Parthenocissus inserta, säleikkövilliini

VESIKASVIT

- E1 Typha latifolia, leveäosmankäämi
- E2 Nymphaea attraction, vaaleanpunainen lumme
- E3 Iris pseudacorus, keltakurjenmiekkä
- E4 Nymphaea alba, lumme

SÄILYNYT JA HÄVINNYT KASVILLISUUS, TILANNE TOUKOKUUSSA 2019

↑ Puutarhapaviljongin edustaa toukokuussa 2019. Oikealla vuonna 1972 istutettu verivaahtera. MH.

PUUT

- A1 Acer platanoides, vaahtera
- A2 Acer platanoides 'Schwedleri', verivaahtera
- A3 Betula pendula, rauduskoivu
- A4 Crataegus x media, ruusuorapihlaja
- A5 Malus sp., omenapuu
- A6 Sorbus aucuparia, pihlaja

PENSAAT

- B1 Berberis vulgaris, ruostehappomarja
- B2 Berberis x ottawbiense 'superba', hurmehappomarja
- B3 Hydrangea aborescens 'grandiflora', pallohortensia
- B4 Philadelphus coronarius, pihajasmike
- B5 Rhododendron 'catawbiense grandiflorum', puistoalppir.
- B6 Ribes sp., herukka / karviainen
- B7 Rosa europeana, ryhmäruusu
- B8 Rosa rugosa, kurtturossu
- B9 Rubus odoratus, tuoksuvatukka
- B10 Sambucus racemosa, selja
- B11 Spiraea arguta, morsiusangervo
- B12 Syringa sp, puistosyreeni
- B13 Syringa reflexa, nuokkusyreeni

PERENNAT

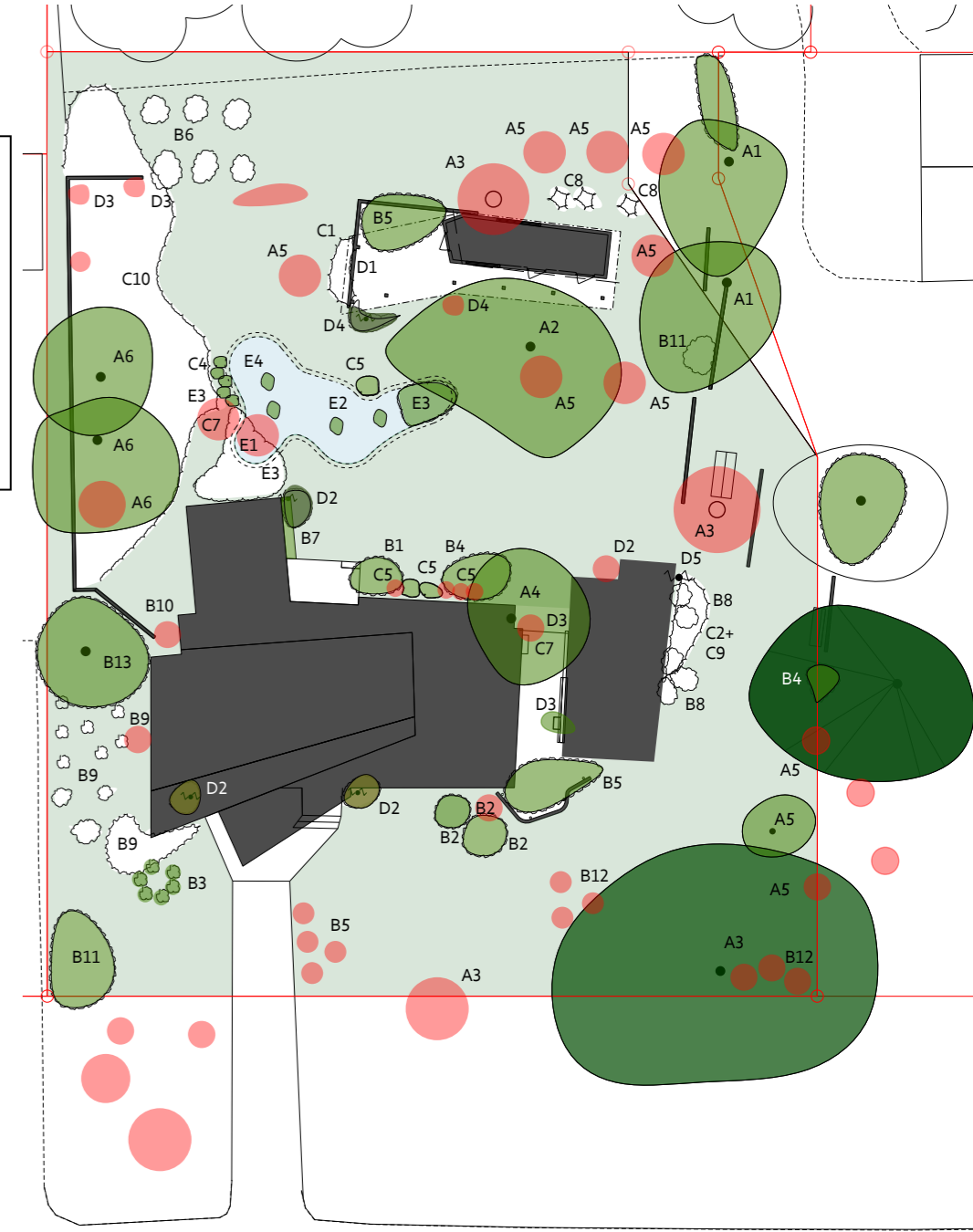
- C1 Bergenia cordifolia, vuorenkilpi
- C2 Glechoma hederacea, maahumala
- C4 Iris sibirica, siperiankurjenmiekkä
- C5 Paeonia sp., pioni
- C6 Heracleum persicum, jättiukonputki
- C7 Ligularia sp.
- C8 Matteuccia struthiopteris, kotkasiipi
- C9 Pachysandra terminalis, varjojrtti
- C10 Fallopia sachalinensis, jättitatar

KÖYNNÖKSET

- D1 Humulus lupulus, humala
- D2 Lonicera x browni, tuliköynnöskuusama
- D3 Parthenocissus inserta, säleikkövilliini
- D4 Clematis sp., kärhkö
- D5 Rosa 'Flammentanz', köynnössiuru

VESIKASVIT

- E1 Typha Latifolia, leveäosmankäämi
- E2 Nymphaea alba f. rosea, punainen lumme
- E3 Iris pseudacorus, keltakurjenmiekkä
- E4 Nymphaea alba, lumme

↑ Puutarhanäkymä 1980-luvulla (tai myöhemmin) pionin kukinnan aikaan. CGS.

↓ Sama puutarhatila kesällä 2019. MH.

PUUTARHAN HOITO JA MUUTOKSET

Talon valmistumisen jälkeen Göran ja Christine Schildt asuivat uudessa talossaan vain lyhyitä jaksoja. Puutarha edellytti kuitenkin jatkuvaa, joskaan ei intensiivistä hoitoa. Hoitotyö oli alkuvuosina annettu tehtäväksi luottettavalle Sellmann -nimiselle henkilölle (gubben Sellman)¹⁸. Istutuksia uusittiin tarvittaessa päärakennuksen ja puutarhapaviljongin seinustoilla Christinen toimesta tai hänen ohjeidensa mukaan. Luonnollisesti julkinen kiinnostus Alvar Aallon suunnitelmaa kohtaan velvoitti omistajaa huolehtimaan puutarhan kunnosta, mutta yhä enemmän yksityiskohtia ja heikompa kasvillisuutta taantui ja hävisi vähitellen.

Voimakaskasvuisten lajien leviämiseen ei puututtu määrätietoisesti lukuun ottamatta jättiukonputkea, joka on poistettu ennen sen leviämistä muualle. Myös osmankäämistä on luovuttu istuttamalla tilalle keltakurjenmiekkää. Lammessa vesikasvit ovat saaneet jatkaa kasvuaan vuosikymmenien aikana täyttäen vähitellen suuren osan lammen vesitilasta. Sahalinintatar on levinnyt lammen ja pohjoisen aidan välissä peittäen myös aidan sisäkulmassa olleen kiveytyn oleskelupaikan kokonaan. Sen leviäminen on jatkunut läheiseen metsikköön ja lehtikompostiin.

¹⁸ Villa Skeppets gästbok I (1970–1994), Sellman on hoitanut tonttia merkintöjen mukaan ainakin vuosina 1972 ja 1973.

↘ Näkymä entiseltä oleskelupaikalta päärakennukselle kesällä 2019. MH.

PUUTARHAN NYKYTILA

Puutarhan nykytilan kartoitusta liittyy rakennuksen ja ympäristön peruskorjaukseen, joka käynnistyi vuonna 2019. Kartoitukseen kuului saman vuoden alkukesällä sekä kasvillisuuden kuntotarkastelu että piharakenteiden ja pintojen kunnan ja korjaustarpeen arviointi.

Lummelammen tila 2019

Göran ja Christine Schildtille erityisen tärkeä lummelampi on säilyttänyt merkityksensä puutarhan keskeisenä ja ehdottomasti kunnossapidettävänä aiheena. Lammen hoito on vuosien aikana sisältänyt veden lisäämistä ja pahimpien ulkonäöllisten haittojen poistoa. Tarvittaessa lammen vesi on vaihdettu. Kun lumpeet ovat saaneet jatkaa kasvuaan luontaisesti, jokainen kasvukausi on jättänyt juurakkoon kuollutta kasvimassaa. Eloperäisen aineksen hajoamisprosessissa on ravinteiden lisäksi myös syntynyt kaasuja, jotka puolestaan nostavat paakkuja pintaan. Lumpeet muodostavat vuosien aikana niin tiheän kasvuston, että lehdet nousevat pystyyn peittäen lumpeenkukat sisäänsä. Keltakurjenmiekat ovat nekin kasvaneet ylitiiviiksi kasvustoksi lammen kumpaankin päähän. Puutarhaoppien mukaan nämä perennat tulisi jakaa säännöllisin välein uudelleen istutettaviksi.

Leväkasvua lammessa on aika vähän siitä huolimatta, että vesi on seisovaa. Tähän vaikuttaa ravinteita hyödyntävien kasvien määrä.

Lammen tuoma puutarhan biologinen monimuotoisuus on vesikasvien ansiota. Sudenkorentoja ja perhosia näkyi runsaasti. Lammessa oli myös sammakoita. Vuonna 1977 mainittuja kultakaloja ei enää ollut.

→ Keltakurjenmiekkää keväällä 2019. Kuvassa näkyy että ylitiheä juuristo on tukahduttamassa kasvua keskiosassa. Vesirajassa kasvi voi paremmin. MH.

→ Lumpeet muodostavat ylitiheän kasvuston. MH.

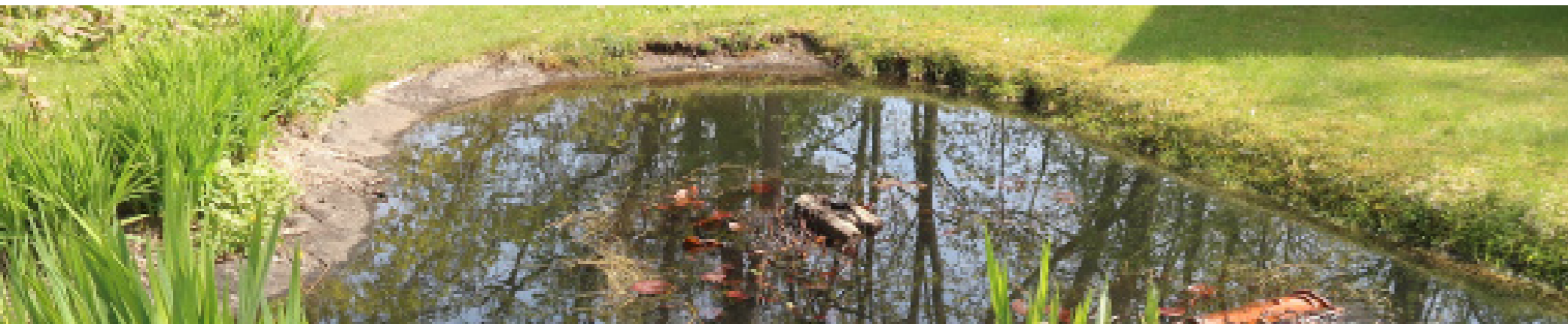

← Lampi (ja Christine Schildt), vuonna 1972 edellisvuonna tehdyn korjasutyön jälkeen. Lumpeen lehdet lepäävät kauniisti pinnassa ja nurmireuna peittää altaan reunarakenteen. CGS.

→ Bitumireuna tulee esille rantakasvillisuuden edessä. MH.

↓ Lammen nurmireuna ei ole kestänyt altaan bitumipinnan päällä. Vesi imeytyy sen nurmen ja sammaleen avulla rannan puolelle. MH.

Lammen nurmireunat olivat vuoden 1972 kuvissa ehjät ja hyvin hoidetut. Puutarhalampien reunaan peittävä nurmi on varsin yleinen mutta ongelmallinen ratkaisu, sillä veteen ulottuva nurmikerros imee lammesta vettä ja pitää rannan nurmipinnan jatkuvasti kosteana. Skeppetin lummelammen nurmiranta on paikoin kulunut pois paljastaen betonialtaan reunan bitumiverhouksen. Kurjenmiekkarannoilla tätä ongelmaa ei ole.

Muu osa pihasta

Pihapiirros "Säilynyt ja hävinnyt kasvillisuus" (s. 31) antaa kuvan pihakasvillisuuden nykytilasta ja iästä. Erillistä, istutuskohontaista kuntoarviota ei ole koottu kartan muotoon. Tieto kasvien kunnosta on toki koottu hyödynnettäväksi myöhemmin laadittavaa hoitosuunnitelmaa varten.

Passagen -välitilan vanha villiviini ja pitkärunkoinen ruusuorapihlaja on akanaan istutettu hyvin lähelle talon sokkelia. Ne joudutaan poistamaan tai siirtämään korjaustöiden yhteydessä korvattavaksi myöhemmin. Välikön pergolaan kasvavan säleikkövilliiniin päähaara oli kuollut, joten se joudutaan joka tapauksessa korvaamaan uudella. Ruusuorapihlajan korvaaminen alkuperäiselle paikalleen ei liene mahdollista. Paikka ei kuitenkaan jää paljaaksi, sillä vieressä oleva pihajasmike on kasvanut lähes julkisivun korkeiseksi tuuheaksi pensaaksi. Alppiruusut välitilan päädyssä ja puutarhapviljongin säleikön edessä istutettiin vuonna 1985 samana talvena kuolleiden tilalle. Vaikka niiden puoli-varjoinen kasvupaikka on hyvä, pensaiden kunto ei ole. Ehkä kasvualustassa on puutteita.

↑ Passagen ja näkymä puutarhaan. Ruusuorapihlajan istuttaminen lähes sokkeliin ei ole tavallista. Tämä yksilö on sopeuttanut kasvumuotonsa paikan mukaan. MH.

→ Passagen puutarhan suunnasta katsottuna. Taustalla kasvavan alppiruusun sekaan on noussut jalavan ja vaahteran vesaa. Säleikkövilliiniin päärunko on kuivunut. MH.

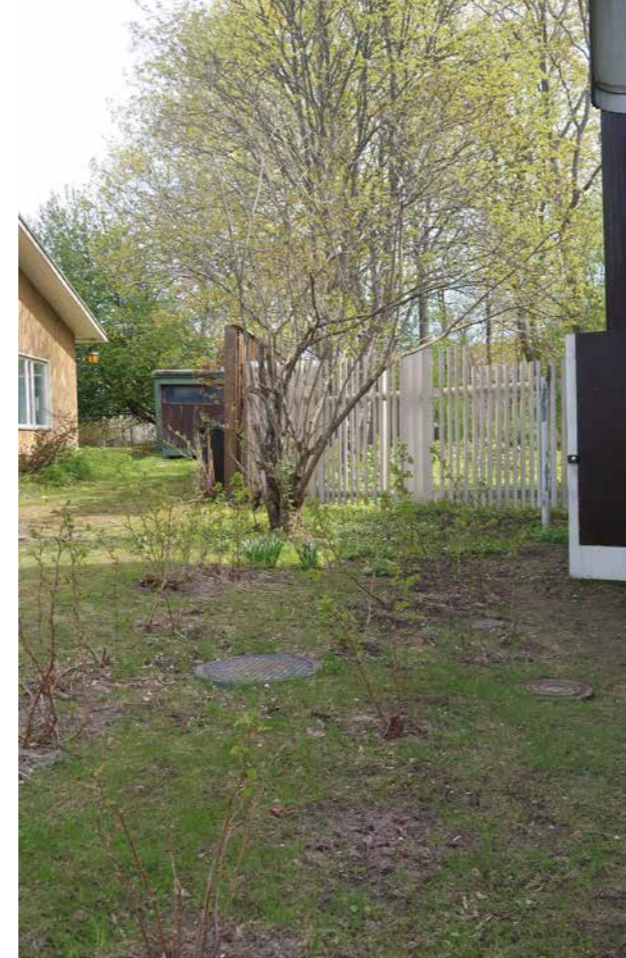
← Pihajasmike makuuhuoneen edustalla on kasvanut yli räystäskorkeuden. MH.

Etupiha ja naapuritontin vastainen avoin tila

Olohuoneen alapuolella on vuosien aikana tehty kaivuutöitä ja niiden yhteydessä istutuksia on siirretty ja uusittu. Lähempänä lankkuaitaa olevan kasviryhmän vanhat pensaat ovat kärsineet huonoista leikkaustöistä ja mahdollisista juurivaurioista. Yleisilme on hoitamaton. Naapurin pihan kunnostus on siirtänyt pihatietä ainakin visuaalisesti mutta ehkä fyysisestikin lähemmäs Skeppetin julkisivua.

Paikan ilmettä voidaan parantaa uusilla istutuksilla peittämättä olohuoneesta avautuvia tärkeitä näkymiä.

↓ Tuliköynnöskuusama autotallin oven vasemmalla puolella on kasvanut hyvin toisen kerroksen olohuoneulokkeen alla. MH.

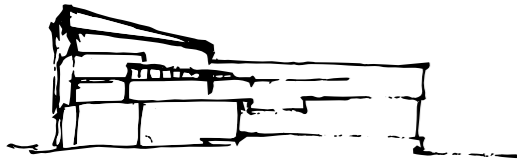
↑↑ Pihaa naapurien välisessä tilassa. Tuoksuvatukkapensaat on istutettu edellisen korjaustyön yhteydessä. Kuva vuodelta 2019. MH.

↑ Sama paikka huhtikuussa 2020. Huomiolanka on vedetty puutarhan ruskean lauta-aidan linjaan. Siitä on tontin rajalle yksi metri. MH.

↑ Istutuksia rakennuksen pohjoispuolella naapuria vasten. Nuokkusyreeni (mahdollisesti Unkarin syreeni) on 1970-luvun istutuksista. Rajalle kaivataan tilaa muodostavaa istutusta. Kuva toukokuulta 2019. MH.

→ Näkymä rantapuistoon. Tontin raja sijoittuu kuvan keskellä olevan koivun tyven ulkopuolelle. Puiston pensaat ovat keltaisena kukkiva onnenpensas (*Forsythia intermedia*) ja piikkiaralia (*Aralia elata*). Kuva toukokuulta 2019. MH.

3 RAKENNUSTEN ULKOARKKITEHTUURI

KOLMEN RAKENNUKSEN PIHAPIIRI

Päärakennuksen ulkohahmo

Villa Skeppetin päärakennus on tyypiltään ns. *puoliatrium*-talo. Se on L-muotoinen, yksikerroksinen asuinrakennus, jonka perusmuodosta kohoaa päätiloja korostava korkea, epäsäännöllinen monitahokas. Villa Skeppetin merenpuoleisessa katujulkisivussa tumma olohuonekappale saa hallitsevan aseman, mutta se on alisteinen rakennuksen perusmuodolle.

Tammisaarelaiset nimesivät rakennuksen ”laivaksi”¹ pian sen valmistuttua ja nimitys on osuva: korkealle kurottava

1 Ruotsiksi ”skeppet”.

luoteiskulma nostaa koko olohuonekappaleen kuin purjeeksi rakennuksen ylle. Vaikutelmaa korostaa suuri kulmaikkuna. Sisäänkäynnin ylle lippana ulottuva sommitelman kruunaava parveke on sekin kuin komentosilta.

Muun rakennusmassan ylle kohoava, monitahoinen muoto esiintyy Alvar Aallon toimiston muissa saman aikakauden kohteissa, mm. Finlandia-talossa² ja Nordic House-kulttuurikeskuksessa.³ Muoto on näissä julkisissa rakennuksissa monimutkaisempi ja kohteet paljon suurempia.

Arkkitehti Kaarlo Leppänen on kirjannut ylös Eino Mäkinen analyysin Alvar Aallon arkkitehtuurista, jonka mukaan Aallon rakennuksissa on aina tämä ”möykky”. Tore Tallqvist

2 Helsingissä 1964–1971.

3 Reykjavikissa (1962–68).

on jatkanut möykkyteorian analyysia Villa Skepettiä koskevassa artikkelissaan, jossa toteaa:

”Sen lisäksi, että rakennuksen dominantit on hahmoteltu ilmaisuvoimaisiksi, ne on sijoitettu sivuun. (...) Päämöykky hallitsee volyyminä, mutta alistuu kokonaisuudelle sijoituksensa johdosta.”⁴

Tore Tallqvistin mukaan Villa Skeppetin hahmo juontaa juurensa toteuttamattomasta Shirazin taidemuseon projektista, jonka Aalto oli saanut tehtäväkseen muutamaa vuotta Villa Skeppetin toimeksiantoa aiemmin.⁵ Projektiin luonnosteltu nouseva hahmo toistuu Villa Skeppetissa.⁶

Saunarakennus

Saunarakennus on päärakennuksen perusmuodosta erillinen. Tore Tallqvistin mukaan saunarakennus on idealtaan päärakennuksen ”pikkuveli”⁷.

Saunarakennuksen julkisivulinja on sisäänvedetty päärakennuksen katujulkisivulinjasta pihalle päin.⁸ Saunassakin rakennuksen muoto on aavistuksen avautuva viuhka ja julkisivu on väriltään tumma. Julkisivulaudoituksen käsittely on päärakennusta yksinkertaisempaa.

4 Tallqvist Tore, 2003. Ett skepp i en glasburk - Laiva lasipurkissa. Artikkeleli kokoelmateoksessa Hipeli, Mia (toim.), 2003. Alvar Aalto och Ekenes - Alvar Aalto ja Tammisaari. Christine och Göran Schildt, Ekenes.

5 Tallqvist, 2003. s. 60-62

6 Tegel, 2008. s.98

7 Tegel, 2008. s.100

8 Piirustus AAA 84-1990

← Pihan puolella rakennuksen perusmuoto hahmottuu selkeämmin. Villa Skeppetin luultavasti piharakennuksen katolta kuvattuna, kuva luultavasti 1970-luvulta. GCS

Varhaisemmissa luonnoksissa⁹ saunaosasto oli suunniteltu kiinni päärakennuksen pätyyn, keittiön yhteyteen. Vaihteittain löytyi kuitenkin lopullinen muoto, jossa saunarakennuksen ja päärakennuksen väliin jää kevyesti katettu ulkotila, passage.

9 Alvar Aalto säätiön piirustuskoelman piirustukset AAA 84-1925, AAA 84-1926 ja AAA 84-1928.

Puutarhapalviljonki

Pienen piharakennuksen rooli on merkittävä. Taitteinen julkisivulinja pihatilan idänpuoleisena rajana sulkee päärakennuksen ja saunan muodostaman sylin. Pihavajan leveä laatoitettu terassi ja pilarien varassa katoksena jatkuva pitkä räystäs kasvattavat vajan hahmoa ulkoseinien ulkopuolelle. Terassia suojaava säleaita on toteutettu pihan muiden aidakkeiden tapaan.

↑ Villa Skeppetin merenpuoleinen julkisivu talviauringossa. Puuverhoiltu olohuone- ja parvekeosa liittyy tiilipintaiseen rasiin muotoiseen osaan näyttävässä katujulkisivussa. Saunarakennuksen ja päärakennuksen välinen osin katettu ulkotila on suojattu katseilta säleaidalla. amoy 2019.

↑ Villa Skeppetin pihapiiri kuvattuna 1970-luvun alussa. Ilmaku-
vassa ajatus päärakennuksen muotoa pienempänä ja vaati-
mattomampana toistavasta saunarakennuksesta hahmottuu
selvimmin. Kuvaaja Piero Berengo Gradin, CGS.

↓ Saunan julkisivu etelään. Saunan nurkkaa kohti nouseva katto-
muoto toistaa aavistuksenomaisesti päärakennuksen arkkithe-
tonista ideaa. Vierashuoneen ikkuna avautuu eteläjulkisivuun.
amoy 2017.

AUKOTUS

Villa Skeppetin julkisivut ovat hyvin vaihtelevat. Asuintilojen, aputilojen ja työhuoneen aukotus on rationaalista ja ikkunoiden pinta-ala on paikoin sisätilan viihtyvyyden kannalta jopa niukka. Suurimmat ikkuna-aukot ovat hallissa, Göran Schildtin työhuoneessa ja toisen kerroksen olohuoneessa.

Julkisivumitoituksen lähtökohtana ovat sisätilojen toiminnot. Varhaisissa luonnoksissa esiintyvät jo sisäänkäynnin vieressä oleva säleiköllä peitetty ikkuna sekä ruokailutilan ja keittiön ikkunapari välipanelointineen.¹⁰ Muilta osin sommittelu tarkentui vaiheittain työpiirustuksiin edetessä.

Göran Schildtin omassa varhaisessa ruutupaperiluonnoksessa¹¹ esiintyy näkymä olohuoneesta merelle. Laaja ikkunapinta on luonnoksissa alusta asti, mutta sen tarkkaa mitoitusta ja sijaintia on kertoman mukaan viilattu työmaavaiheeseen saakka. Lopulta jo valmistettujen ikkunoiden tilalle piti tilata uudet, kun Aalto muutti julkisivuja vielä työmaalla rakennusvaiheessa.¹²

Ikkunat, luukut, säleiköt ja paneloinnit

Tiilijulkisivuissa vierekkäisistä ikkunoita, ikkunavälejä ja tuuletusluukkuja on yhtenäistetty panelipintojen avulla. Keittiön ja ruokailutilan ikkunoiden välissä paneli on julkisivupintaa, pihan puolella myös tuuletusluukun ulkopinta on paneloitu.

Päärakennuksen kylpyhuoneiden ikkunoiden ja pääsisäänkäynnin ikkunan edessä on harvalautasäleiköt. Saunan pesu- ja löylyhuoneiden eteen sellaisia ei kuitenkaan ole asennettu.

¹⁰ Varhainen luonnos Villa Skeppetin julkisivusta, AAA 84-1912.

¹¹ Göran Schildtin luonnos Tammisaaren talosta, luultavasti 1960-luvun lopulta. GCS

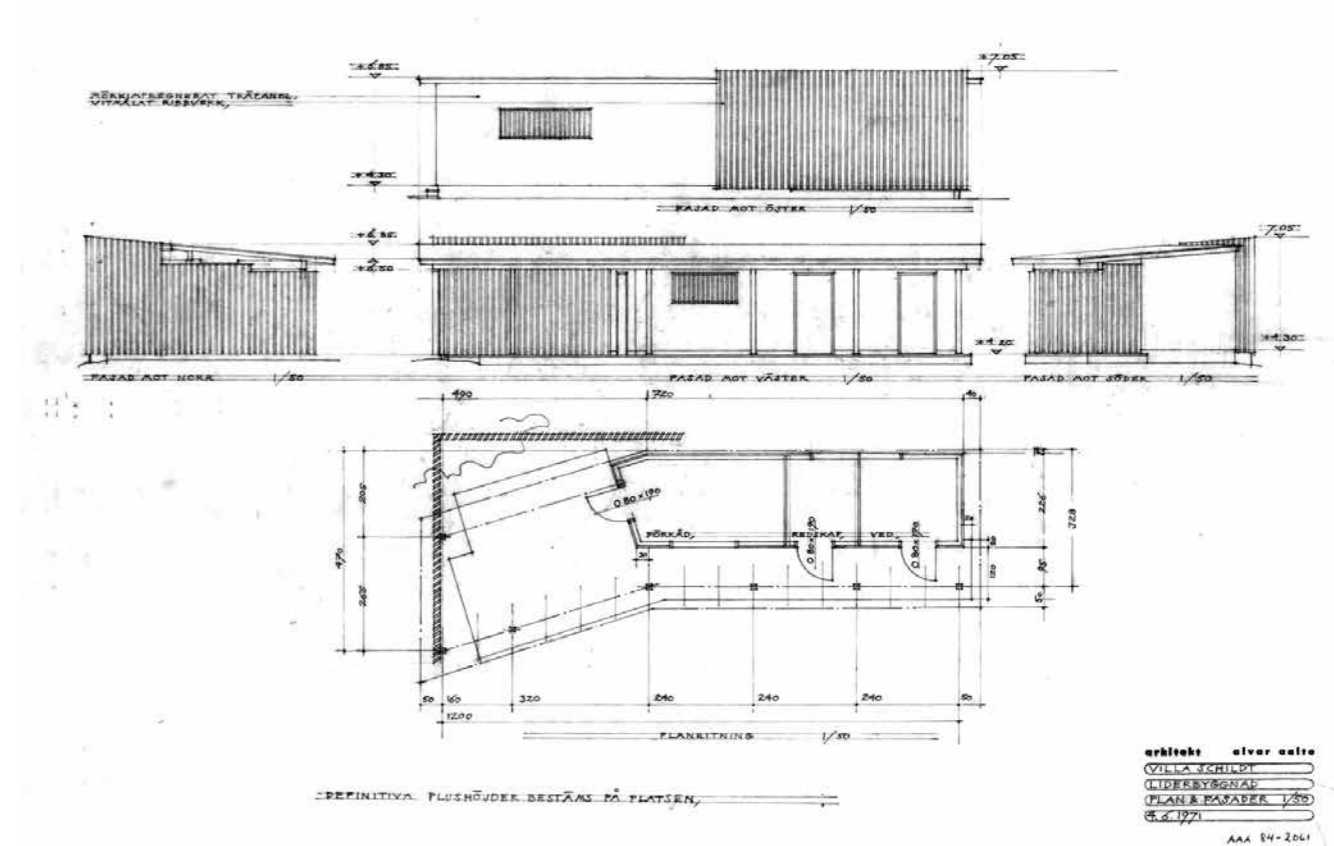
¹² Schildt, 2003. s. 84

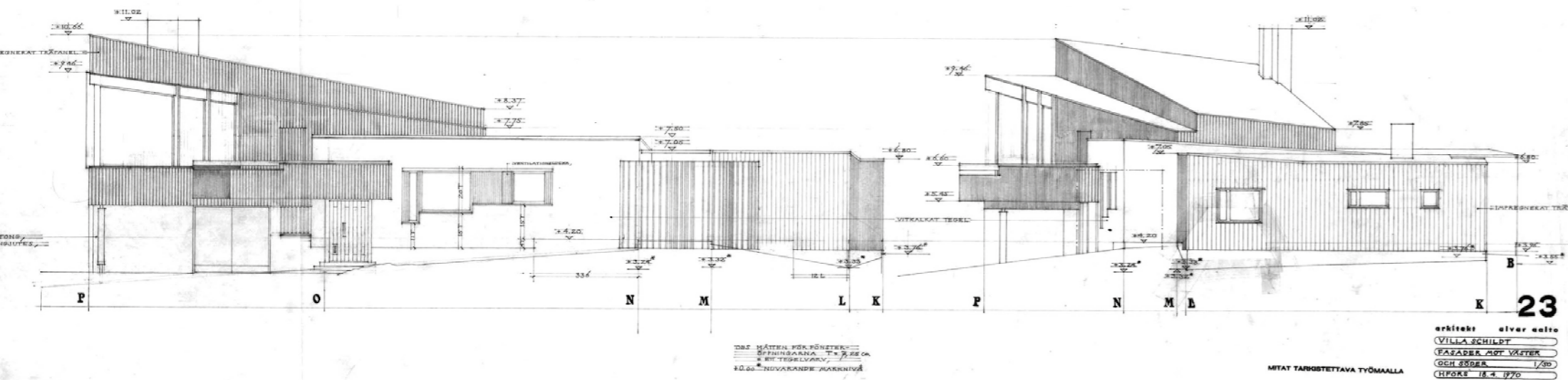

↑ Päärakennuksen ja saunarakennuksen erottava välikkō on suunniteltu hyvin suojaisaksi. Varhaisissa luonnoksissa saunatiloja ei oltu erotettu erilliseen rakennukseen. Arkkitehtonisesti toteutunut ratkaisu on elegantti, mutta valitettavasti saumattomaksi halutut siirtymät ulko- ja sisätilojen välillä ovat johtaneet rakenteellisiin ongelmiin. Kuva luultavasti 1970-luvulta, CGS

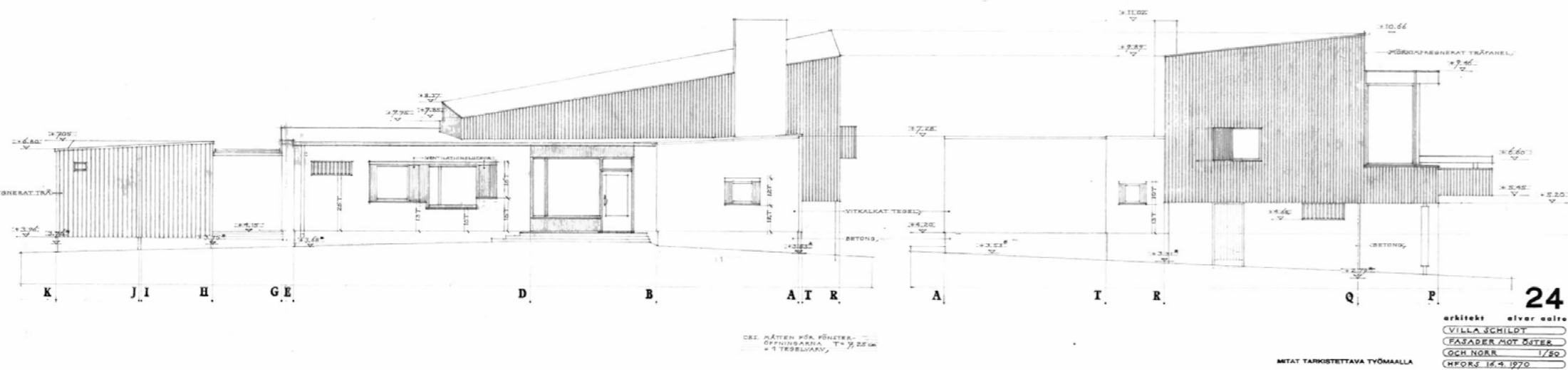
↗ Piharakennuksen tarkat toteutussuunnitelmat valmistuivat päärakennuksen jo valmistuttua, vuonna 1971. Rakennus toteutettiin samana kesänä. Rakennus on yksinkertaisempi, mutta muotokieli yhtä harkittua kuin päärakennuksessa. 4.6.1971 päivätty piharakennuksen piirustus, AA 84-2061, AAM

→ Piharakennus luo muodollaan luontevan rajan suojaisalle pihalle. Julkisivuarkkitehtuuriltaan piharakennus on saunan tavoin päärakennukselle alisteinen. amoy 2017

↑ Julkisivut länteen merelle, sekä etelään. Piirustus nro 23 julkisivut, päivätty 18.4.1969. AA 84-1977, AAM.

↑ Julkisivut itään, pihalle, sekä pohjoiseen, naapuritalon suuntaan. Piirustus nro 24 julkisivut, päivätty 16.4.1969. AA 84-1978, AAM.

Kokonaisuuden erikoisin näkösuoja on olohuoneessa. Pienen, naapuritontin suuntaan avautuvan ikkunan eteen on rakennettu vaakaleikkauksiprofiililtaan kaareva, vanerista taivutettu ja ulkopinnaltaan panelilla vuorattu näköeste. Julkisivun pystypanelointi erkaantuu seinäpinnasta jatkuen yhtenäisenä kaarevana "laippana" ikkunan suojaksi.

Tämä arkkitehtoniseksi aiheeksi nostettu näköeste on kenties saanut kimmokkeensa asemakaavasta. Asemakaavamääräys kieltää tontin rajalle ulottuvissa julkisivuissa ikkunat, joista on "suora näköyhteys vastakkaiseen asuinrakennukseen."¹³

Saunarakennuksen aukotus on taloudellista ja vaatimatonta, kuten pesu- ja saunatiloihin sopii. Saunassa ja pesuhuoneessa on yläikkunat. Saunan pukuhuoneesta ikkuna avautuu passage-välikköön, ja vierashuoneen ikkuna avautuu etelään. Puku- ja vierashuoneessa on tuuletusluukut, saunassa perinteinen puinen tuuletusräppänä.

Piharakennus puolestaan on rakenteeltaan yksinkertainen, kylmä lautarakenteinen vaja, jonka ikkunoissa on niin ikään puiset säleiköt. Ikkunoina säleiden takana ovat yksinkertaiset lasitukset ilman puitteita.

- ↑ Päärakennuksen julkisivu naapurin suuntaan. Maalausllostuksen mukaan ulkopuoliset betoni- ja rappauspinnat olisi pohjustettu kalkkivedellä ja maalattu kalkkimaalilla. (Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 40. CGS). Tästä ei ole saatu varmuutta.
- Päättyikkunan edessä vapaamuotoinen näkösuoja. Sokkelipinnat ja ikkunan yläpuoliset vaaleat osat ovat leväkasvuston tummentamat. amoy 2017.

13 Asemakaavan muutos IV kaupungiosassa, 5.11.1970. Tammisaaren kaupunginhallitus

PÄÄRAKENNUKSEN JULKISIVUMATERIAALIT

Villa Skeppetin julkisivuissa on käytetty kontrastisesti puhtaasta valkoista kiviseinää ja tummaksi käsiteltyä puuta. Samoja materiaaleja esiintyy useissa Alvar Aallon rakennuksissa. Villa Skepetiin voisi verrata mm. Alvar Aallon kotitaloa Helsingin Munkkiniemessä, Sunilan Kantolaa, tai Pohjoismaista kulttuurikeskusta Reykjavikissa.

Julkisivun peruspinnat

Villa Skeppetissä julkisivumateriaalien jäsentely on selkeästi jakautunut. L-kirjaimen muotoinen rakennus on julkisivuiltaan valkoiseksi slammattua tiiltä. Vanhojen valokuvien perusteella slammattujen pintoinen on alun alkaenkin ollut kirkas valkoinen, mutta vasta tarkempien väritutkimuksien avulla voidaan selvittää, minkä sävyinen valkoinen on ollut.

Päämassan ylle asettuvan olohuoneen julkisivut on puupaneloitu ja käsitelty tummaksi. Nykyinen käsittely on lähes peittävä, mutta vanhojen valokuvien perusteella paneloitujen osien käsittely on ollut kuultavampi. Sama koskee saunaja- ja piharakennuksia.

Sokkelit ovat pystylautakuvioista betonia. Betonijulkisivuille on määritelty maalauselostuksessa kalkkimaalaus, mutta ei ole selvää, onko sitä toteutettu. Länsijulkisivulla osa sokkelista on myöhemmin peittomaalattu harmaaksi.

Katto on huopapintainen ja sen räystäspellytykset ja kourut ovat kuparia.

Ulkoseinien pintakäsittelyt seuraavat materiaalia: ulkoseinä on tiiltä, ja tiilipinnat on slammattu valkoiseksi niin sisällä kuin ulkona (US1). Olohuoneen ja saunarakennuksen puuverhoillut ulkoseinät (US2 ja US3) ovat puolestaan rankarakenteisia. Autotallissa julkisivun ulkopinta on betonia, sisäpinnassa tiilivuoraus.¹

¹ Rakennetyypit, 27.11.1969. s. 4. CGS.

→ Saunarakennuksen pihajulkisivu vuonna 2017. Merkittäviä julkisivumuutoksia ei ole tehty piippujen hattuja ja tuolloin vielä katolla sijainnutta lautasantennia lukuun ottamatta. amoy 2017

← Päiväämättömässä arkistovalokuvassa tummaksi käsitellyissä paneeleissa erottuvat oksankohdat. Alkuperäinen, kuultava käsittely olisi rakennustyöselityksen mukaan Solignum-puunsuoja. Julkisivun väri on tummunut kun käsittelyjä on ajan saatossa uusittu. Käytetty tuotekin on mahdollisesti vaihtunut. Julkisivun sävy on nykytilanteessa lähes mustanruskea ja käsittely jotakuinkin peittävä. CGS

→ Asuintilojen suurimmat ikkunat. Tästä kuvakulmasta tulee ilmi rakennuksen perushahmo, joka ilman olohuonekappaletta olisi huomattavasti tavanomaisempi oman aikansa pientalo. Työhuoneen päädyn ikkunasta Schildt totesi sen olevan liian korkealla, koska lummelampea ei voinut nähdä työpöydän ääressä istuessa (Tegel, 2008. s. 131)
Kuvaaja Kari Hakli, CGS

↑ Pohjolan talo Reykjavikissa, kuvattu vuonna 1988.
Kuva: Christian Bickel, CC BY-SA 2.0 de

Rakennusosat ja värien hierarkia

Rakennusosissa jako valkoisiin ja tummiin osiin hajautuu useampiin variaatioihin. Valkoisilla julkisivualueilla ikkunanpuitteet ovat ulkopuolelta valkoiset ja vierekkäisten ikkunoiden välissä umpiosissa on valkoiseksi maalattua puupanelointia. Alun perin myös katon pellitykset ja kourut noudattivat samaa logiikkaa: valkeiksi slammatuilla julkisivuilla ne olivat valkoisia.

Tummanruskeiden puujulkisivujen detaljoinnissa on variaatiota. Olohuone on peiterimanelointia jonka peiterimat ovat pyöristetty, kun taas sauna- ja piharakennuksessa on yksinkertaisempi lomalaudoitus.

Olohuoneen ikkunanpuitteet ovat ulkopuolelta valkoisia. Saunarakennuksessa ikkunat taas ovat lakattua puuta. Piharakennuksen yksinkertaisten ikkunoiden edessä ulkopuolella on valkoisista laudoista tehdyt säleiköt.

Olohuonekappaleeseen kuuluvan parvekkeen kaide on ulkopuolelta paneloitu samalla peiterimaneloinnilla kuin olohuoneen ulkoseinät.

Parveke liittyy näin osaksi valkoisen tiilirakennuksen lävistävää kappaletta. Parvekekaiteen sisäpintojen panelointi on kuitenkin maalattu valkoiseksi. Parvekelaatan alapinnassa on lakattu puupanelointi, joka liittyy sisäänkäynnin lakattuihin puosiin.

Parvekkeen ovi on ulkopinnaltaan paneloitu ulkoseinän peiterima panelilla ja upotettu osaksi julkisivupintaa. Parvekkeen alla oleva pääsisäänkäynti, ulko-ovi ja oven vieressä olevan ikkunan ulkopuutteet ja ulkopuolinen säleikkö ovat lakattua puuta. Sokkelipintaan liittyvät autotallin ja pannuhuoneen ovet ovat maalattua valkoista panelointia. Piharakennuksen ulko-ovet on naamioitu julkisivuun toteuttamalla ne samalla paneloinnilla kuin piharakennuksen ulkoverhous.

↑ Länsijulkisivun julkisivumateriaaleja. amoy 2017.

↑ Pohjoisjulkisivulla oleva olohuoneen pienen ikkunan näkösuoja jatkaa julkisivupanelointia lennokkaassa aaltomuodossa. amoy 2019.

→ Sisääntuloalueen arkkitehtuuri on tiheää ja läsnä ovat kaikki rakennuksen julkisivumateriaalit: puu, tiili ja betoni. Sisäänkäyntipor- taassa on kuvaushetkellä vielä alkuperäinen klinkkerilaatta.
Kuva noin 1970-luvulta, CGS.

PÄÄRAKENNUKSEN RAKENNEPERIAATTEET

Perustusrakenteet ja alapohja

Rakennukset on perustettu teräsbetonipaalujaan varaan. Päärakennuksen alapohja muodostuu kolmesta reunavahvistetusta teräsbetonilaatastosta. Kellarin laatta kannattaa allaan öljysäiliöaltaan (n. 2,0 m). Saunan alapohja on myös reunavahvistettu teräsbetonilaatta, jossa on vastaavasti

puhan puolella syvennys suunnitelmaan alkujaan sisältyneen uima-altaan koneistoa varten.¹

Päärakennuksen kellarissa alapohjaeriste on kevytorabetonia. Saunan alapohjan eristeenä on rakennesuunnitelman mukaan osin kevytsorabetoni, osin kivivilla.²

Salaojat

Asiakirjojen mukaan päärakennus on salaojitettu, saunarakennusta ei. Päärakennuksen salaojitus ja tarkastuskaivojen sijainnit on varmistettu vuonna 2019, salaojat on huuhdeltu ja yksi kaivonkansista on kaivettu esiin.³

Kantava runko

Päärakennuksen kantava runko muodostuu teräspilareista, teräspalkeista, kantavista teräsbetoni- ja tiiliseinistä sekä laataston sisäisistä palkeista.

Kellarin perusmuurit ovat lautamuottiin valettua teräsbetonia⁴. Kellarivaraston vastaisella ulkoseinällä on perusmuuria vasten eriste ja sen sisäpuolella verhomuuras.

- 33 kpl paaluja päärakennuksessa ja 9 kpl paaluja saunalla, paalujen pituudet 10–13 metriä. Paalujen yp. on kellarin kohdalla n. 0,7 m lattiapinnan alapuolella. Insinööritoimisto Magnus Malmberg: Piirustus no.1, Paalukartta ja pohjalaatta, 29.11.1969. Schildtin säätiön arkisto.
- Insinööritoimisto Magnus Malmberg: Piirustus no.4, Leikkaukset, 29.11.1969. Schildtin säätiön arkisto.
- Samalla on todettu, että salaojakaivojen kannet sijaitsevat huomattavan syvällä maan alla eikä niihin ole alun perin asennettu tarkastusta helpottavia kaulusia. Saunaa ei alun alkaen ole salaojitettu.
- Perusmuurin sisäpuolella 50 mm kivivillaa ja puolen kiven verhomuuras. Insinööritoimisto Magnus Malmberg, Rakennetyypit 27.11.196, s. 3.

← Villa Skeppetin ulkopuolinen teräspilari tukee olohuoneen ulkokulman kantavaa I-palkkia. Toista palkinpäätä kannava teräspilari kätkeytyy tiilimuurin sisään pääoven pielessä. Kuva Berengo-Gardin.

Ulkoseinät ovat alaosaan tuulettuvia tiilikuorimuuria (US1). Olohuoneen ulkoseinät sekä saunan ulkoseinät ovat puuverhottuja, lautavuorauksin jäykistettyjä rankorakenteita (US2).⁵ Väliseinät ovat pääosin slammattuja puolen kiven tiilimuuria.⁶

Lämmöneristeenä on ulkoseinässä ja holveissa kivivil-lalevyä. Kivivillaa on käytetty myös saunan sokkelin yläosan halkaisun eristeenä.

Ulottetut rakenteet, olohuone ja parveke

Kellarin ulkoseinälinjasta ulkoneva olohuoneen osa on kannatettu leveälaiippaisen I-palkin varaan ylälaattapalkistona. Julkisivulinjassa olevan 7,5 metriä pitkän pääkannatin-palkin päissä on pyöreät teräspilarit. Parvekettä kantavat edelliseen nähden kohtisuorassa suunnassa sekundääriset I-palkit.

Vesikattorakenteet

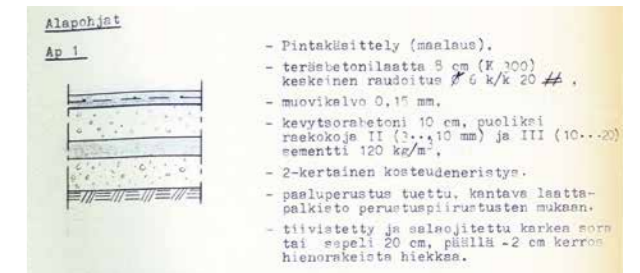
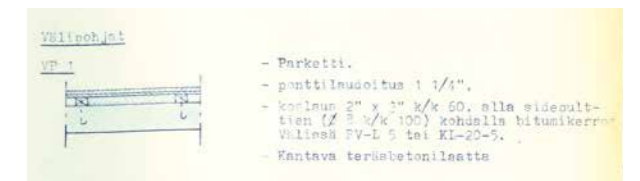
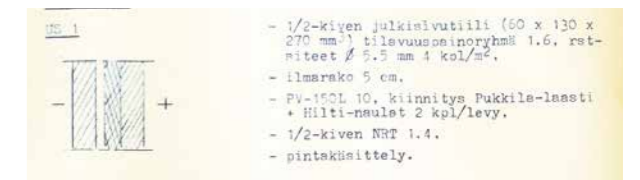
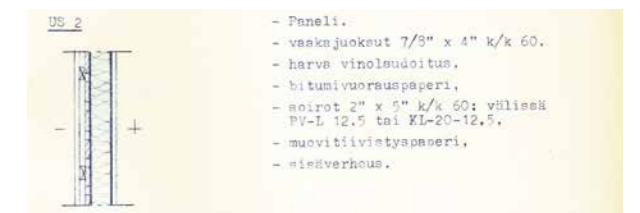
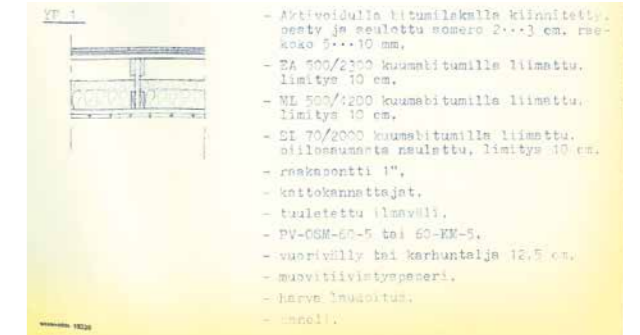
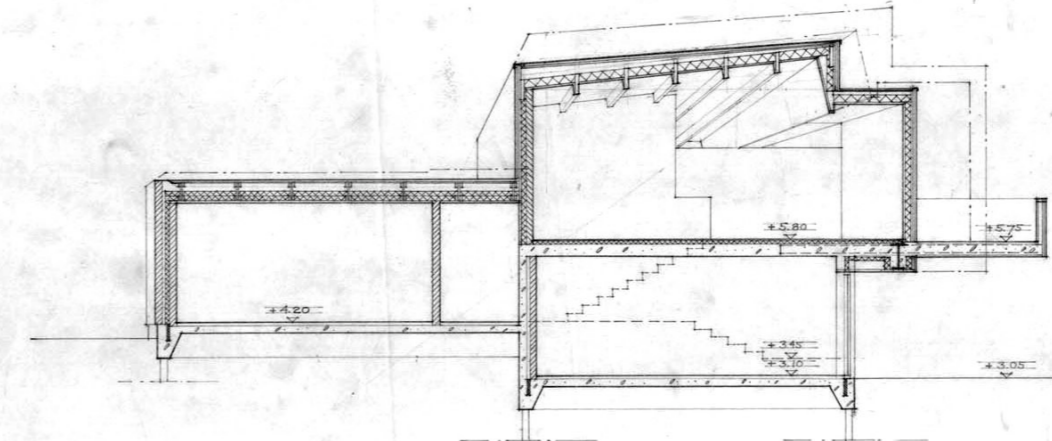
Yläohjat ovat puurakenteisia. Kattopalkit ovat naulattu- ja ristikkopalkkeja, jotka on naulattu kattokaltevuuden mukaan viistoiksi. Olohuoneessa palkit on asennettu nousevan viuhkan muotoon. Päätilojen alakatot ovat panelipintaisia.

Alkuperäinen vesikate on työselityksen mukaan ollut kolminkertainen bitumiliimattu huopakate, jonka pinnassa somerokerros. Lämmöneristekerroksen paksuus yläohjassa on noin 175 mm. Yläohjaeristeen ja vesikatteen välisen tuuletetun ilmavälin korkeus vaihtelee kattomuodon mukaan ollen vähintään noin 120 mm.

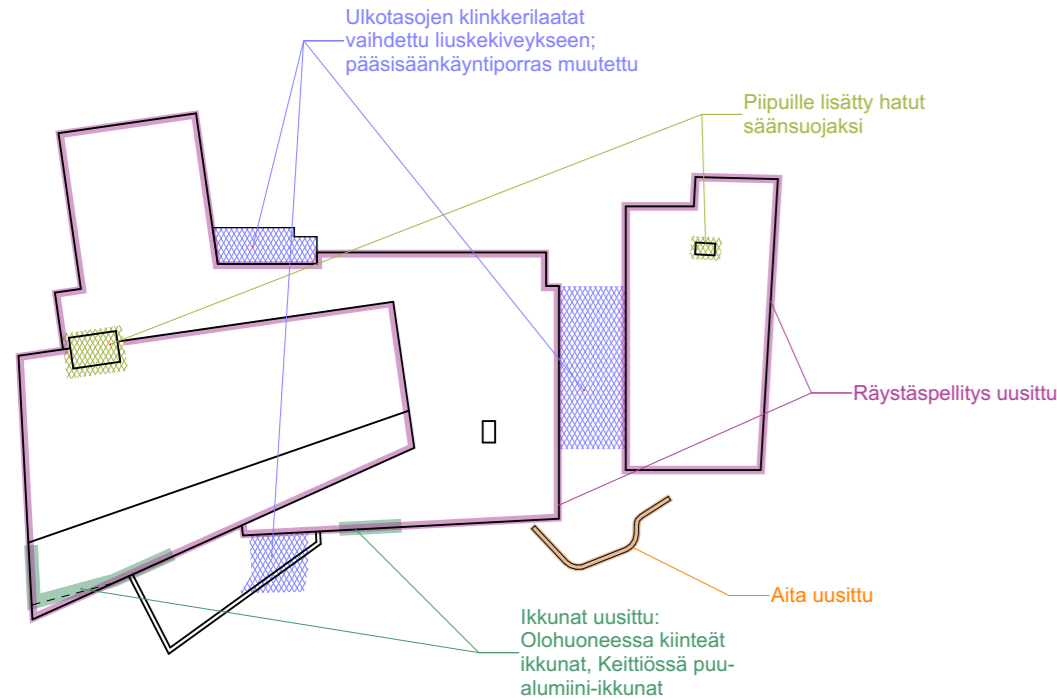
- Tyyppiä US1. Insinööritoimisto Magnus Malmberg, Rakennetyypit 27.11.1969. s.4
- Makuuhuoneen ja pukeutumishuoneen välinen seinä on rankorakenteinen. Insinööritoimisto Magnus Malmberg: Piirustus no.4, Leikkaukset, 29.11.1969. Schildtin säätiön arkisto.

- ↑ Villa Skeppetin viistoon viuhkamuotoon asettuva kattopalkkisto näkyy olohuoneen ja eteisen kattopinnassa. Kuva amoy.
- ↗ Villa Skeppetin rakennetyyppejä: yläohja-, ulkoseinä- ja alapohja. Insinööritoimisto Magnus Malmberg, Rakennetyypit 27.11.1969. ss.1–4.
- ↓ Villa Skeppet, leikkaus 1:100 (alkup. 1:100). Alvar Aalto arkitekt, 20.01.1970, Pääpiirustus no. 3, AAM.

MERKITTÄVIMMÄT MUUTOKSET ULKOARKKITEHTUURISSA

Rakennus on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan, vaikka pieniä muutoksia on toki tehty 1970-luvulta alkaen. Yksityisen asuinrakennuksen muutoksia ei ole juuri dokumentoitu, eikä pintojen uusimisesta ja muista rakennuslupien ulkopuolelle jääneistä muutoksista ole jäänyt suunnitelmia. Jatkotutkimusaiheena Christine Schildtin arkisto tai kirjeenvaihto, saattaisi sisältää tarkempia ajoitustietoja muutoksista.

IKKUNAMUUTOKSET

Olohuoneen kulman ikkuna oli alkujaan kytketty sisään-aukeava puuikkuna. Nykyinen on kiinteä alumiini-profiili-

ikkuna vuodelta 1988¹. Alkuperäinen ikkunarakenne ei ole kestänyt haastavassa paikassa. Christine Schildtin mukaan ikkuna oli muutettu kiinteäksi jo kolme vuotta rakennuksen valmistumisen jälkeen². Muutoksien yhteydessä ikkunan ulkopuolinen listoitus on muutettu ja sisäpuolinen peitelista on uusittu alkuperäiseen nähden profiililtaan monimuotoisempana. Ikkunan peitelista on mahdollisesti tältä ajalta, samoin kuin hyönteisverkot makuu- ja pukeutumishuoneen tuuletusikkunoissa, joissa on käytetty samaa listaprofiilia.

- 1 "Nya fönster i stora rummet". Villa Skeppets gästbok I (1970–1994) anteckning 5.2.1988.
- 2 Sanna Tegelin muistiinpanot Christine Schildtin haastattelusta v. 2017.

Mycös ikkunapenkkiä on irrotettu ja asennettu takaisin, koska puskusaumat ovat nykyään hieman irti toisistaan.

Ruokailuhuoneen ikkuna on myös uusittu puu-alumiini-ikkunana. Ikkunan ulkonäkö on säilynyt melko hyvin alkuperäisen kaltaisena, eikä muutosta huomaa välittömästi. Ikkunanpuitteiden väritys noudattaa alkuperäistä. Muutoksen ajoituksesta ei ole löytynyt tietoa.

VESIKATTOMUUTOKSET JA -VARUSTEET

Vesikate Päärakennuksen kermikate on uusittu viimeksi vuonna 2007³. Viistokaton alkuperäistä singelikerrosta ei enää katon loivalla lappeella ole. Saunan passagen yläpuolella olevan vapaamuotoisen kатteen alkuperäisen kermikatteen päälle on samalla asennettu uusi, ja se on pellitetty ympäri päärakennuksen tapaan kuparipellein. Piharakennuksen vesikatteen uusimisesta ei ole merkintää, vuonna 2019 katteena oli kaksinkertainen kermi.

Räystäspellitykset on uusittu päärakennuksessa ja saunassa. Vanhojen valokuvien mukaan alkuperäinen räystäspellitys on ollut valkoisten tiilijulkisivujen osalla maalattua peltiä ja toteutettu piirustusten mukaisesti. Nykyinen räystäspellitys on kauttaaltaan kuparia ja poikkeaa tästä mitoituseltaan.

Piipunhattu päärakennuksen suuren piipun päälle sekä saunarakennuksen piippuun on lisätty rakennusten valmistuksen jälkeen. Keittiön piipunhattu lienee alkuperäinen.

- 3 Karl-Johan Sewon, haastattelu.

ULKOTASOJEN MUUTOKSET

Kaikkien päärakennuksen ja saunan sisäänkäyntitasojen klinkkerilaatat on vaihdettu liuskekiveykseen. Piharakennuksen ulkotasoissa on säilynyt alkuperäinen klinkkerilaatoitus. Pääsisäänkäynnin portaan ja päärakennuksen ja saunan välisen porrastasanteen rakenteita ja muotoilua on muutettu alkuperäisestä. Saunan välikön ulkotaso sekä päärakennuksen pihan puoleinen ulkotaso on uusittu vuonna 1988. Päärakennuksen sisäänkäynnin portaat ja niiden päällyste on uusittu vasta 1997.⁴

- 4 Villa Skeppets gästbok I (1970–1994) – II (1995–18.12.2009)

POLVEILEVAN AIDAN SÄLEMUUTOKSET

Päärakennuksen ja saunan välikön suojana oleva säleaita on alun perin ollut toteutettu piirustuksen mukaisesti: säleet ovat suuntautuneet vain kahteen suuntaan. Nykyisessä aidassa säleet on suunnattu säteittäin taustarakenteen muodon mukaisesti. Aidan säleet on ilmeisesti uusittu vuonna 1988.⁵

- 5 Villa Skeppets gästbok I (1970–1994)

JULKISIVUARKKITEHTUURI, TÄRKEIMMÄT RAKENNUSOSAT

VALKOISET SLAMMATUT MUURIT

Julkisivujen päämateriaali on slammattu tiili, ja slammattu tiilipinta on myös seinien sisäpuolinen päämateriaali. Pääosa ulkoseinistä on tuuletusraolla varustettuja tiilikuorimuuria, rakennetyyppeä US1.¹ Tiilimuurit ovat kantavia rakenteita. Ikkuna-aukon ylitys on toteutettu teräsbetonipalkein muurin sisäpinnan linjassa ja seinän muuripinta on tasoitettu mm. työhuoneessa, makuuhuoneessa ja wc-tilassa.

Ulkoseinät on muurattu pakkasenkestävästä punatiilestä (NRT 27x13x6 cm) ja rapattu lieterappauksella löysää kalkkimenttilaastia vaakasuoraan harjaamalla.² Maalausselostuksen mukaan ulkopuoliset betoni- ja rappauspinnat on pohjustettu kalkkivedellä ja maalattu kalkkimaalilla.³

Keskuslämmityspiippu ja makaava savukanava on ohjeen mukaan muurattu sisäkuoren osalta kuuden metrin korkeuteen tulenkestävästä tiilestä, ulkokuori on muurattu punatiilestä.⁴

SOKKELIPINNAT

Rakennusten sokkelipinnat ovat paikallavalettua betonia. Autotalli on maanpäällistä kellaria, ja pohjoissivulla sokkeli on kerroksen korkuinen. Sokkelirakenne on toteutettu rakennustyöselityksen mukaan:

- 1 Rakennetyypiltään US1. Rakennetyypit, 27.11.1969. s. 4. CGS.
- 2 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 20. CGS.
- 3 Vaakasauvojen paksuus noin 1,25 cm, pystysauvojen 1 cm. Saumat on ohjeistettu sisäänvedettäväksi n. 2-3mm tiilipinnasta. Slammauksessa kalkkimenttilaastin suurin raekoko 1 mm ja rappauskerroksen paksuus 2-3mm. Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 19-20, 40. CGS.
- 4 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 23. CGS. Hormikuvaus vuonna 2018.

Puhdasvalupintojen laudoitus tehdään toiselta puolelta höylätystä raakaponttilaudasta, jossa pontti on ns. liimapontti. Sahapinta valua vastaan.⁵

Sokkelin laudoituskuvio on pystysuuntainen. Päärakennuksen länsijulkisivulla ruokasalin ja keittiön julkisivuosalla sokkeli on jälkeinpäin peittomaalattu harmaalla. Sokkelin betonipinnoilla ei kuitenkaan näy merkkejä kalkkimaalauksesta. Silmämääräisesti paikalla ja vanhoista valokuvista arvioiden on vaikea kiistattomasti sanoa, ovatko sokkelipinnat olleet täysin käsittelemättömät alun perin vai oliko niitä rakennusvaiheessa käsitelty kalkkimaalilla, kuten rakennustyöselityksessä on mainittu.

↑ Kuva pääsisäänkäynniltä 1970–1990-luvulta. Sokkelipinnoissa ja autotallin julkisivussa erottuu betonin pystysuuntainen laudoituskuvio. CGS.

← Sokkelipintaa pihan puolella. Pinnassa ei ole jälkiä kalkkimaalauksesta, mutta ei ole varmaa, onko sellainen alun perin tehty. amoy 2019.

⁵ Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 16. CGS.

↑ Itäjulkisivun slammattua tiilipintaa ja ikkunoiden peittomaalattuja panelointipintoja. amoy 2017

PUUPANELOIDUT JULKISIVUT

Julkisivuissa on neljää erilaista puupanelityyppiä: olohuonekerroksen peiterimalaudoitus, sauna- ja piharakennuksissa käytetty lomalaudoitus, olohuoneen parvekkeen alapinnan pontattu paneli sekä ikkunoiden puolipontattu ulkopaneli.¹

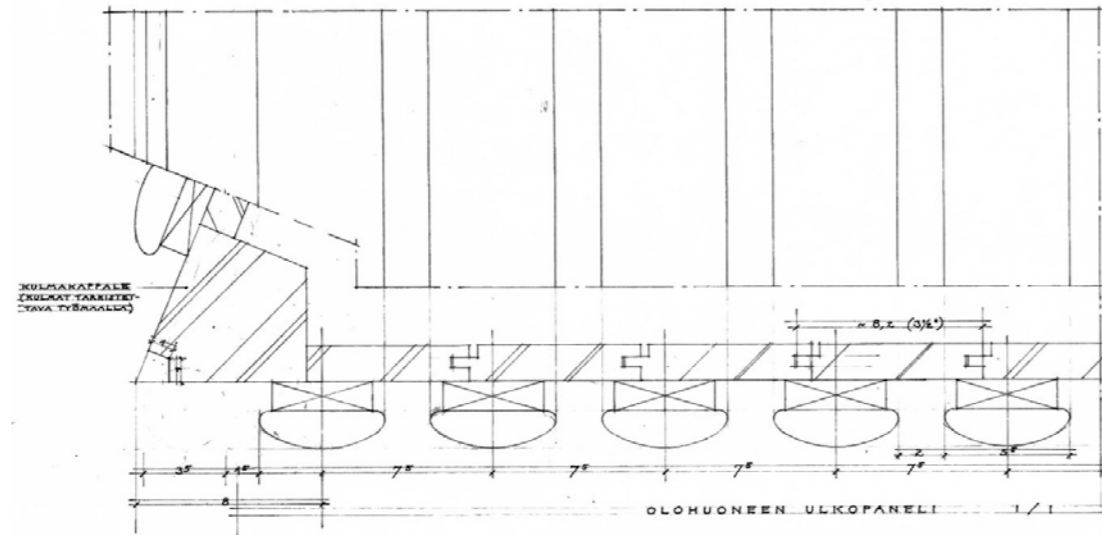
Päärakennuksen sienipaneli

Olohuoneosan julkisivuissa on ilmeikäs, kuvaavasti "sienipaneliksi" rakennusselostuksessa nimetty peiterimalaudoitus. Tässä panelirakenteessa ponttilaudoituksen päällä on lomalaudoituksen tapaan kapea rimoitus, ja rimojen päällä keskeisesti leikkausmuodoltaan sienen hattua muistuttavat peiterimat. Rimat on molemmissa kerroksissa kiinnitetty naulaamalla päältä. Paikoin sienihatturimat on kiinnitetty räystäällä suoraan pellin päälle, korotetun katon rakenteesta johtuen.²

Alkuperäiset panelit ovat julkisivun suojaisissa kolkissa säilyttäneet hiukan punertavan ruskean värin. Maalausselityksen mukaan panelien käsittely on "1x Solignum ja 1x Solignum Ultra puunkyllästysaineella"³. Puupanelit ovat etenkin merenpuoleisilla julkisivuilla haristuneet ja halkeilleet. Värisävy on tummunut ja pinta paikoin "palanut" laikukkaaksi. Villa Skeppetissa on luultavasti ollut käytössä ruskea valmissävy. Ei ole tiedossa, mitä on käytetty mahdollisissa huoltomaalauksissa.

¹ Julkisivupanelit ovat samassa 26.5.1970 päivätyssä työpiirustuksessa, piirustus numero 49, AA 84-2012, AAM.
² Ks. myös ss.58-59.
³ Solignum-tuoteryhmää tuotetaan yhä, kyseessä on hengittävänä ja joustavana markkinoitu peittävä ja kuultavana saatava puunsuoja-aine. Esim. <http://www.solignum.dk/solignum> viitattu 31.5.2019 <https://solignum.dk/publications/solignum.html>
 Maalaustyöselostus urakkavaiheesta. Rakennustyöselostus 6.11.1969 s. 40

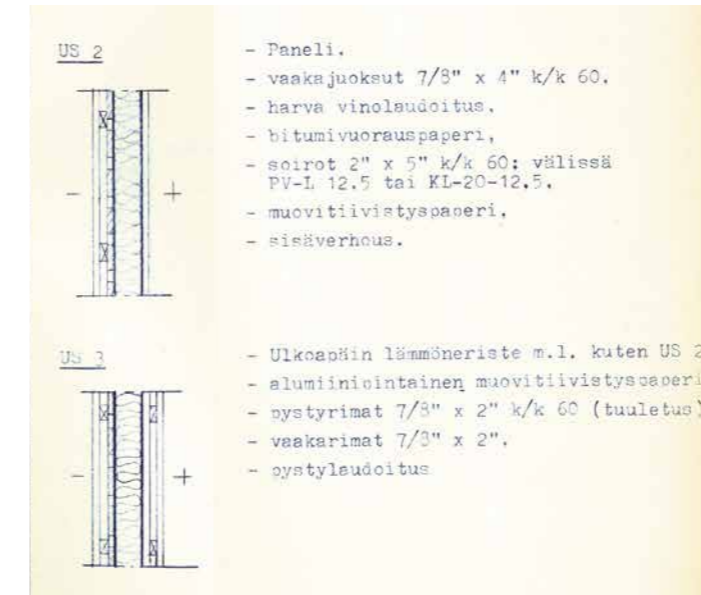
→ Sienipanelijulkisivua. Alhaalta päin kuvattuna panelin rimojen leikkausmuodotkin paljastuvat. amoy 2019.
 ↓ Piirustus nro. 49, Yttre panel. 26.05.1970, 84-2012, AAM.

Sauna- ja piharakennusten lomalaudoitus

Saunarakennuksessa ja piharakennuksessa on käytetty yksinkertaisempaa lomalaudoitusta. Panelointi on toteutettu sahatavarasta arkkitehtiopiirustuksen mukaisesti ja pintakäsittely on sama kaksinkertainen Solignum-puunainesuojaus tummalla sävyllä.

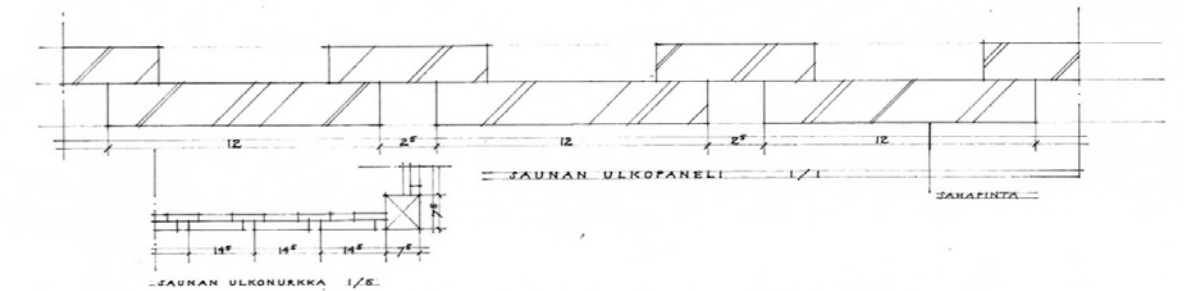
Yhtenäisestä väristä ja pintakäsittelystä johtuen sauna ja piharakennus vaikuttavat ilmeeltään päärakennuksen olohuoneosan kaltaisilta. Lähempi tarkastelu paljastaa saunarakennuksen ja piharakennuksen ratkaisuiltaan arkisemmiksi.

↑ Saunan ulkoverhousta läheltä tarkasteltuna. amoy 2019.
 ← Saunan seinärakenteet. Insinööritoimisto Magnus Malmberg, Rakennetyypit 27.11.1969. ss.1-4.

↑ Saunan julkisivu etelään. amoy 2019.
 ↓ Villa Skeppetin julkisivupanelointipiirustuksesta "saunan ulkopaneli", jota on käytetty myös myöhemmin suunnitellussa piharakennuksessa. Piirustus nro 49 Yttre panel. 26.05.1970, 84-2012, AAM.

↑ Slammatuissa seinäpinnoissa on paikoin vihreää levää. Pintakäsittelyn viimeisin kerros on huonosti tarttunut ja irtoaa suurina lastuina. amoy 2018.

↑ Länsijulkisivulla keittiön ja ruokailutilan ikkunoiden välissä on panelialue, joka liittää ikkunat yhtenäiseksi kentäksi. amoy 2019.

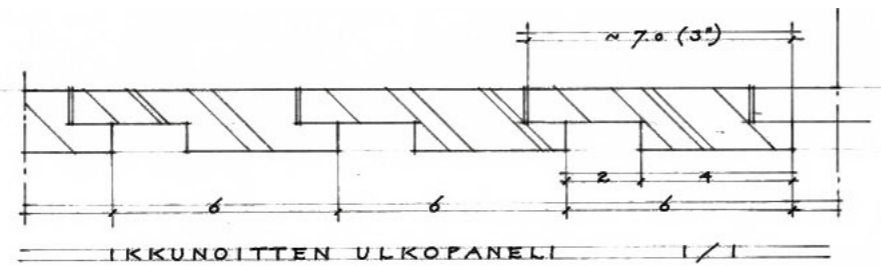

↑ Pihan puolella tuuletusikkunoissa on käytetty samaa panelointia. amoy 2019.

Ikkunavälien puupaneloinnit

Päärakennuksen slammattujen osien ikkunoiden välissä ja tuuletusikkunoiden ulkoverhouksena on käytetty pystysuuntaista puupanelia. Paneli on toteutettu työpiirustuksen no. 49 mukaisesti puolipontatulla UYS-profiililla, jossa on leveä uritus. Panelointi on peittomaalattu valkoiseksi. Maalausselityksessä ei ole eri mainintaa peittomaalattujen ikkunoiden pintakäsittelystä, eikä ole tiedossa, mitä tuotetta on käytetty mahdollisissa huoltomaalauksissa.

↓ Ikkunoiden panelointi. Ote piirustuksesta nro 49 "Yttre panel", päivätty 26.5.1970. AA 84-2012, AAM.

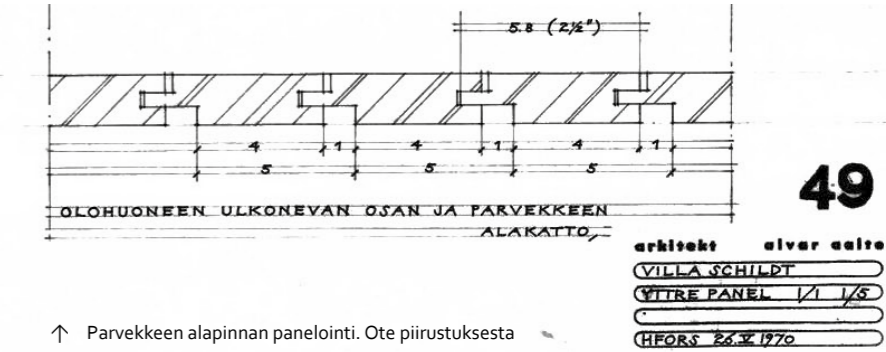
↑ Aallon suunnittelemassa Typpi Oy:n työntekijöiden rivitalossa on Villa Skeppetin tapaan ikkunoiden välissä panelointi, joka luo aukotuksista yhtenäisiä kenttiä. Kuva: Jetsonen 2018, s. 142.

↑ Näkymä pääsisäänkäynnin viereistä ikkunaa kohti. Kuvan yläreunassa näkyy parvekkeen alapinta. Ikkunan yläpuolella oleva julkisivulinjan siirron muodostamassa alapinnassa on sama panelointi. amoy 2019.

Parvekkeen ja olohuoneen ulkonevan osan panelointi

Parvekkeen alapinnan puupanelointi on toteutettu piirustusten mukaisena, kapeana "siskonpanelina". Ponttilaudoituksen pinta on lakattu ja se liittyy ilmeeltään pääsisäänkäynnin muihin lakattuihin puupintoihin.

↑ Parvekkeen alapinnan panelointi. Ote piirustuksesta nro 49 "Yttre panel", päivätty 26.5.1970. AA 84-2012, AAM
↓ Parvekkeen alapinnan panelointi. Parvekkeen ulkoverhous on samaa sienipanelia kuin päärakennuksen tumma julkisivu muualla. amoy 2019.

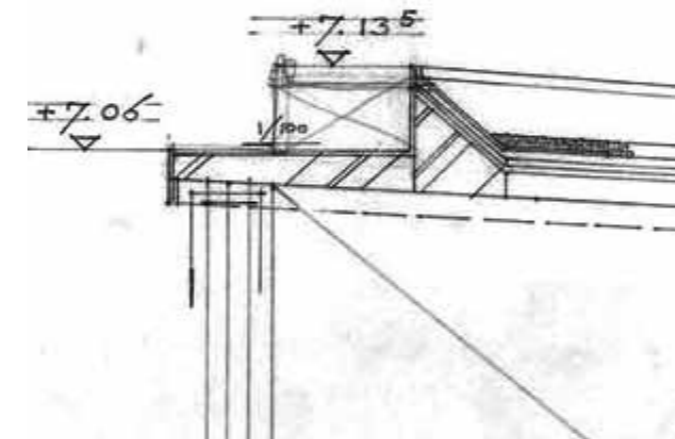

VESIKATOT

Rakennuksissa on alun perin ollut somero- eli singelikatto lukuun ottamatta päärakennuksen olohuoneen korkeampaa katto-osuutta.¹ Olohuoneen vesikatto oli selostuksen mukaan tarkoitus tehdä kuparipellistä, mutta tämä ei ole ilmeisesti koskaan toteutunut.

Vesikatteena on vain sirotepintainen bitumikermikate, joka on uusittu ainakin kertaalleen.² Someron poistamisen ajankohdasta ei ole tietoja.

- 1 Insinööritoimisto Magnus Malmberg, 1969. Villa Schildt rakennetyypit, 27.11.69. YP1, YP2 ja YP3. CGS
- 2 Vesikattokorjauksesta on merkintä vieraskirjoissa vuodelta 1989, silloin uusimisen teki Uolevi Orenius. Villa Skeppets gästbok I (1970–1994). päärakennuksen kattokermi ja räystäspellit on uusittu arvion mukaan 2010-luvulla.

↑ Räystäspellitys detailjipiirustuksessa nro 63 Taklister för tegel och bastudelen. 29.7.1970. AAA 84-2025. Alkuperäinen pellitys vaikuttaa olleen toteutettu tämän mukaisesti.

Vesikaton varusteet

Tummiin puupaneloitujen julkisivujen yläpuoliset räystäslistat, -kourut ja syöksytorvet on rakennustyöselostuksen mukaisesti tehty kuparipellistä. Räystäskourut ja syöksytorvet ovat alkuperäiset, mutta räystäspellitys on uusittu ilmeisesti vesikatteen uusimisen yhteydessä.

Vanhojen valokuvien perusteella räystäslistat ovat alun perin olleet piirustusten mukaisesti muotoillut, ja tiilimuuripintojen yläpuoliset pellitykset ovat aiemmin olleet väriltään valkoiset.

Uudet räystäslistat on tehty yksinkertaisemmalla muodolla. Vaikuttaa myös siltä, että vesikate on aiempaa paksumpi, mahdollisesti nykyisen kermin alla on aiempi kate. Tämä osaltaan on muuttanut räystään rakennetta.

Keittiön ja saunarakennuksen hormit on pellitetty maalaamalla pellillä. Ainakin keittiön piipussa pellitys on ollut alusta alkaen.³ Keittiön piipussa on ollut alusta alkaen terästukien varaan tehty peltinen piipunhattu. Olohuoneen takan (ja painovoimaisen ilmanvaihdon hormien) piipun päällä ei ole ollut alun perin sadesuojaa, vaikka sellainen on rakennustyöselityksessä kirjattu tehtäväksi kaikkiin hormoneihin.⁴

- 3 Vanhoissa valokuvissa piippu näkyy pellitettyinä.
- 4 Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. Rakennustyöselostus 6.11.1969 s. 21

- ↙ Räystäspellitystä vuonna 2019. Pellityksen muoto on muuttunut alkuperäisestä, luultavasti vesikattokorjauksien yhteydessä. Taustalla näkyy slammattu piippu, johon on lisätty piipunhattu. amoy 2019
- ↘ Arkistovalokuvassa näkyy räystäslislojen alkuperäinen muoto ja väriyys. Etualalla saunarakennus, välissä päärakennuksen valkoinen yksikerroksinen osa, jossa pellitettyä keittiön piippu. Taustalla olohuoneosan nouseva katto ja slammattu piippu. Kuvausvuosi ei ole tiedossa, oletettavasti 1970-80-luvulla. CGS

↑ Ilmakuva 1970-luvulta vast'ikään valmistuneesta Villa Skeppetistä. Valokuvien perusteella olohuoneen vesikate ei ole alun alkaenkaan ollut kuparipeltikate, kuten rakennustyöselityksessä on ohjeistettu. Keittiön ja saunarakennuksen piiput on pellitetty, mutta vain keittiön piipussa on sadesuoja. Valokuvien perusteella ei voida olla täysin varmoja, onko yksikerroksisten osien vesikate ollut kermi vai selostuksen mukaisesti singelikate. Kuvaaja: Berengo-Gardin, CGS.

→ Vesikate vuonna 2019. Saunarakennuksen piippuun on tehty keittiön piipun mallia mukaileva sadesuoja. Rakennuksen kaikkien osien vesikatteena on kermikate. Räystäspellitys on uusittu luultavasti samassa yhteydessä, ja toteutettu alkuperäistä raskaampana. amoy 2019

ULKO-OVET JA IKKUNAT

Sisään-sisään aukeavat ikkunat

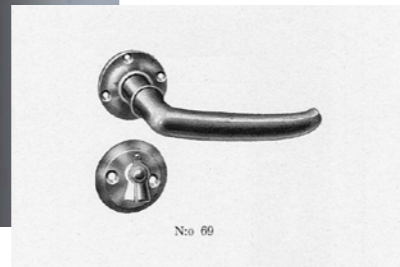
Päärakennuksen alkuperäiset ikkunat ovat sisäänaukeavia MS-ikkunoita, joissa on suuressa osassa kytketyt puitteet. Ikkunatyypistä todetaan rakennustyöselityksessä tämän lisäksi: "RT-kortiston tasoa vastaavaa tyyppiä."¹ Karmit ja puitteet on tehty männystä, kuten rakennustyöselityksessä on ohjeistettu. Lasit on kiinnitetty mäntylistoilla ja ikkunakitillä.

Ikkunoiden heloitus on aikakaudelle tyypillinen, painikkeet kromatusta messingistä. Tuuletusikkunoissa on pitkäsälvät.²

Maalausselostuksessa kaikki ikkunat on ohjeistettu käsiteltäväksi kuultavalla puunkäsittelyaineella ulkopuolelta, mutta tämä ei ole toteutunut. Sen sijaan ikkunanpuitteiden ulkopuolinen väriytyminen liittyy julkisivujen väriytykseen: valkoiseksi slammatuissa osissa ikkunanpuitteet on peittomaalattu ulkoa valkoiseksi ja tummissa puujulkisivuissa kuultokäsitelty.³ Sisäpuoliset puitteet on päärakennuksessa peittomaalattu valkoiseksi lukuun ottamatta keittiö-ruokailutilan sekä Göran Schildtin työhuoneen ikkunoita, joissa on kuultokäsitellyt puitteet.

Ruokailutilan ikkuna on uusittu, mahdollisesti samaan aikaan olohuoneen ikkunan uusimisen kanssa 1988.⁴

- 1 Rakennustyöselityksessä mainittu "noudatetaan RT 471.05 sekä RT 861.45 antamia ohjeita." Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 24 CGS
- 2 Björkboda 69 D painikkeet, pitkäsälvät Björkboda 204.
- 3 Rakennustyöselityksen mukaan ikkunanpuitteissa on solignum-käsittely. (Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 37.) Tästä ei ole varmuutta. "Solignum on tietävästi Tanskassa valmistettu ja edelleen valmistettava kuultava ja muutamissa vakioväreissä saatava puun suoja-aine." www.brifa.dk. Okulus, 2015. s. 98 ja 118.
- 4 Villa Skeppets gästbok I (1970–1994).

↑ Valokuva olohuoneen pienemmästä ikkunasta sisäpuolella. Ikkunat ovat sisään-sisäänaukeavia puisia MS-ikkunoita. Suurin osa päärakennuksen ikkunanpuisteista on peittomaalattu valkoiseksi. amoy 2020

← Ikkunoiden detaljointi on koruton, lasilistat ja puitteet ovat suorakulmaisia.

↙ Heloina on messingin väriset Björkboda-painikkeet no. 69. amoy 2020, Björkbodan tuoteluettelo vuodelta 1936.

Tuuletusikkunat

Tuuletusikkunoista osa on lasiaukollisia, sisäänaukeavia ja osa umpinaisia ulosaukeavia luukkuja, joiden verhous liittyy ikkunoiden väliin panelialueisiin.

Ulosaukeavien umpinaisten luukkujen sisäpuolelle on makuuhuoneessa ja pukeutumistilassa asennettu erilliseen puitteeseen hyönteisverkot. Näiden peitelista on samanlainen kuin olohuoneen uusitussa ikkunassa.

Olohuoneen kiinteä ikkuna

Olohuoneen tärkeää ulkokulmaa suunniteltiin viimeiseen asti. Göran Schildtin mukaan Alvar Aalto muutti suunnitelmia vielä työmaan käynnistämisen jälkeen. Yhdet ikkunat oli jo tilattu kun ikkunalinjaa vedettiin olohuoneen terävässä kulmassa sisäänpäin, ja jouduttiin tilaamaan uudet.⁵

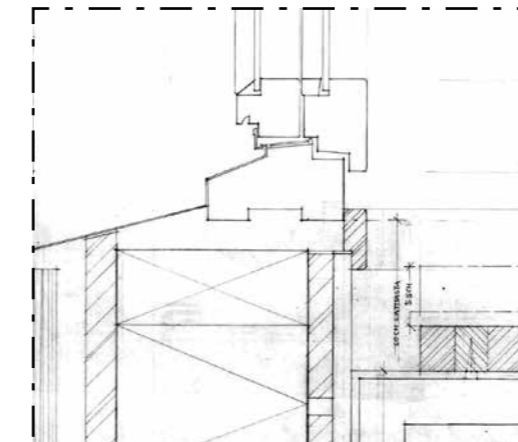
Alkuperäinen olohuoneen ikkuna oli työpiirustusten mukainen, sisään-sisään aukeava puuikkuna. Ikkunan koko ja merenpuoleinen sijainti ovat haasteelliset, ja ikkuna oli uusittava Christine Schildtin mukaan ensimmäisen kerran 1970-luvulla. Myös vuoden 1988 vieraskirjassa on taas merkintä "olohuoneen uuden ikkunan korjaustyöstä".⁶

5 Schildt, 2003. s. 84

6 Sanna Tegelin muistiinpanot Christine Schildtin haastattelusta vuodelta 2017 sekä merkintä vuodelta 1988: "Christine planerar komma hem för att igångsätta remont av Skeppets nya fönster i stora rummet." Villa Skeppets gästbok I (1970–1994).

Vesipellit ikkunoissa

Vesipellit on määritelty tehtäväksi kuparipelistä, mutta toteutettu sinkitystä pellistä maalattuna. Ikkunoissa, jotka sijaitsevat tumman puujulkisivun alueella pää- tai saunarakennuksessa on vesipellit maalattu punertavan ruskeaksi. Slammatun julkisivun alueella ikkunapellit ovat valkoiset samoin sisäänkäynnin ja teknisen tilan ikkunoiden vesipellit betonijalustassa.

← Olohuoneen kulmassakin ikkunat on suunniteltu sisäänaukeavina kaksilasisina puuikkunoina. Ote työpiirustuksesta numero 82, Ikkunapenkit, 15.10.1970. AAM.

↖ Ikkunanpuitteet lakattua mäntyä, ikkunan vesielti maalattua ruskeaa peltiä. Saunan yhteydessä olevan vierashuoneen ikkuna keväällä 2019. Seinäventiilit on lisätty samana vuonna korvausilman saannin tehostamiseksi. amoy.

↑ Ikkunanpuitteet peittomaalattu valkoiseksi, puusäleikkö edessä lakattua mäntyä. Sisäänkäyntitasolla olevan eteisen ikkuna keväällä 2019. amoy.

Ulko-ovet

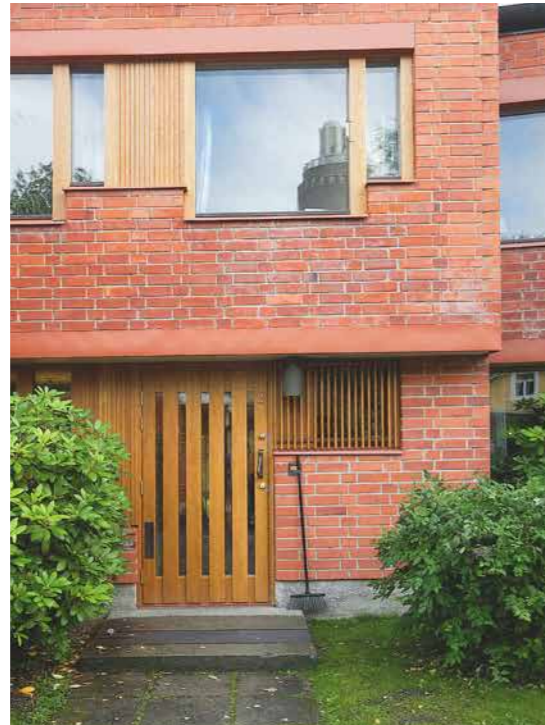
Pääsisäänkäynnin ulko-ovi on lakattua tammea. Puu-lasioven sälemuotoilu on 1960–1970-luvulle tyypillinen. Ovi on käsitelty kuten puupintaiset ikkunat. Näyttävä vedin on pronssia, ”Rautatalo” -vetimen variantti.

Päärakennuksen toissijaiset ulko-ovet keittiön takana ja hallin päätteellä ovat lasiaukollisia puuovia, jotka on peitto- maalattu valkoiseksi. Autotallin ja pannuhuoneen ovet ovat ajalle tyypillisiä puuverhoiltuja ovia, jotka on nekin peitto- maalattu valkoisiksi.

Samankaltainen uko-ovi ja sen viereinen säleillä suojattu ikkuna esiintyy toisessa kin Alvar Aallon asuin-kohteessa, Schauman Ab:n rakennuttamassa pietarsaarelaisessa rivitalossa.¹

Saunan ulko-ovi on saunarakennuksen maanläheisempään ja arkipöytätyyliin soveltuvasti kokonaan paneelipintainen. Sitä ei ole peittomaalattu vaan ovi on lakattu puolihihmeäksi. Oven alaosassa panelit ovat kärsineet välikön puutteellisesta vedenohjauksesta johtuen vaurioita, ja oven alaosassa on lisätty potkupelti.

- Villa Skeppetin pääsisäänkäynti vuonna 2019. Sisäänkäyntiporras on jossain vaiheessa uusittu ja päällystetty klinkkerilaatan sijaan liuskekivilaatoilla. Ulko-oven vedin on variaatio Rautataloon suunnitellusta pronssivetimestä. amoy 2019
- ↓ Pietarsaareissa sijaitsevan rivitalon sisäänkäynnissä on paljon samaa Villa Skeppetin kanssa. Rakennus on valmistunut vuonna 1964 ja sen suunnittelusta vastasi Alvar Aallon toimistossa Kaarlo Leppänen. Jetsonen, 2018. s. 232

¹ Jetsonen Jari & Sirkkaliisa, 2018. Alvar Aalto Homes, Helsinki, Rakennustieto Publishing. s. 226-233

ULKOPORTAAT JA -TASOT

Villa Skeppetin päärakennuksessa on pääsisäänkäynnin ulkoportaan lisäksi kaksi ulkotasoja: Pihan puoleisen ulko-oven edessä on maanpinnan tasossa oleva oleskeluterassi ja päärakennuksen ja saunarakennuksen välissä on korotettu ulkotaso, passage. Sen kautta siirtyminen keittiön ovesta saunaan (lähes) onnistuu kuivin jaloin. Lisäksi piharakennuksen yhteydessä ja katoksen alla on laaja laatoitettu ulkotaso.

Ulkotasot ja ulkoportaat on alun perin päällystetty klinkkerilaatalla. Piharakennuksen ulkotason laatan koko on 105x215 mm ja laatta on väriltään punertava keskiruskea. Pääsisäänkäynnin vieressä on säilynyt pinottuna tummanruskeita Höganäs-in laattoja nro 420, kokoa 144x294x30 mm. Nämä suuremmat, tummemmat laatat ovat olleet käytössä kaikissa muissa ulkotasoissa.¹

Alkuperäispiirustuksissa päärakennuksen pihan puoleisessa sisänurkassa oleva tasoon olisi liittynyt Aallol-

¹ Piir. nro 77, Passagens plattbelägg 17.9.1970, AAA 84-2044, AAM. Piir. nro 78, Huvudentrens yttre, 18.9.1970, AAA 84-2045.

le tyypillinen viisto nurmiporrastus, mutta vanhojen valokuvien perusteella näitä ei ole koskaan toteutettu.²

Christine ja Göran Schildtin vieraskirjan mukaan ulkotasoja on uusittu liuskekivipintaisina kahdessa erässä: pääsisäänkäynnin porras vuonna 1997, mutta muut ulkotasot jo aiemmin vuonna 1988.³

- ² Piir. nro 79, Gårdsentréns yttresteg, pannrummets entré, 20.9.1970, AAA 84-2046. AAM
- ³ Villa Skeppets gästbok I (1970–1994) – II (1995–18.12.2009)

- Pääsisäänkäynnin sisäänkäyntiporras on uusittu vuonna 1997. Taustalla on mahdollisesti ollut pintavesien hallinta, koska portaikkoon on lisätty alin porras eli maan pintaa on laskettu alkuperäisestä. Alkuperäinen sisäänkäyntiporras näkyy valokuvissa tämän selvityksen sivuilla 31 ja 34.
- ↘ Vanha valokuva, jossa päärakennuksen ulkotaso näkyy kuvassa klinkkeripintaisena. Nurmiporrastusta ei erotu. CGS
- ↓ Piharakennuksen ulkotaso on ainoa, jossa suorakaiteen muotoiset klinkkerilaatat ovat pääosin säilyneet, vaikka piharakennuksen ulkotason reunimmaisissa klinkkerilaatoissa on pahoja rapautumisvaurioita. Ne ovat säästyneet pahimmalta kosteusrasituksesta mahdollisesti vähäisen käytön vuoksi.amoy 2019

PASSAGE, VÄLIKKÖ

Päärakennuksen ja saunarakennuksen välikkö – 'passage' alkuperäisissä asiakirjoissa – on yksi Villa Skeppetille ominaisista vaikuttavista välitiloista. Palkistolla lepävä katos, köynnökset ja kadun puolella suojaava vapaamuotoinen säleseinäke alppiruusuineen muodostavat suojaisan, huoneenomaisen ulkotilan.

Pergolakatos on toteutettu muodoltaan Aallon erikoispiirustuksen mukaisena¹ ja vaikka katokseen on uusittu kermikate ja räystäään muoto on muuttunut, on alkuperäinen rakenne yhä jäljellä.

Alun perin välikössä oli saunan ja keittiöisäänkäynnin välillä kaksi matalaa porrasta koko välikön leveydeltä ja tason päällysteenä on klinkkerilaatta kuten muissakin ulkotasoissa. Alkuperäiseen suunnitelmaan kuuluivat myös tasaan upotetut istutuslaatikot köynnöskasveille. Toteutus on ollut piirustuksen mukainen – ainoastaan teräsrakenteisesta jalakarallista ei ole valokuvatodisteita.

Haasteet ja uusiminen vuonna 1988

Välikön alkuperäinen rakenne on ollut moniongelmainen. Vahva arkkitehtoninen idea, kulku päärakennuksesta saunarakennukseen, on kärsinyt kosteusteknisistä haasteista. Kun saunan lattia on asemoitu päärakennuksen lattiaa alemmas, on saunan sokkeli kastunut ja saunan ulkoseinän sekä oven puuverhous ovat alaosistaan kärsineet. Lisäksi tiilijulkisivuun on kertynyt leväkasvustoa hallitsemattomien kattovesien vuoksi.

Christine ja Göran Schildtin vieraskirjan mukaan välikkö-taso on uusittu ilmeisesti vuonna 1988. Liuskekivipäällyste

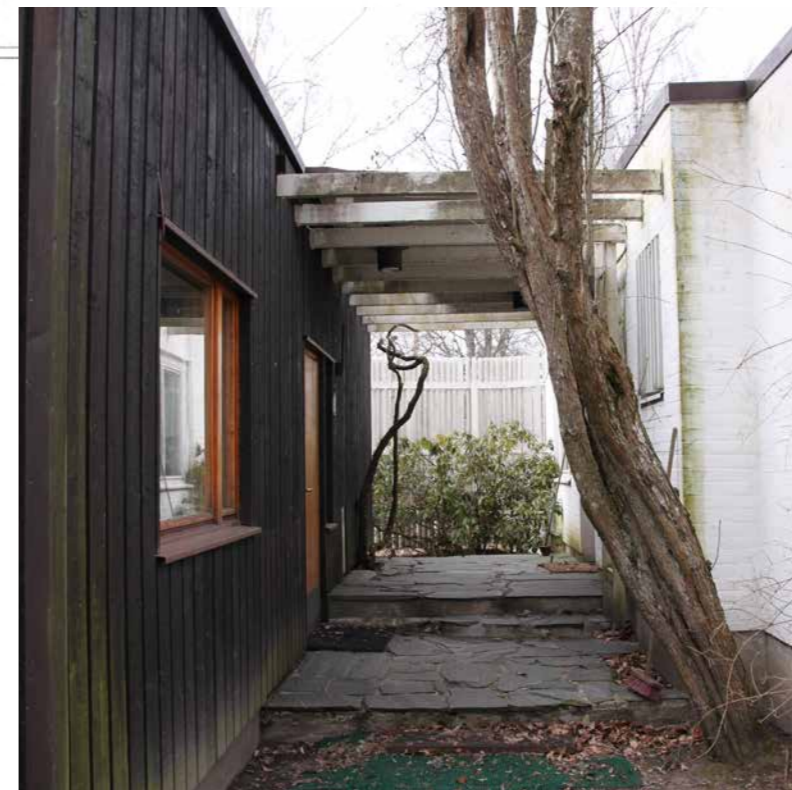
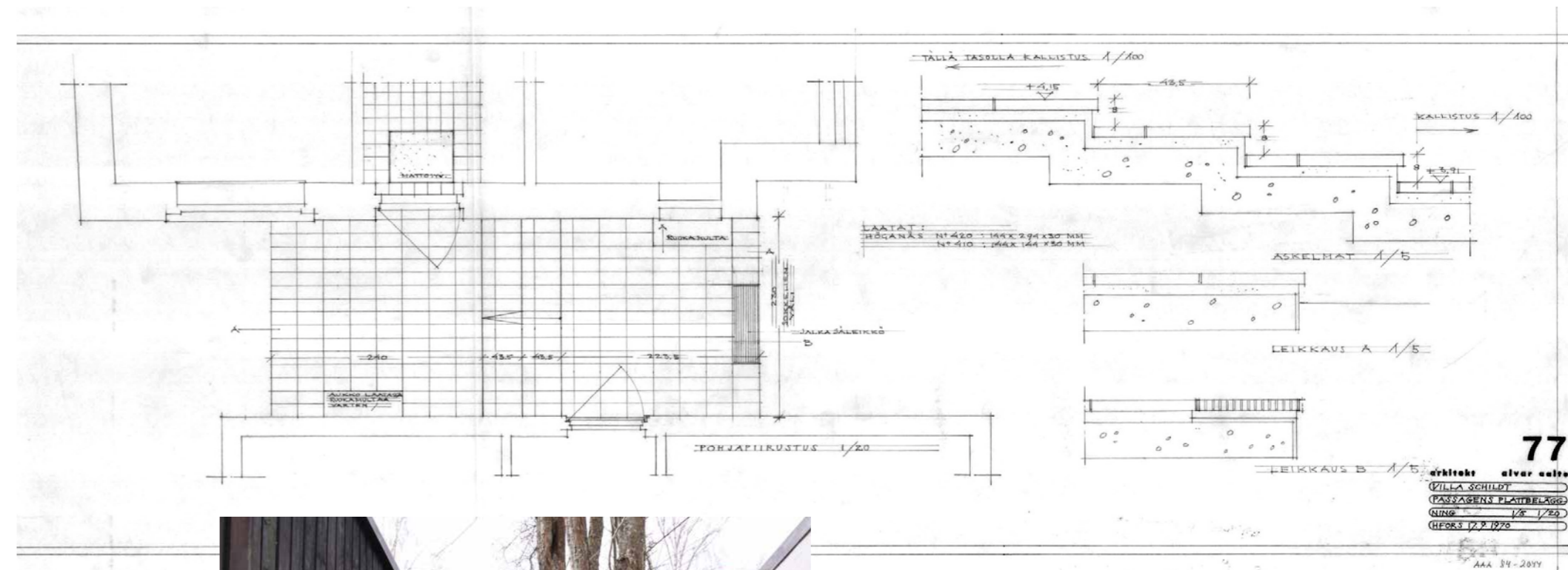
¹ Rakenteen yksityiskohdat ja laudoituksen suunta kuitenkin poikkeavat. Piirustus nro 76 pergola 4.10.1970, AA84-2043, CGS

ja uusi porrastus on rakennettu päälle, purkamatta alkuperäistä: ylempää tasoa on kasvatettu ja uusi, edellisestä poiketen vain yksi korkeampi porras on tehty vain hieman yli puoleksi välikön leveydestä.

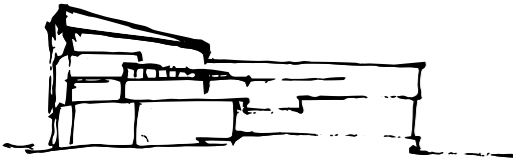
↖ Päärakennuksen ja saunan välikkö vuonna 2019. Slammatuissa julkisivupinnoissa on leväkasvustoa, kuten myös runsaasti pergolan katoksen tukirakenteissa. Välikön ulkotason pinta on noussut muutoksen myötä. amoy 2019

↑ Sama näkymä luultavasti 1970-luvulta, alppiruusuunsa koon perusteella. Kuvassa näkyy alkuperäinen klinkkerilaatoitus. CGS

↑ Passagen alkuperäinen työpiirustus. Välikkö on toteutettu alun perin piirustuksen mukaisesti, ainoastaan teräsrallista ei ole valokuvatodisteita. Piirustus numero 77, Passagens plattbelägg 17.9.1970, AAA 84-2044, AAM.

← Näkymä välikköön keväällä 2019. Ulkotaso on päällystetty liuskekivin ja porrastuksia on muokattu. Porttikasvina oleva ruusuorapihlaja on ahtaassa paikassa kasvanut kiinni sokkeleihin. Taustalla villiviini nousee likaantuneen pergolan katteeksi. amoy. Katso myös vanha kuva passagesta sivulla 41.

4 TILARATKAISU JA MITOITUS

KOKONAISRATKAISU

Villa Skeppetin arkkitehtuurin voi nähdä L:n muotoisen, yksinkertaisen rakennusmassan ja monitahoisien kappaleen yhteentörmäyksenä. Tilaratkaisu jakaantuu sen mukaisesti Tulijan näkökulmasta oikealle jäävät asuintilat ja vasemmalle L:n lyhyeen sakaraan jää Göran Schildtin työtila. Vierashuone ja saunatilat sijaitsevat erillään päämassasta. Erillinen saunarakennus on suonut rakennusten väliin luonteikkaan välikön, passagen, jonka katteena on pergola ja katos. Piharakennus on merkittävä pihatilan rajaavana, katettuna ulko-oleskelutilana.

Päärakennuksen tilahierarkia

Päärakennuksen tärkein tilasarja on kulku rakennuksen pääsisäänkäynniltä ylös olohuoneeseen, ja tämän reitin varrelle sijoittuvat tilat ja näkymät. Sisäänkäynniltä alkaa ylös olohuoneeseen nouseva tilasarja, johon Aalto on saanut sommiteltua useamman portaikon, vaikka Göran Schildt oli omien sanojensa mukaan etukäteen arvellut, että Aallon arkkitehtuurissa yleisesti esiintyvät tasoerot olisivat jäänyt heidän Tammisaaren kodistaan tontin tasaisuuden vuoksi puuttumaan.¹

Korkea eteishalli on välittävä tila sekä rakennuksen eri toimintojen välillä että meren puoleisen etupihan ja suojaosan sisäpihan välillä. Asteittain nousevassa hallissa tulijalle avautuu ensin vilas ruokailu- ja keittiötiloihin, sitten eteen avautuu rakennusten ja aitojen rajaama piha lampineen ja

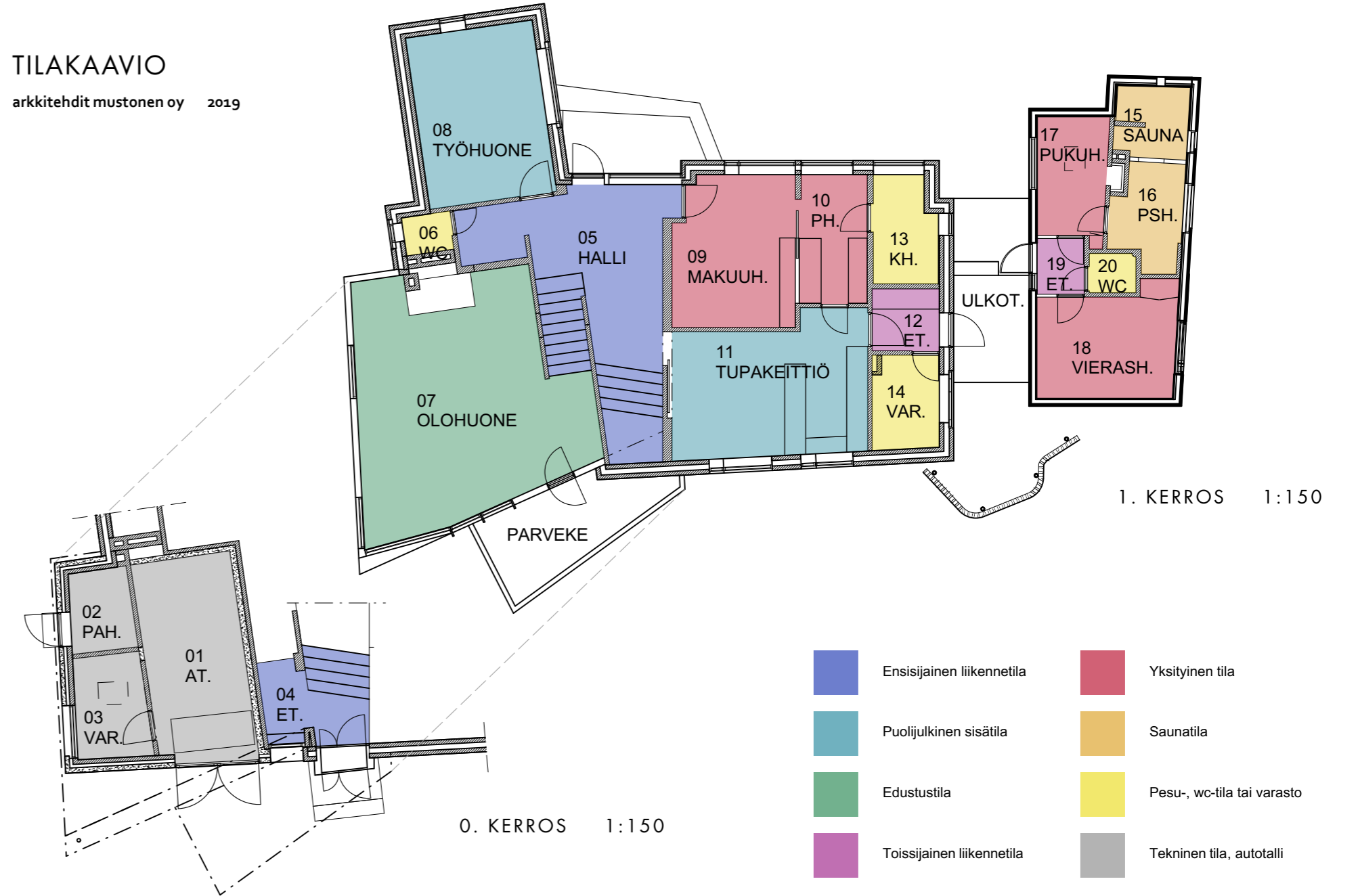
↑ Näkymä hallista kohti pääsisäänkäyntiä 1990-luvulta. Oikealla ylös olohuoneeseen johtavat portaat. Vasemmalla näkyy vilaukselta ruokailutilan oviaukko. Kuvaja Kristian Runeberg, GCS

↓ Näkymä sisäänkäynniltä halliin. Oikealla ruokailutilaan johtava liukuovi. Näkymän päättää pihalle avautuva ikkuna ja pihanpuoleinen ulko-ovi. amoy 2019

TILAKAAVIO

arkkitehdit mustonen oy 2019

¹ Schildt, 2003. s. 77–78

lopuksi näkymä kirjailijan työhuoneeseen, ennen kuin nousee tiilimuurien välissä portaat ylös olohuoneeseen.

Portaiden yläpäässä avautuu näkymä korkeista ikkunoista länteen ja pohjoiseen, ja olohuone aukeaa koko komeudessaan: hallin yläpuolelta alkava alakatto nousee koko tilan katteeksi ja muureihin yhdistyvä voimakkaasti muotoiltu takka luo huoneelle, ja koko rakennukselle, sydämen.

Göran Schildtin työhuone sijaitsee erillisessä siivessään, mikä myös arkkitehtonisesti korostaa kirjailijan tarvitsemaa työrauhaa. Työhuone on kuitenkin hallin yhteydessä ja siten osa rakennuksen julkisempia tiloja.

↓ Saapumisnäkökulma portaan ylätasolta olohuoneeseen. Alakatto yhtenäinen avoimen hallin, portaan ja olohuoneen yllä. amoy 2017.

↑ Hallista olohuoneeseen nousevaa porrasta reunustavat porrastuvat tiilimuurit. Näyttävä alakatto kulkee yhtenäisenä hallin ja olohuoneen yllä. amoy 2017.
→ Juuri ennen portaikkoon kääntymistä avautuu näkymä kirjailijan työhuoneeseen. amoy 2017.

Ruokailu- ja keittiötilan erottaa hallista leveä liukuovi, jota avaamalla tila voidaan liittää osaksi avointa tilasarjaa niin haluttaessa. Makuuhuoneen ovi puolestaan on sijoitettu syvennykseen, mikä korostaa tilallisesti makuutilojen yksityisyyttä oviaukon jäädessä tulijalta piiloon.

Pientä työhuoneen yhteydessä oleva wc:tä lukuun ottamatta peseytymiseen ja tavaroiden varastointiin sekä pyykinhuoltoon liittyvät tilat on sijoitettu asuintilojen perälle.

Saunarakennus

Saunarakennus on niin arkkitehtuuriltaan kuin tilallisestikin päärakennuksen jatke, sen päädyistä irroitettu kappale, jota on siirretty hieman etelään ja itään.

Näyttävän edustussaunan sijaan Villa Skeppetin saunatilat ovat hyvin pienimuotoiset ja tuovat mieleen perinteisen pihasaunan. Saunarakennuksen sisäänkäynti passagen puolelta johtaa pieneen ja ahtaaseen eteiseen, johon avautuvat sekä pukuhuoneen, wc:n että saunarakennukseen sijoitetun vierashuoneen ovet.

Piharakennus, trädgårdspaviljongen

Piharakennuksen ulkohahmo on rakennuksen todellista pinta-alaa laajempi. Piharakennuksen edustan laatoitettu katos laajenee pohjoispäädyssä katetuksi terassiksi joka on myös taka- ja sivuseiniltään rajattu puusäleiköin. Yksinkertaiset varastotilat ja puuliiteri avautuvat katetulle terassille, jonka syvään, kattamattomaan takaosaan lankeaa hienostunut ylävalo.

→ Piharakennuksen sisätilat ovat hyvin yksinkertaiset ja toteutettu tarpeenmukaisina. amoy 2019
↓ Näkymä saunan pukuhuoneesta. Saunarakennuksessa on pienipiirteistä ja kodikasta. amoy 2019

PÄÄ- JA SAUNARAKENNUS TILOITTAIN

Päärakennuksen tilojen keskinäinen hierarkia näkyy paitsi tilojen sijoittelussa myös niiden arkkitehtuurissa. Päätiloissa detaljointi on viety huippuunsa, ja rakennuksessa on pienen kokoonsa nähden lukuisia merkittäviä yksityiskohtia. Yksityisissä tiloissa ja aputiloissa on tehty taloudellisempia ratkaisuja.

Tilojen väliset näkymät

Diplomityössään Villa Skeppet rakennuksena ja kotina² Sanna Tegel on käsitellyt Villa Skeppetin tilamuodoksen kokemuksellisuutta kattavasti. Yksi tärkeä tekijä sisätilojen arkkitehtuurissa ovat useat erilaiset reitit ja näkymäkselit edellä kuvatun ensisijaisen tilasarjan lisäksi.

Halli kokoaa ympärillään olevat tilat yhteen: työhuoneestaan poistuva kirjailija voi hallista yhdellä silmäyksellä nähdä ylös olohuoneeseen vievään portaikkoon, makuutiloihin sekä tupakeittiöön. Samoin syntyy hallista tupakeittiön halki ja keittiön eteisen (H 12) kautta läpikulku- ja näkymäkseli aina rakennuksen sivuovelle asti. Keittiöstä on myös kulku pukuhuoneeseen.

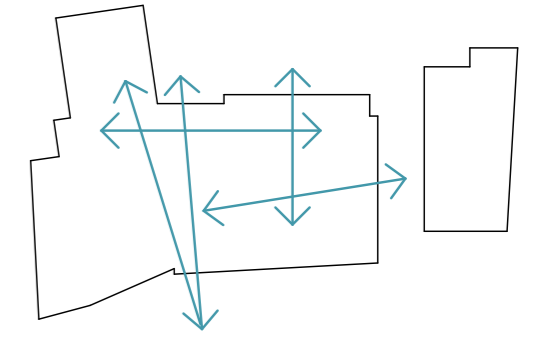
Hallista on ovet avaamalla mahdollista katsoa rakennusrungon läpi kohti ikkunaa, jonka ääressä alun perin sijaitsi Christine Schildtin ompelupöytä. Pieni työhuoneen vierinen wc-tila (H 06) on päätteenä päättää akselille, jonka toinen pääte on yksityistilojen kylpyhuone (H 13). Nämä tilojen sisäiset kulku- ja näkymäkselit ovat Villa Skeppetin arkkitehtuurin kannalta olennaisia.

² Aalto-yliopiston arkkitehtuurin laitos, 2018.

↑ Hallissa (H 05) katse karkaa kohti kattoa: voimakkaasti muotoiltu alakatto ja muurit houkuttelevat selvittämään, mitä seinäkkeiden takaa paljastuu. amoy 2019.

→ Hallin päätteenä olevasta ikkunasta avautuu näkymä pihalle ja piharakennuksen terassille. Vasemmalle jää työhuoneen ikkuna. amoy 2019.

↑ Villa Skeppetin päärakennuksen sisätilojen näkymäkselleita. amoy 2019.

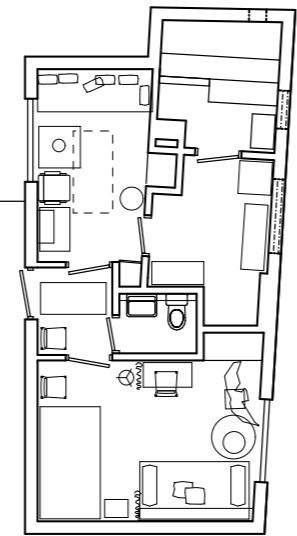
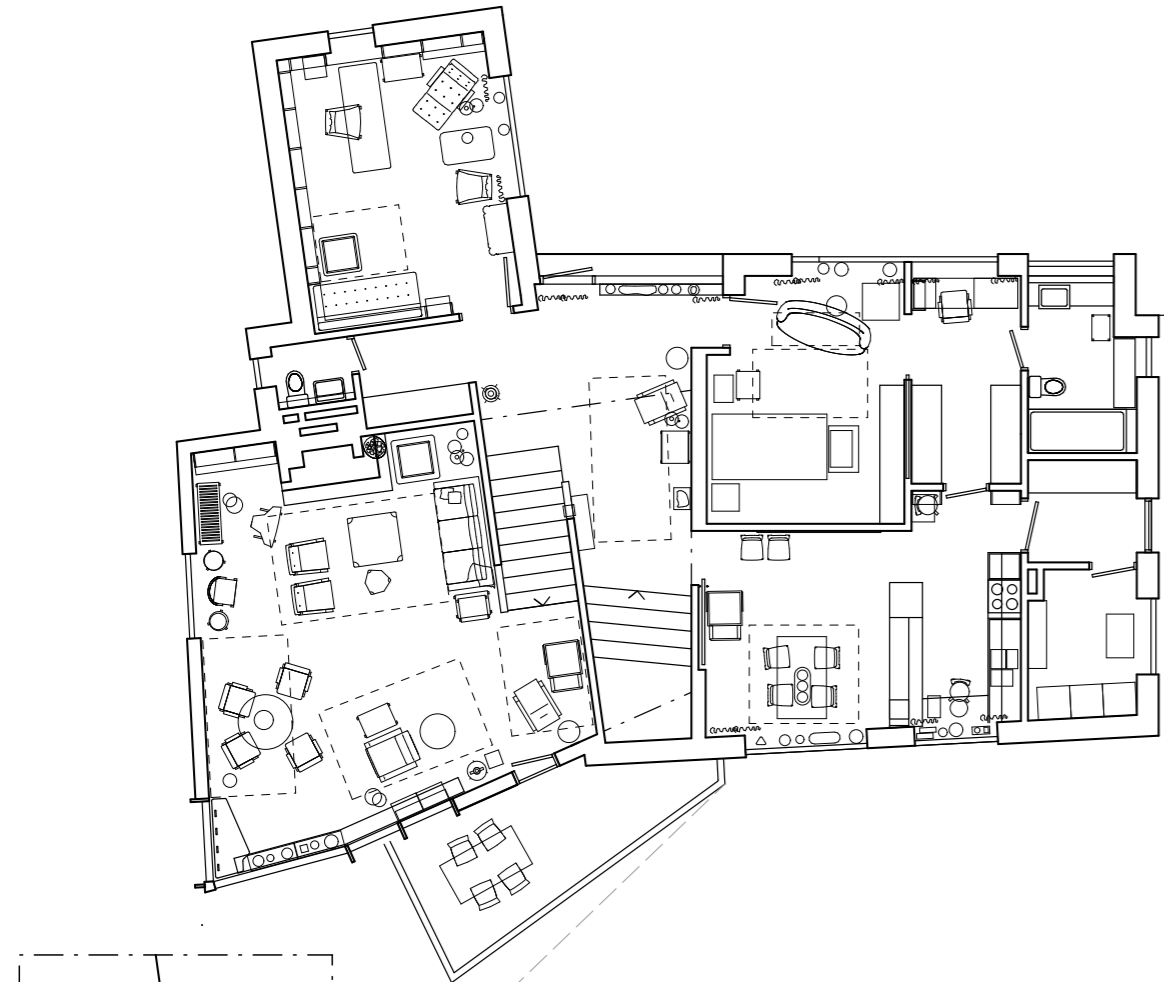

↑ Työhuoneen (H 08) ovelta otetussa kuvassa näkyy, miten sekä asuintilat että tupakeittiö avautuvat eteishalliin. amoy 2019.
← Pienestä sivueteisistä (H 12) näkyy tupakeittiön läpi halliin johtavalle liukuovelle. amoy 2019.

←← Keittiön kulku pukutumis- huoneeseen. amoy 2019.

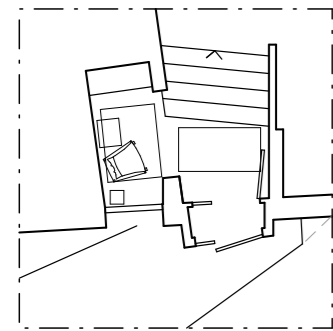
→ Näkymä hallista makuuhuoneeseen, ja siitä edelleen pukutumis- huoneen läpi, perällä siintää kylpyhuoneen ikkuna. amoy 2019.

1. KERROS JA SAUNA

↑ Kaavio: Sanna Tegel, 2018.

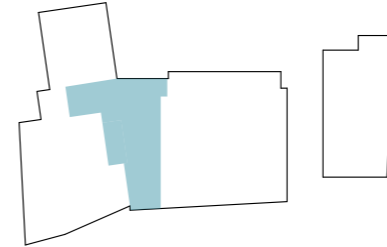

SISÄÄNKÄYNTI

KALUSTETTU POHJAPIIRROS

Tllä sivulla oleva, Sanna Tegelin laatima, kalustettu pohjapiirros esittää Villa Skeppetin kalustuksen sellaisena, kuin se oli Christine Schildtin viimeisten asumisvuosien aikana. Suurelta osin kalustus oli koriste-esineitä myöten tuolloin vuonna 2017 samanlainen kuin pian valmistumisen jälkeen 1970-luvulla otetuissa valokuvissa.

Kalustettu pohjakuva on liitetty myös tähän selvitykseen tilojen hahmottamista edelleen helpottamaan.

ETEISHALLI

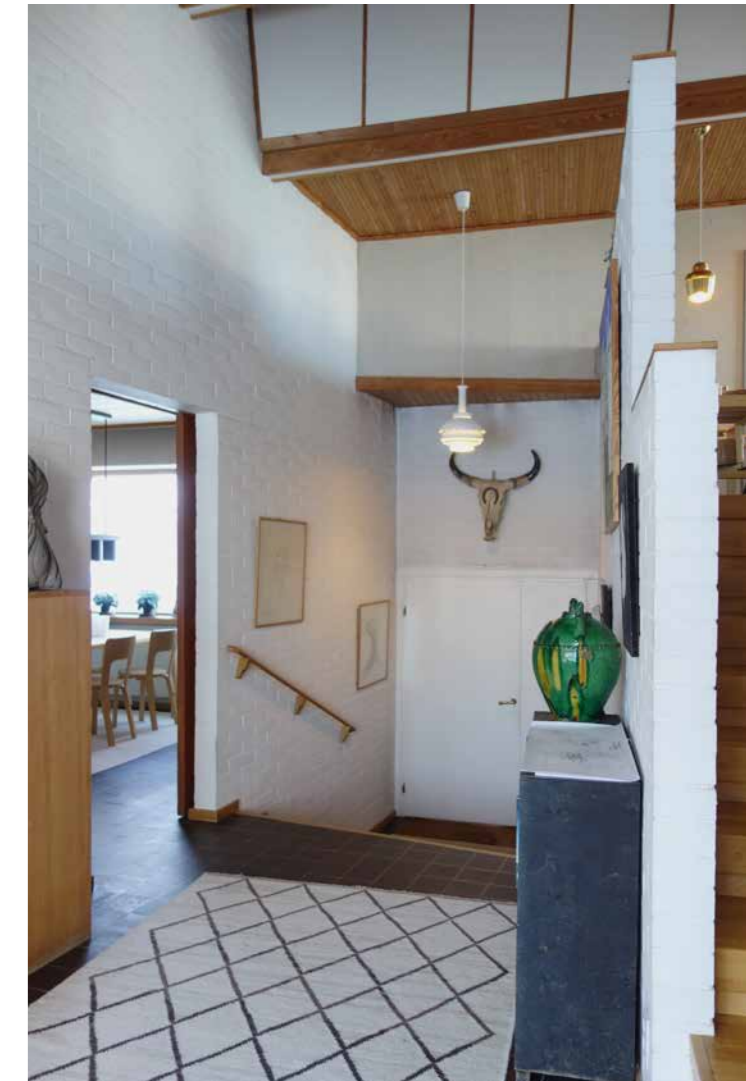
Eteishalli kokoaa tilat yhteen. Sisäänkäyntitila naulakoi-
neen on tilallisesti vaatimaton, mutta detajisuunnittelu on
siinäkin ikkunapenkin ja naulakon osalta erittäin huolellista.
Puhtaasti ulkoarkkitehtuurin muodonannollisista syistä
keittiön päälle jatkuva kattomuoto luo halliin komean ala-
katon lisäksi korkeita otsapintoja, joista suoraan sisään-
käynniltä nähtävässä on ollut alusta asti näyttävä taideteos.
Etuovelta nousevat portaat ovat klinkkerilaattaa hallin (ja
tupakeittiön) tavoin, kun taas olohuoneeseen nousevissa
portaissa materiaali vaihtuu jo parketiksi.

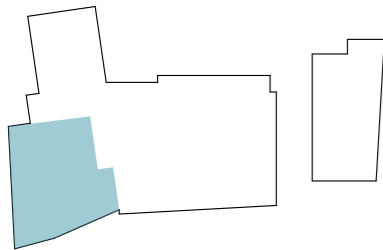
→ Sisäänkäyntisyvennyksessä on tilaa tuolille kenkien
pukemista varten ja naulakkosyvennyksessä, jonka
takana on säilytystila. amoy 2019

← Valokuva ateishallista 1990-luvul-
ta. Kuvaaaja: Kristian Runeberg (?),
CGS.

↓ Pääsisäänkäynnin sisäpuoli-
nen valkea laakaovi hienoisesti
himentää muuten pietteillä
viimeistellyn tilan vaikuttavuutta.
amoy 2019

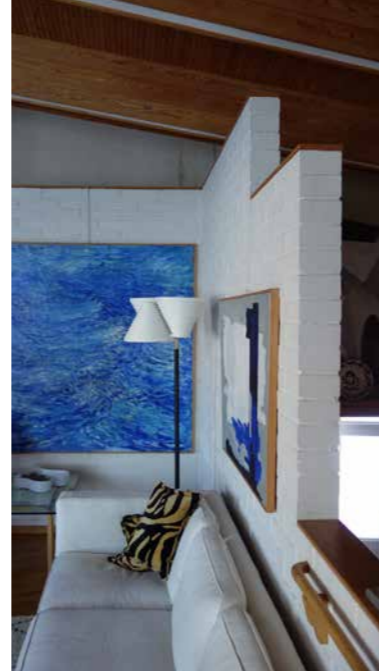
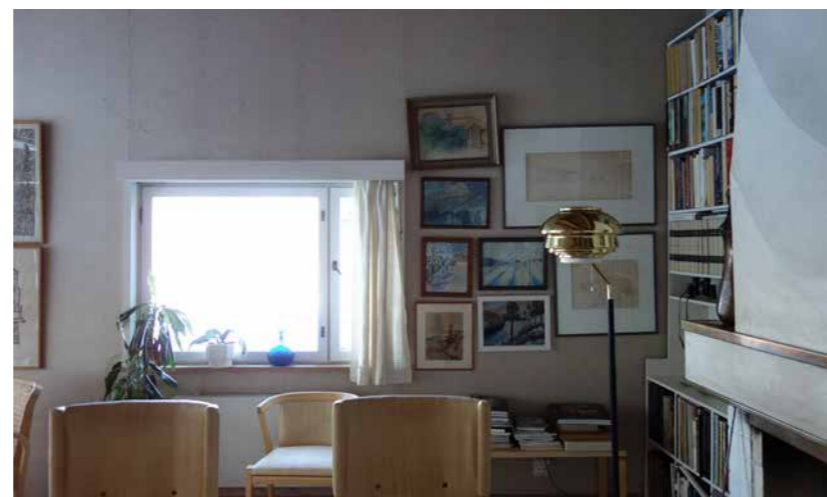

→ Kuva olohuoneesta 1990-luvulta. Harmonen materiaalipaletti (pellava-tapetti, puupinnat ja valkoiset pinnat eri struktuureilla) ja ilmaisuvoimainen arkkitehtuuri synnyttävät kokonaisuuden, joka on yhtäaikaan vaikuttava ja kodikas. Kuva Kristian Runeberg, CGS.

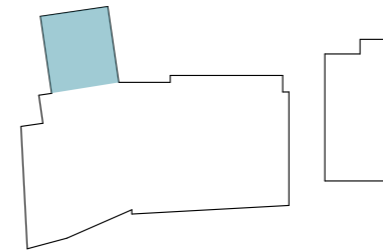
OLOHUONE

Olohuone on kiistatonta Villa Skeppetin päätä. Sijainniltaan rakennuksen kruunaksi nousevassa olohuoneessa on tilallisesti ja yksityiskohdissa käytössä koko arkkitehdin voimakkeiden arsenaali. Viimeisissä suunnitteluvaiheissa syntyneet alakaton, kulmaikkunan ja takan detaljit tuovat tilaan majestee-tillisuutta ja mielenkiintoa.

↑ Portaan vieressä polveilevat muurit. amoy 2019.

↓ Pohjoisjulkisivulla oleva olohuoneen ikkuna on kooltaan vaatimaton, mutta tilan valoisuuden kannalta erittäin tähdellinen. Oikealle jää huolellisesti detaljoitu avotakka. amoy 2019.

TYÖHUONE

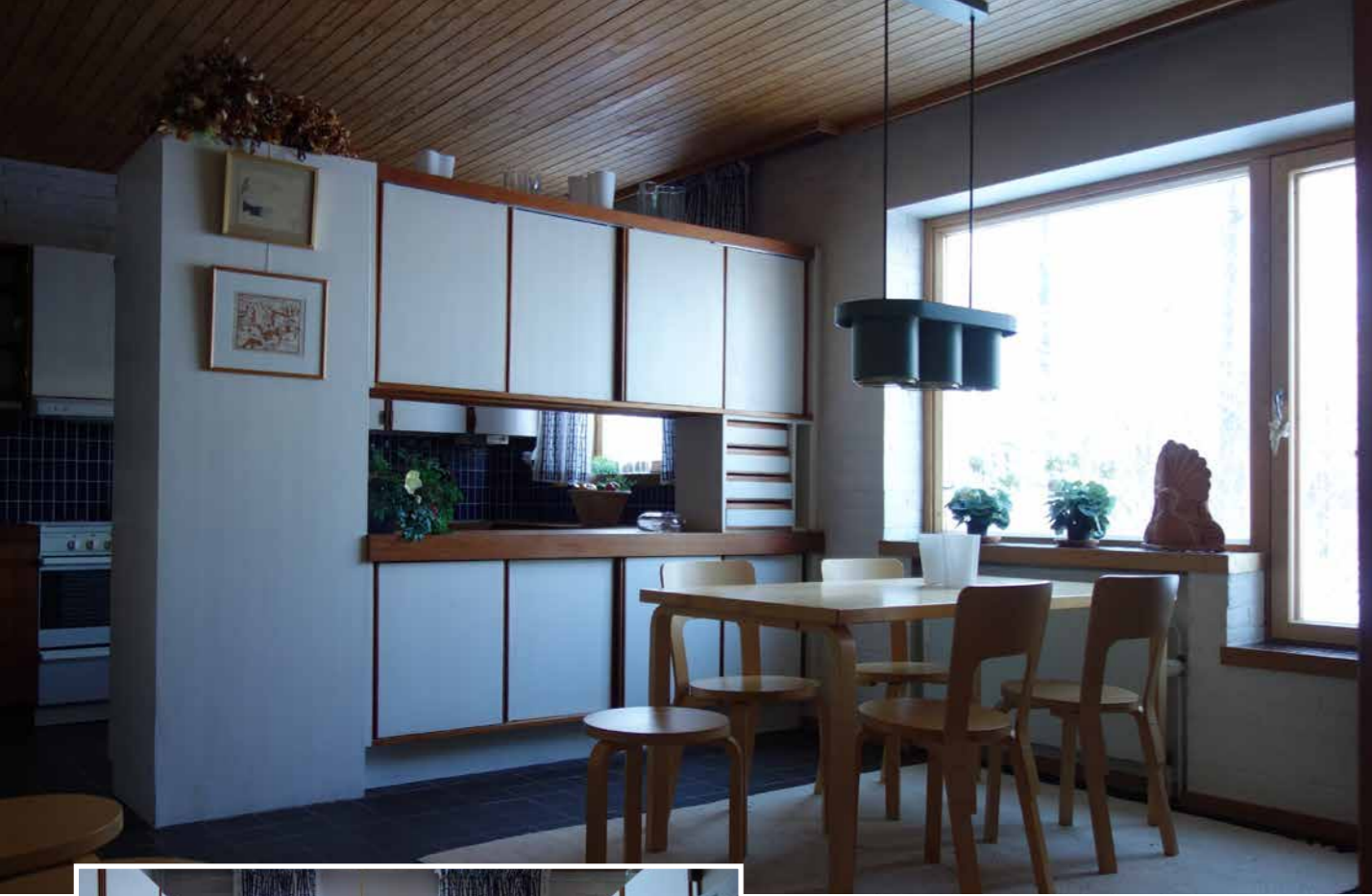
Göran Schildtin työhuone on henkilöhistorian kannalta merkittävä tila, mutta myös Villa Skeppetin arkkitehtuurissa olennainen: omaan siipeensä sijoittuva työhuone on arkkitehtonisin keinoin luotu omaksi keitaakseen, josta kirjailijalla on näkymiä ulos, mutta hänen työrauhaansa eivät vieraat tai piha-alueella tapahtuvat asiat pääse häiritsemään.

← Näkymä työhuoneesta kohti eteis-hallia ja olohuoneeseen johtavaa porrasta. Tähän rakennukseen piirrettyihin kirjahyllyihin liittyy myös kiinteä sohva niskatukineen. amoy 2019

↑ Kuva 1990-luvulta, kirjailija itse työhuoneessaan. Seiniä kiertävät hyllyt ovat kirjailijan työhuoneen kohdalla olennainen osa arkkitehtuuria. Työpöydän päädystä olevan ikkunan kirjailija kritisoi olevan liian korkealla, koska se ei tarjonnut näkymiä lummelampeen. Kuva Kristian Runeberg, CGS

TUPAKEITTIÖ

Tupakeittiö oli Christinen valtakunta. Alvar Aalto oli Göran Schildtin mukaan "puolustanut innokkaasti keittiön ja ruokasalin yhdistämistä yhdeksi huoneeksi"¹. Keittiökaluste on yksityiskohtaisesti suunniteltu kahteen suuntaan avautuvine kaappeineen ja tilaajien toiveesta keittiöön saatiin myös hieman väriä sinisten laattojen muodossa. Christine kommentoi, ettei hänellä ollut koskaan ollut yhtä hienoa näkymää keittiöstä kuin täällä: suoraan merelle.

¹ Schildt, 2003. s. 80

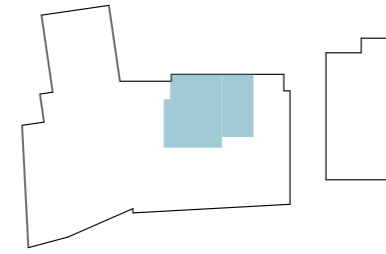
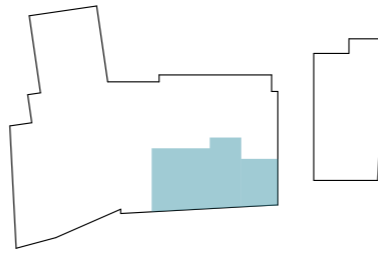

↑ Ruokailutilassa on Roberto Sambonet'in kokoama kollaasi. amoy 2019.

↖ Ruokailutila yhdistyy keittosyvennykseen kalusteen aukon kautta. Aallon Riihitien asunnossa ja Tiilimäen toimistossa on vastaava ratkaisu. amoy 2019.

← Keittiössä on runsaasti työ- ja kaappitilaa. amoy 2019

↘ Keittiön varasto (H 14) lähes tyhjiillään. Alkuperäisessä lautulattiassa näkyvät kalusteiden jäljet. amoy 2019

→ Näkymä makuuhuoneesta pukeutumistilan kautta pariskunnan yksityiseen kylpyhuoneeseen. amoy 2019.

↑ Pukeutumistilan ikkunan edessä on Christinelle oma "luku- ja käsityötila" (Schildt, 2003. s. 78). amoy 2019.

MAKUuhuONE JA PUKEUTUMISHUONE

Makuuhuoneessa ja pukeutumishuoneessa arkkitehtuurin ai-nekset ovat riisutummat. Aalto on suunnitellut tilojen mitoit-tuksen Schildtin mukaan niin taloudellisiksi kuin mahdollis-ta "kuitenkin niin, että missä se oli mahdollista, seiniä oli siir-retty puolisen metriä ulospäin antamaan lisää tilan tuntua ja hyvinvoinnin vaikutelmaa"¹. Harkitut pintamateriaalit ja ma-kuuhuoneessa ikkunapenkin porrastus tuovat tiloihin ilmettä taloudellisuudesta huolimatta.

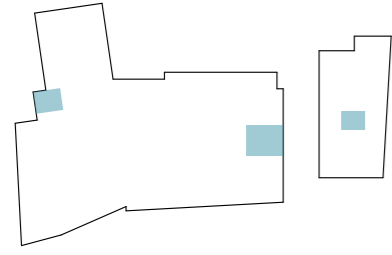
¹ Schildt, 2003. s. 82

← Makuuhuone, josta on tässä vaiheessa on tyhjenetty Christine Schildtin kalustus. Yksinkertainen ilme syntyy puisesta alakatosta, liu-kuovikaapistosta sekä porrastuvasta ikkunapenkidstä. amoy 2019.

↓ Näkymä makuuhuoneesta, suurin piirtein sängyn alkuperäiseltä sijain-nilta: tilan kannalta olennaista on myös viistonäkymässä jatkuvuutta tuova pukeutumistilan ikkuna. amoy 2019.

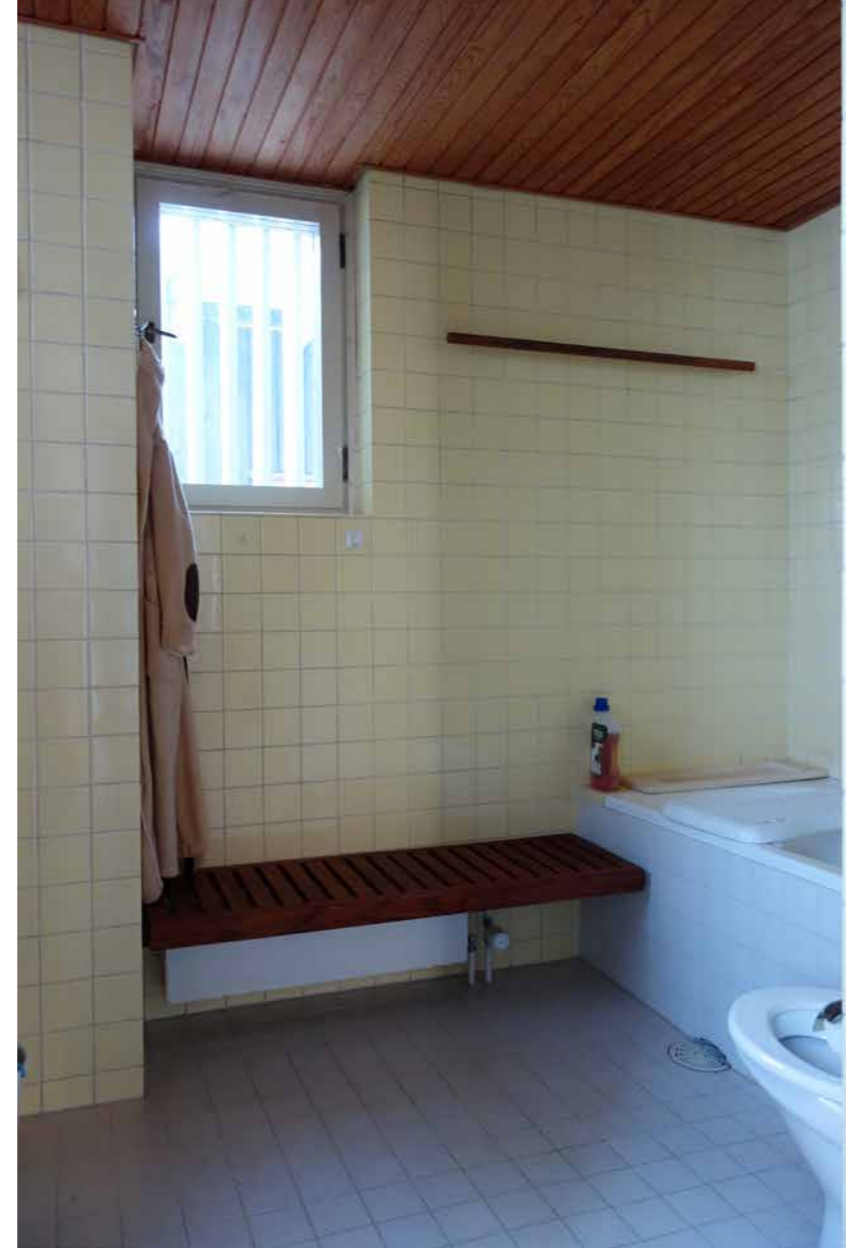

WC-TILAT JA KYLPYHUONE

Villa Skeppetin wc- ja kylpyhuonetiloissa näkyy niin ikään suunnittelun ja toteutuksen taloudellisuus. Kuitenkin myös wc-tiloihin on piirretty arkkitehtitoimistolla Villa Skepetiin suunniteltuja kiintokalusteita, etenkin pääkylpyhuoneeseen (H 13). Siellä myös tilaajan toiveesta on saatu seiniin hieman väriä keltaisten kaakeleiden muodossa.¹

¹ Tegel, 2018. s. 54

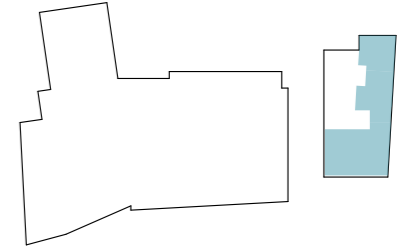

- ↑ Päärakennuksen pieni wc (H 06). Ikkunapenkki ja puinen hyllytaso tuovat hieman luonnetta muutoin tyyppilliseen, taloudellisesti toteutettuun 1970-luvun wc-tilaan. amoy 2019.
- Asuintilojen päätteenä sijaitseva kylpyhuone (H 13) on tilava ja hyvin varusteltu. amoy 2019.

- ← Saunarakennuksen wc (H 20) on sekin hyvin yksinkertainen, ikkunaton wc. amoy 2019.

- ← Saunarakennuksen nk. Ibsen-huone kuvattuna 2017. Perintökaluusteet ja niihin sopiva sisustus olivat eri maailmasta kuin mitkään muut rakennusten tilat. amoy 2017.

- ↓ Näkymä saunan pesuhuoneesta löylyhuoneeseen. Pesuhuoneessakin on perinteiseen tapaan paneli lukuun ottamatta tässä kuvaajan selän taa jäävää suihkuyvennystä. amoy 2019.

SAUNATILAT JA VIERASHUONE

Ulkokautta käytävät saunatilat ovat ulkoarkkitehtuurin mahdollisuuksien lisäksi tilallinen aihe – saunatilat ovat asuutilasta erillään kuin perinteinen pihasauna, ja tilojen ilme on pienessä saunarakennuksessa hyvin erilainen kuin päärakennuksessa.

Alun perin vierashuone on ollut sisustettu perinnehuonekaluilla ja tapetoitu suurikuvioisella tapeteilla. Saunan takka-, pesu- ja löylyhuoneissa on runsaasti puupintoja. Pesu- ja löylyhuoneissa on paljaalle jalalle miellyttävät puiset lattiaritilät kaikilla kulkureiteillä.

Takkahuoneen tulisija (ks. kuva s. 49) on päärakennuksen tulisijaan verrattuna vaatimaton. Saunan alkupeiräinen puukiuas oli vaihdettu sähkökiukaaseen.

- ← Näkymä saunan pukuhuoneesta (H 17) kohti saunan eteistä (H 19). Saunarakennuksessa on vierahuonetta lukuunottamatta kodikkaan suomalaisen mökkisaunan tunnelma mäntypaneeliseen. amoy 2019.

MERKITTÄVIMMÄT MUUTOKSET SISÄTILOISSA

↓ 1970-luvulla otetussa valokuvassa näkyy, miten alkuvaiheessa takan vieressä ei ollut vielä kirjahyllyä. Muutoin sisustus on pysynyt hyvin lähellä tätä alkuperäistä aina Christinein pois muuttamiseen saakka. CGS, kuvaaja Berengo-Gardin.

Muutokset on toteutettu 1980–2000-luvuilla. Kuten yksityisasunnoissa usein on, ei muutoksia ole tarkoin dokumentoitu, eikä pintojen uusimisesta ja muista rakennuslupaprosessin ulkopuolelle jäävistä pienistä muutoksista ole löytynyt suunnitelmia. Tätä selvitystä varten ei ole käyty läpi kaikkia Christine Schildtiltä jäänyttä kuittiarkistoa ja kirjeenvaihtoa, joka saattaisi sisältää tarkempia ajoitustietoja muutoksista.

Makuuhuoneen ja pukeutumishuoneen lattia

Makuuhuoneessa ja pukeutumishuoneessa lattia on vaihdettu parkettiin. Ilman lattiarakenteen avaamista ei ole varmistettavissa, onko näissä huoneissa ollut alun perin rakennuslupakokoluokituksen mukaisesti kokolattiamatto, vai jokin muu lattiamateriaali.

Putkiremontin muutokset kylpyhuoneissa

Vuonna 1987 on Christine ja Göran Schildtin vieraskirjan¹ mukaan ollut putkirikko, jonka jälkiä on jouduttu korjailemaan kylpyhuoneessa sekä saunassa. Ilmeisesti tällöin kupariputket on ainakin osittain vaihdettu kylpyhuoneessa ja saunarakennuksessa muovisiin. Tämä on havaittu avaamalla hanaliittimet vuonna 2019.

Samassa yhteydessä on päärakennuksen kylpyhuoneessa uusittu lattiaaikat ja ammeen sivun laatat, mutta kylpyhuoneen seinälaatat on säilytetty. Saunan pesuhuoneessa ja löylyhuoneessa on uusittu lattiaaikat. Pesuhuoneen puupaneli ja saunan oven paneli pesuhuoneen puolella on mahdollisesti uusittu. Suihkunurkkauksen seinälaatoitus on uusittu harmaankirjavana, ja erottuu tehdyistä muutoksista eniten oman aikansa kerrostumana.

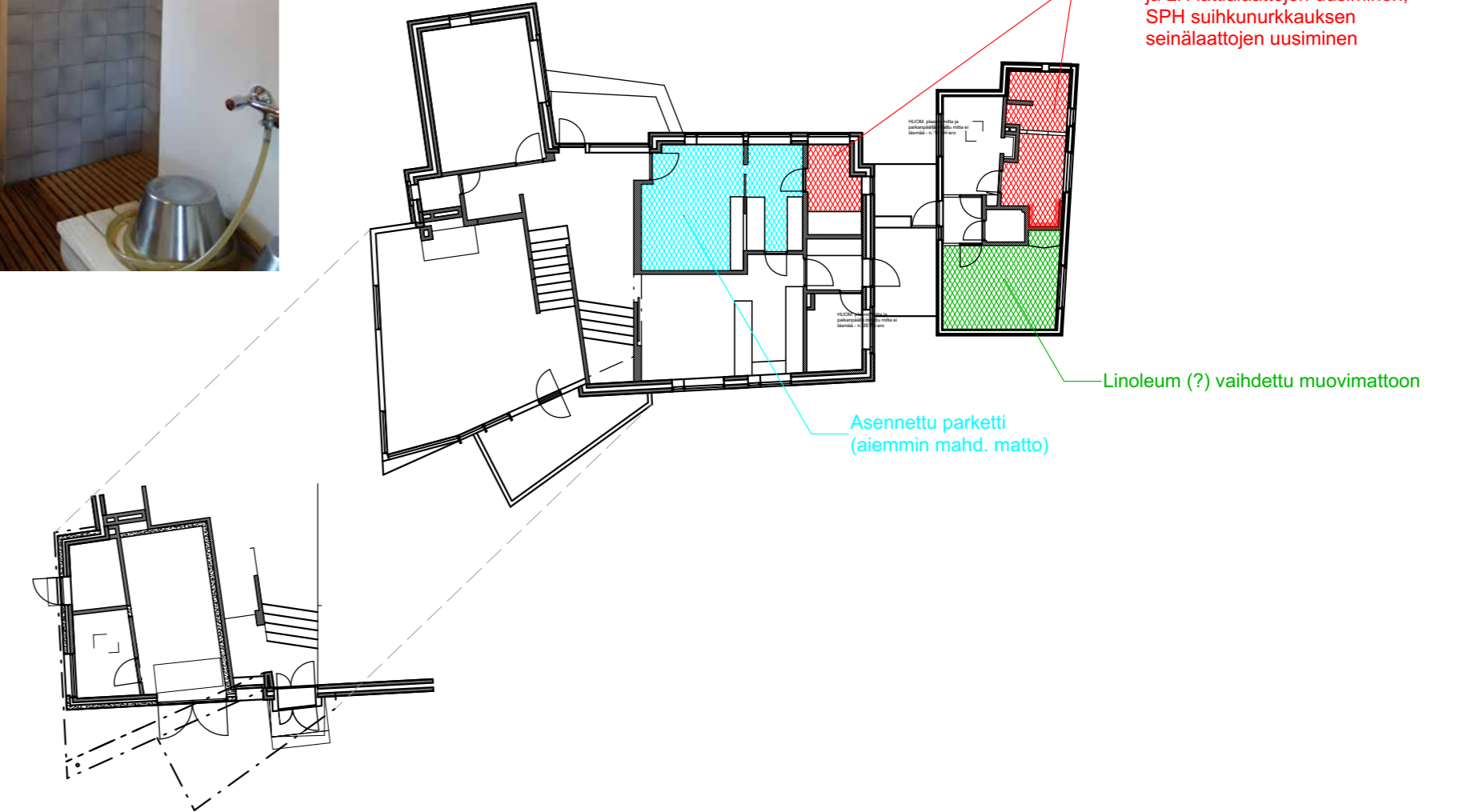
Vierashuone saunarakennuksessa

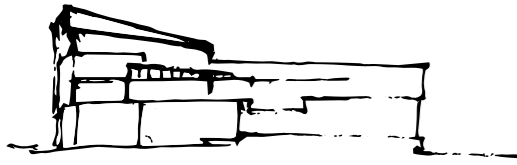
Saunarakennuksessa sijaitseva vierashuone, nk. Ibsenhuone, on jossain vaiheessa saanut uuden lattiamateriaalin. Mahdollisesti alkuperäinen linoleum-matto on vaihdettu muovimattoon.

¹ Villa Skeppets gästbok I (1970–1994).

← Saunarakennuksen pesuhuoneessa on tehty muutoksia. Suihkunurkkauksen harmaiden loimukuvioiden laattojen tilalla on mahdollisesti ollut vaaleat laatat kuten saunarakennuksen wc-tilassa on altaan yläpuolella. Vieraskirjan (Villa Skeppets gästbok I, 1970–1994) mukaan päärakennuksessa kylpyhuoneen lattia sekä saunan pesu- ja löylyhuoneen lattia ja sauna on uusittu putkirikon seurauksena vuonna 1987. amoy 2018.

5 SISÄTILAN ARKKITEHTUURI JA MATERIAALIT

LATTIAPINNAT

Lattiamateriaalien valikoima on kohteen kokoon nähden runsas. Materiaalin vaihdokset ilmaisevat tilahierarkiaa ja tukevat tilasarjojen kehittelyä. Eteinen, halli ja niiden välinen porras on klinkkeripäälysteinen, mutta ylös olohuoneeseen mentäessä vaihtuu materiaali ensimmäisen porraskelman kohdalla tammiparkettiin, joka jatkuu olohuoneen lattiassa.

Puulattiat

Alkuperäistä tammiparkettia on olohuoneessa ja olohuoneeseen johtavissa portaissa. Parketti on ladottu puolen laudan juoksulimitykseen, työselostuksen mukaan ”ensiluokkaisista tammiparkettisauvoista 15 x 60 x 500 mm, joiden oltava suora- ja tiheäsyistä tammea”. Lattialistat ovat tammea.

Parketti on nostettu irti maanvaraisesta betonilaatasta, koolauksen varaan korotetun aluslautalattian päälle. Alusrakenne on määritelty työselostukseen. ”Valmis lattia konehöylätään jonka jälkeen parkettisauvat kiinnitetään nau-laamalla. Alusjuoksujen ja betonin välissä on joustava bitumikerros, joka estää lattiarakenteen narisemisen.”¹

Yksinkertaisia lautalattioita on keittiön varastossa (H14), saunan eteisessä (H19), sekä pukuhuoneessa (H17). Lautalattiat ovat mäntyä, valikoidusta honkalaudasta.

1 ”Betoniin sidepulteilla (Ø 3/8” c/c 100 cm) kiinnitettyjen 1 1/2” x 4” alusjuoksujen varaan (c/c 60 cm) tehdään lankkulattia 1 1/4” paksuista pontatuista lattialankuista (...) standardin RT 216.35 mukaan”. Rakennustyöselitys, 6.11.1969. ss. 43–44. CGS . RT kortin mukainen lattialauta on 70 x 35/29 mm ponnillautaa. Suomen Arkkitehtiliiton Asemakaava- ja standardoimislaitos 1967.

← Olohuoneeseen johtavat portaat ovat parkettipintaiset, olohuoneessa parketin sauvat ovat pidempiä, mutta juoksulimitys on sama. amoy 2019.

→ Ote työpiirustuksesta 62, Trappsteg och ledsänger i hallen. 18.09.1970, 84-2024, AAM. Detaljissa 3 on esitettyä hallista olohuoneeseen johtavien tammiparkettipintaisten portaiden detajji. Tammiparketin alla näkyy koolaus ja aluslaudoitus. Detaljissa 4 on eteisestä halliin johtavien klinkkeripintaisten portaiden detajji tammireunalistoineen. Detaljitt tässä mittakaava 1:20

Pintakäsittely on kaikissa puulattioissa sama, ne on lakattu ”muovilakalla kahteen kertaan puolihimmeäksi”.² Saunarakennuksen puulattioissa on lakatut mäntypuiset jalkalistat, keittiön varastossa (H14) valkoiseksi maalatut puiset jalkalistat.

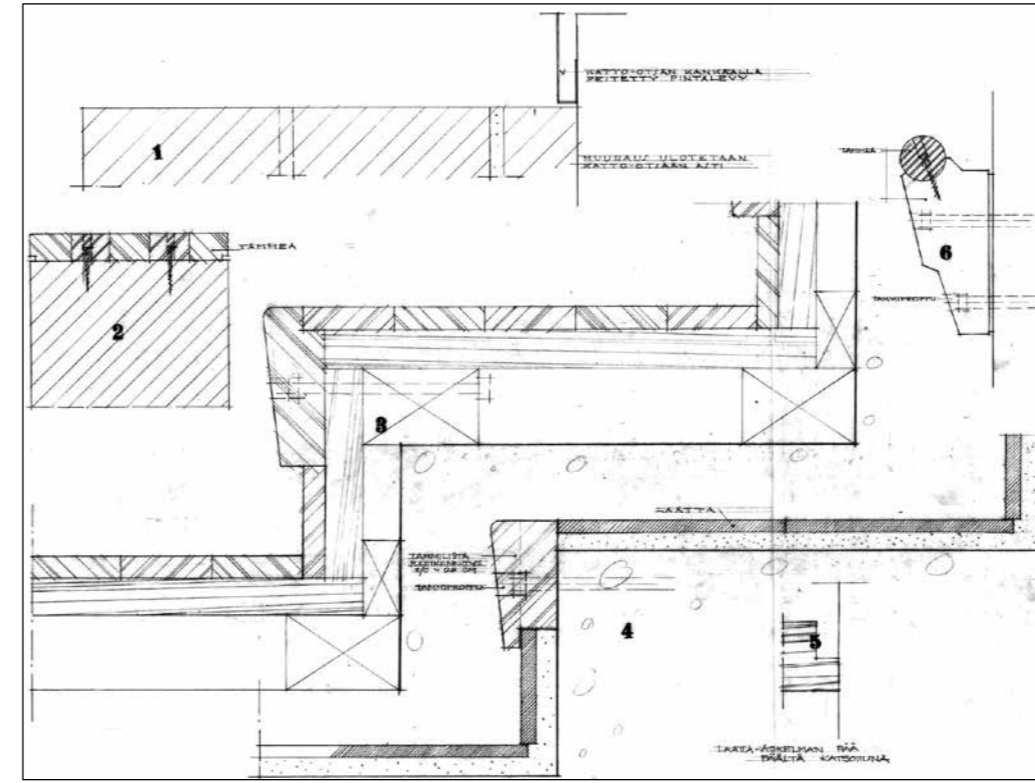
Nykyisin myös makuuhuoneessa H09 ja pukuhuoneessa H10 on jälkepäin asennettu tammilautaparketti. Tammi-jalkalistat ovat todennäköisesti alkuperäiset ja uusi parketti on viimeistely mattolistoin.

2 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. ss. 45-46. CGS .

Kokolattiamatot

Göran Schildtin työhuoneessa (H08) on alkuperäinen vihreä, melko pitkänukkainen pehmeä kokolattiamatto. Huoneessa on tammijalkalistat. Mattoa ei todennäköisesti ole liimattu alustaansa, eikä se mene kirjahyllyjen alle. Alun perin myös makuuhuoneessa ja pukeutumishuoneessa (H09 ja H10) on ollut Wiltonmattoa . Matto on vaihdettu parkettiin vuoden 2009 jälkeen.³

3 Göran Schildtin kuoleman jälkeen, todennäköisesti vuonna 2011. Suullinen tieto Jennifer Dahlbäckiltä 2020. Työselostuksen mukaan matot ovat Wiltonplyyshiä. Alvar Aalto, Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 43–45. CGS.

Aallon muista kohteista ainakin vuonna 1971 valmistuneessa Finlandia-talossa on esimerkiksi aulatilojen alkupe- räisenä mattomäärityksenä on ollut Mattotalo Oy Wuorio & Co:n toimittama Wilton-villamatto.⁴

Linoleumlattiat

Rakennustyöselityksen mukaan saunarakennuksen vieras- huoneessa H18 on ollut linoleummatto ⁵. Matto on mahdollisesti vaihdettu lautakuosiseen muovimattoon, joka on aiheuttanut kosteusongelmia muutenkin lähellä maanpintaa

4 Arkkitehtuuri ja muototilutoimisto Talli Oy, 2005. s. 16.

5 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 46. CGS .

olevassa lattiapinnassa. Muovimaton alla on lautalattia Alkuperäisestä linoleum-matosta ei ole säilynyt yhtään frag- menttia eikä se valitettavasti näy käytettävissä olleissa va- lokuvissa.

Maalatut betonilattiat

Autotallissa, autotallin veireisessä varastossa ja pannuhuoneessa (H01, H02 ja H03) on teräshierretyt, maalatut betoni- lattiat. Maalatun lattian väri on harmaa.⁶

6 Työselostuksen mukaan lattia on sivelty kahdesti Epirex -betonimaa- lilla, selostuksessa määrätty nurkan pyöritys (r=3 cm) on jäänyt pois. Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 43.. CGS .

↑ Työhuoneen H08 vihreä kokolattiamatto. amoy 2019.

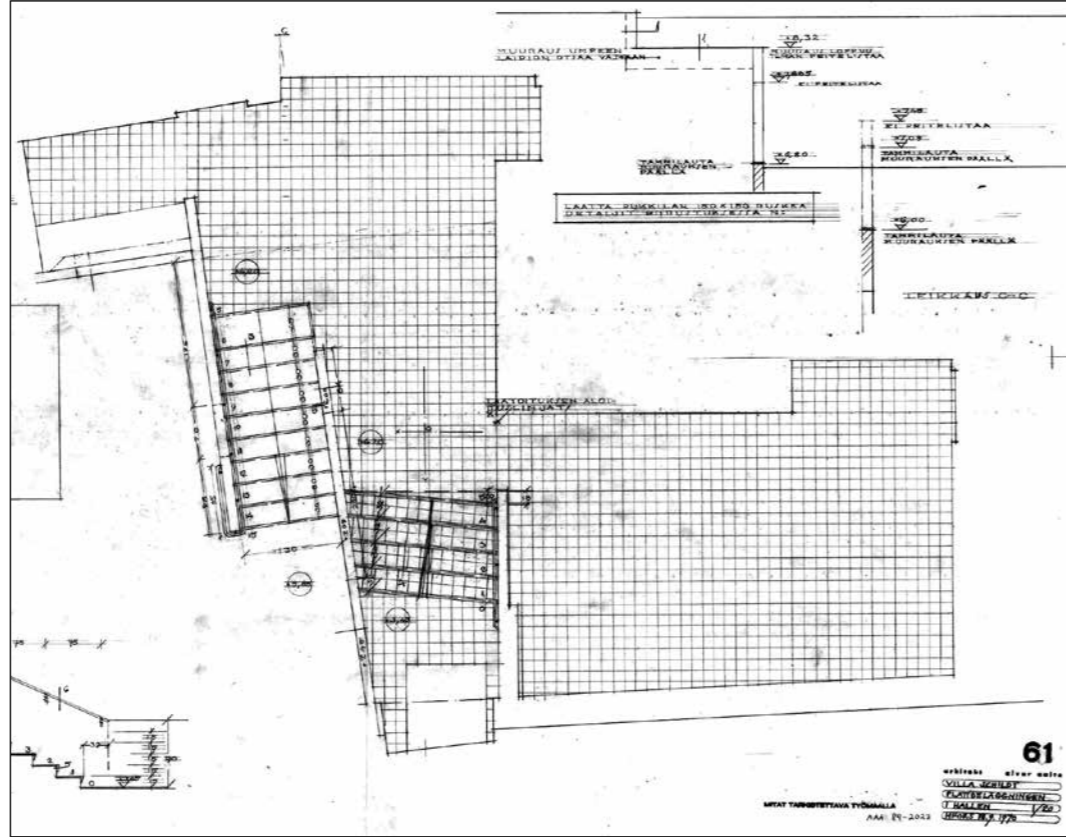
↓ Saunan pukuhuoneen H17 lakattua mäntylautalattiaa lakatuin mäntyjalkalistoin. Takan edustalla, takan sisällä ja takan hyllyllä on ruskeaa 144 x 144 x 30mm Höganäsin klinkkerilaatoitus. amoy 2019.

← Viiden askelman nousu eteisestä halliin: portaan viuhkamuoto ja askelmien näennäisen sattu-manvaraiset suunnanvaihdokset rikastavat tilantuntua. Eteisen ja hallin välinen porttas on klinkkeripäällysteinen, askelkulmalistat ovat tammea. amoy 2019.

→ Hallin ja keittiön klinkkerilattiapiirustuksessa voi nähdä italialaisen kylän pohjamuotoja – suunnittelijoiden rakkaus välimeren kulttuuriin näkyy arkkitehtuurissa. Piirustuksissa näkyy kuivien tilojen 150x150 mm laattalattia eteis-, halli- ja keittiötiloissa (H04, H05 ja H11). Ote piirustuksesta 61 Plattbeläggningen i hallen. 18.09.1970, 84-2023, AAM. Pienennös 1:40.

Klinkkerilattiat

Villa Skeppetin klinkkerilattioiden värit ovat tumman ruskea, tiilenpunainen ja mahdollisesti luonnonvalkoinen. Nämä värisävyt ovat pitkään olleet Pukkilan klinkkerilaattojen perussävyjä ja niitä on on käytetty laajasti myös muissa Alvar Aallon rakennuksissa.

Lattialaattojen koko on sovitettu tilan koon ja käyttötarkoituksen mukaan. Laatoitetuissa päätilasarjan edustustiloissa – halli, keittiö-ruokasali ja halliin liittyvä wc H06 – laattakoko on suurempi (150 x 150 x 15 mm), pienemmissä tiloissa (kylpyhuone, saunarakennuksen märkätilat ja wc) pienempi (100 x 100 x 10mm).¹

¹ Työselityksen laattamääritykset eivät pidä täysin paikkansa, mm. keltaista klinkkerilattiaa ei ole käytetty. Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 43, 46. CGS .

Rakennuksen näkyvimmat klinkkerilattiapinnat ovat alkuperäistä tummanruskeaa 150 x 150 mm laattaa eteis ja hallitiloissa (H04, H05 ja H12), tupakeittiössä (H11) sekä halliin liittyvässä wc:ssä (H06). Eteishallin portaan ensimmäinen porrassyöksy on klinkkeripäällysteinen tammikulmalistoin. Kuivien tilojen klinkkerilattioissa on tammijalkalistat, samoin wc:ssä H06.

Saunan pukuhuoneen (H17) takan edustalla on ruskeaa Höganäs klinkkeriä 144 x 144 x 30 mm.² Saunarakennuksen märkätiloissa (H15, H16 ja H20) lattialaatat ovat tiilenpunaisia, kooltaan 100 x 100 mm. Pesuhuoneen ja saunan lattialaatat on vaihdettu putkiremontin yhteydessä. Saunatilojen ja erilliswc:n saumalevydessä onkin ero.³ Samalla pesuhuoneen lattiakaivot on uusittu.

² 46 Bastubyggnadens öppna spis, 06.08.1970, 84-2029. AAM. .

Saunassa ja pesuhuoneessa klinkkeri on nostettu jalkalistaksi paneeloiduilla ulkoseinillä, maalatuilla seinillä ei ole jalkalistaa. Klinkkerilattian päällä on kävelyalueilla nostettavat puuritulät. Saunan wc:ssä on valkoiseksi maalatut puiset jalkalistat.

Päärakennuksen kylpyhuoneeseen (H13) on ilmeisesti vuonna 1987 vaihdettu uusi lattialaatta vesivahingon ja lattialämmityksen uusimisen yhteydessä.⁴ Uusi laatta ei ole klinkkeriä, se on luonnonvalkoinen ja kooltaan n.100x100mm. Alkuperäisen työselostuksen mukaan kylpyhuoneen lattialaatta olisi ollut tumma ruskea. Kylpyhuoneen tiikkikalusteet ja keltaiset seinälaatat huomioon ottaen lattialaatoitus on todennäköisesti klinkkeriä, mahdollisesti tumman ruskeaa tai valkoista.

³ Piirustuksessa 44 Bastuns inredning. 15.09.1970,84-2008, AAM on saunan lattiamateriaaliksi määritelty Pukkilan punainen 10 x 10 cm

↑ Päärakennuksen erilliswc:n H06 lattian klinkkerilaatoitus on samaa 150 x 150 mm tummanruskeaa laattaa kuin hallissa. Laatan koko poikkeaa muista märkätiloista. Tilassa on tammijalkalistat. amoy 2019.

↑ Saunarakennuksen erilliswc H20 on lähes identtinen päärakennuksen wc:n kanssa. Lattiat ovat tiilenpunaista 100 x 100mm klinkkeriä, jalkalistat maalattua puuta. amoy 2019.

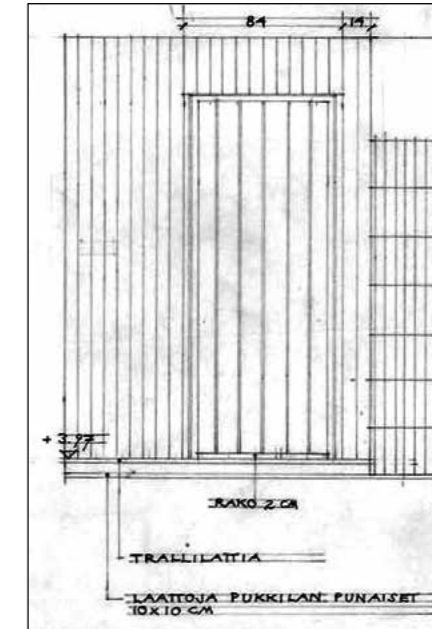
Puuritulät. Saunan wc:ssä on valkoiseksi maalatut puiset jalkalistat.

Päärakennuksen kylpyhuoneeseen (H13) on ilmeisesti vuonna 1987 vaihdettu uusi lattialaatta vesivahingon ja lattialämmityksen uusimisen yhteydessä.⁴ Uusi laatta ei ole klinkkeriä, se on luonnonvalkoinen ja kooltaan n.100x100mm. Alkuperäisen työselostuksen mukaan kylpyhuoneen lattialaatta olisi ollut tumma ruskea. Kylpyhuoneen tiikkikalusteet ja keltaiset seinälaatat huomioon ottaen lattialaatoitus on todennäköisesti klinkkeriä, mahdollisesti tumman ruskeaa tai valkoista.

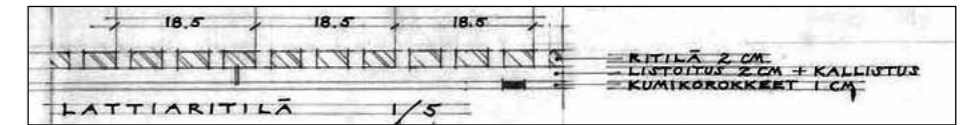
⁴ Christine ja Göran Schildtin vieraskirjassa merkintä vuodelta 1987, CGS Keskustelu, 2.6.2019, Sevon, Lindberg.

↑ Eteisen H12 laattalattian kookosmattosyvennyks. Pääsisäänkäynnin yhteydessä on vastaava syvennyks. amoy 2019.

↑ Saunan lattia ja paneeliseinä. Ote piirustuksesta 44 Bastuns inredning, 15.09.1970, 84-2008. AAM. Pienennös 1:40.

↑ Saunan pesuhuoneen H 16 paneeliseinä ja 100 x 100mm tiilenpunaista klinkkerilattiaa laattajalkalistoinen. Saunan lattioiden kävelyalueilla on alkuperäiset puuritulät.

↓ Lattiaritilän alkuperäispiirustus. Ote piirustuksesta 44 Bastuns inredning, 15.09.1970, 84-2008. AAM. Pienennös 1:10.

↑ Slammattua seinää hallin portaikossa. amoy 2019.

↑ Olohuoneen pellavaverhoillut seinät ovat pääsääntöisesti rankarakenteisten ja ulkopuolelta puuverhoiltujen ulkoseinien sisäpinnassa. Piirustuksissa esiintyvää puupeitelistoitusta ei ole toteutettu. Levyjako kuultaa hieman kankaasta läpi. amoy 2019.

SEINÄPINNAT

Julkisivujen lupauksen mukaisesti tiili ja puu ovat myös sisätiloissa hallitsevat materiaalit.

Rakennuksen väliseinät ovat suurimmaksi osaksi puolen kiven muurattuja tiiliseiniä. Ulkoseinät ovat päärakennuksen matalissa osissa myös sisäpinoiltaan tiilipintaisia (US1). Olohuoneen ja saunarakennuksen ulkoseinät (US2 ja US3) ovat rankarakenteisia, autotallissa julkisivun ulkopinta on betonia.¹

Sisäseinien pintakäsittely seuraa suurimmaksi osaksi rakennetyyppien logiikkaa. Tiiliseinät on ohuesti slammattu,

1 Rakennetyypit, 27.11.1969. s. 4. CGS .

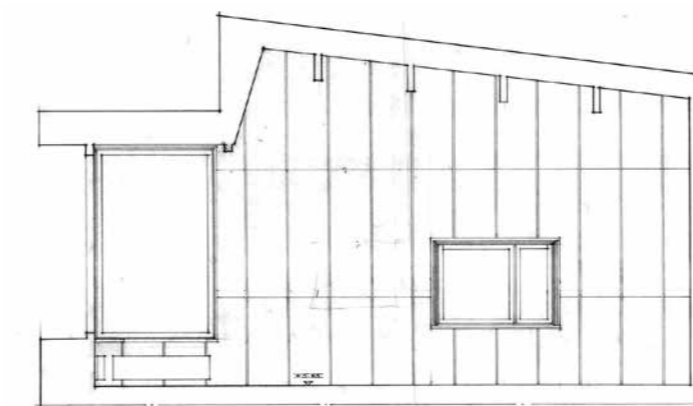
niin että tiilipinta kuultaa läpi, tai tiilipinta on hienorappauksella rapattu piiloon.

Olohuoneen rankarakenteisten ulkoseinien sisäpinnassa on levytys, jonka pintaan on liimattu pellavakangas. Saunan ulkoseinien sisäpinnat on paneloitu tai levytetty ja tapetoitu. Märkä- ja keittiötiloissa on laatoitettuja seinäpintoja.

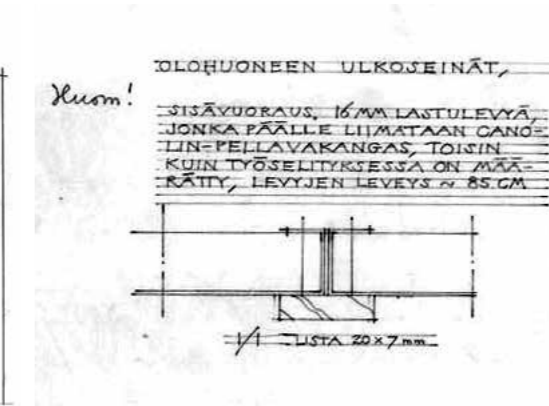
Slammattut tiiliseinät

Villa Skeppetin sisäpuolisetkin seinäpinnat on pääsääntöisesti käsitelty ohuella lieterappauksella eli slammauksella,² niin että tiilikuvio kuultaa läpi. Tavoitteena oli, että tiilisei-

2 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 44. CGS .

↑ Olohuoneen seinän verhoiluunon jossa levyjako on hyvin tiheä, ote päiväämättömästä piirustuksesta, 84-1957, AAM.

↑ Olohuoneen seinän pellavaverhoilun detajli, peitelista ja kapea levyveys ei ole toteutunut. Ote piirustuksesta: 12 Olohuoneen katto (periaatekuva). 2.12.1969,84-1969, AAM.

→ Makuuhuoneen hienorapattuja seinäpintoja. amoy 2019.

nän pinta on sisä- ja ulkotiloissa samankaltainen, ja esimerkiksi eteisen ja hallin Ikkunasta pihajulkisivulle avautuvassa näkymässä tila tuntuu jatkuvan sisältä ulos. Myös autotalliin, pannuhuoneen ja autotalliin liittyvän varaston (H01, H02, H03) seinissä on lieterappaus (slammaus), pohjustus kalkkimaalilla ja kalkkimaalaus.³ Osa autotalliin seinistä on slammattuja betoniseiniä.

Slammattuihin seinäpintoihin sisätiloissa (H04, H05, H07, H11, H12, H14, H17 ja H19) on työselityksessä määritelty pintakäsittelyksi lateksimaalaus kahdesti ja töppäys.⁴

3 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 20. CGS .

4 Työselityksen maalausselostuksessa todetaan töppäyksestä seuraavaa: *Töppäyksessä tulee töppäysjäljen olla tasanypyllistä eikä missään kohdassa saa näkyä töppäysrajoja. Tämän vuoksi on töppäys suoritettava ns. sik-sak'ia eikä määrättyjä rajoja noudattaen.* Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 36, ss. 44-46.. CGS .

Hienorapattut seinät

Yksityisemmissä sisätiloissa tiiliseinäpinnat on hienorapattu tasaiseksi ja maalattu. Mm. makuuhuone (H09), pukuhuone (H10,) työhuone (H08), erillisswc:t (H06 ja H20) sekä osa saunarakennuksen seinistä on rapattu sileäksi ja maalattu. Ikkunoiden yläpuoliset betonipalkit on maalattu ja mm. liukuvoen yläpuolinen seinä on levytetty.⁵

Työ- ja makuuhuoneisiin on asiakirjoissa määritelty lateksimaalaus kahdesti ja töppäys, wc-tiloihin lakkaöljymaalaus.⁶ Kiiltävä lakkaöljymaalaus on selostuksesta poiketen jäänyt pois, näyttäisi siltä, että kaikissa hienorapatuissa seinäpintoissa on sama lateksimaalaus käsittely.

5 Ikkunan yläpuolinen levytys reunalistoitulla lastulevyllä (kantlistad spånskiva) näkyy piirustuksessa 33 Sovrummets och klädrummets fönster, 14.4.1970, 84-1996. AAM. .

6 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. ss. 44-47. CGS .

Pellavatapetoidut ja tapetoidut seinät

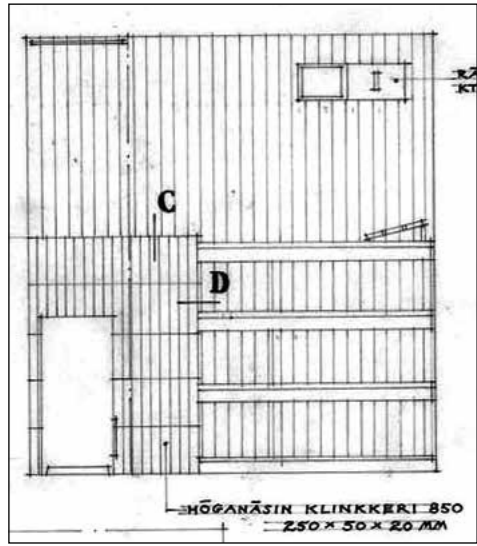
Olohuoneen pohjois-, länsi- ja itäsiivuilla on avotakkaa luukuunottamatta pellavaverhous. Pellavakangas on liimattu suoraan 16mm lastulevyalustaan, ilman peitelistoja. Levyjako on n. 1,6 m ja pellavakankaan väri on harmahtavanvalkoinen.

Alkuperäispiirustuksessa 12 Olohuoneen katto (periaatekuva) on Conolin-pellavakankaan päälle on määritelty asennettavan 20 x 7 mm puulistat, levyjaoksi on määritelty n. 85 cm. Pellavaverhous on kuitenkin toteutettu ilman jakolistoja.⁷

Saunarakennuksen vierashuoneen (H18) seinillä on pinokopahvi ja tapetti.⁸ Tapetointi jakautuu kahteen osaan al-

7 12 Olohuoneen katto (periaatekuva). 2.12.1969,84-1969, AAM.

8 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 46. CGS .

↑ Saunan löylyhuoneen (H15) paneeliseinää ja alhaalla vasemmalla kivas ja sen taustaklinkkerilaatoitus. Ote piirustuksesta 44 Bastuns inredning, 15.09.1970, 84-2008. AAM. Pienennös 1:40.

↑ Saunan löylyhuoneen (H15) paneeliseinään ja klinkkerilaatoituksineen. amoy 2019.

↑ Saunan pukuhuoneen (H17) kapeampaa paneeliseinää ja slammattua tiiliseinää takan ympäristössä. amoy 2019.

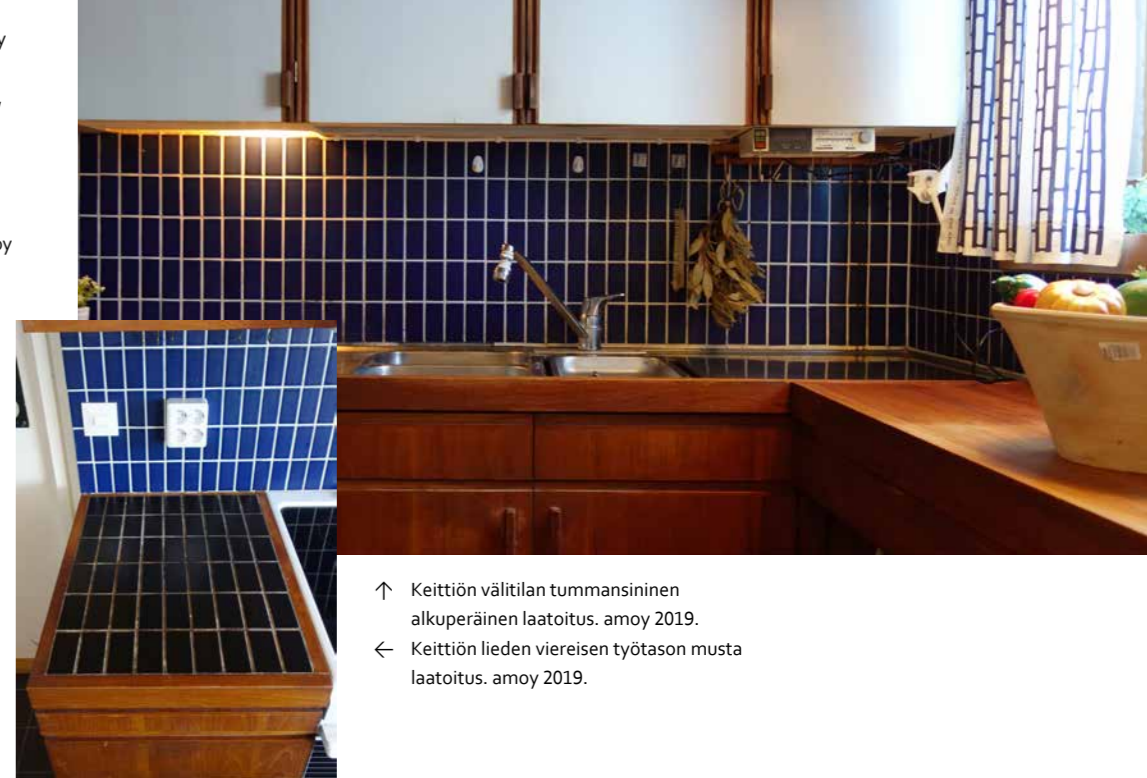
↑ Saunan pesuhuoneen (H16) suihkunurkkauksen laatoitus on uusittu, alkuperäinen laatoitus on ollut yksivärinen vaalean harmaa. Pesuhuoneessa on myös hienorapattuja seinäpintoja ja panelointia, vasemmalla näkyvä paneeliseinä on uusittu. Myös amoy 2019.

↓ Saunan wc:n (H20) alkuperäistä vaaleanharmaata laatoitusta altaan ja peilin välissä. amoy 2019.

← Päärakennuksen kylpyhuoneen (H13) alkuperäinen sitruunankeltainen laatoitus ylettyy lattiasta kattoon. Ulkonurkissa on reunapyörästetyt laatat. Lattialaatoitus on uusittu, alkuperäinen lattialaatta on todennäköisesti ollut valkoista tai tumman ruskeaa 100x100 mm klinkkerilaattaa. amoy 2019.

↓ Kylpyhuoneen kylpyammeen etuseinän valkoinen laatoitus, lattialaatta on uusittu. amoy 2019.

↑ Keittiön välitilan tummansininen alkuperäinen laatoitus. amoy 2019.

← Keittiön liedien viereisen työtason musta laatoitus. amoy 2019.

kuperäisen huonejaon mukaisesti: verholla erotetussa nukku- kumasopessa on vihreä koristeraidallinen tapetti ja muussa osassa huonetta ruusunpunainen, suurikuvioinen tapetti.

Puupaneloidut seinät

Saunassa on sen arkiseen ja kotoisaan vaikutelmaan sovel- tuvasti puupaneloituja seiniä. Löylyhuoneessa ja pukuhuo- neessa sekä pukuhuoneen eteisessä (H15, H17 ja H19) ne ovat pontattua ja pyörästettyä paneelia (STP 12x70 mm), pe- suhuoneessa (H16) leveämpää paneelia (STP 12x95 mm). Pesuhuoneen ulkoseinän panelointi on vaihdettu vesijohto- jen uusimisen yhteydessä.⁹

⁹ Seinällä oleva pesukonehana on myös uusittu. Keskustelu, 2.6.2019,

Työselostuksessa seinän ja katon paneloidut pintaan on määritelty ”kuultolaatuista oksatonta mäntypaneelia”. Sau- nanelointi on määritelty käsittelemättömäksi, pesuhuo- neen panelointi lakattavaksi puolihihmeällä muovilakalla.¹⁰

Laatoitetut pinnat

Laatoitettuja seiniä on märkätiloissa sekä keittiössä, lisäksi on laatoitut ikkunalaudat ja keittiötaso. Christine Schildtin mukaan kylpyhuoneen keltaiset ja keittiön siniset laatat oli- vat tilaajan toive saada enemmän värejä sisutukseen.¹¹

Sevon, Lindberg.

¹⁰ Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s.42, 46. CGS.

¹¹ Kapeat ruskeat laatat kiukaan ympäristössä ovat kokoa 210 x 50 x 20 mm. Piirustuksessa no. 44 Bastuns inredning on suihkunurkan laatoitus on määritelty: Pukkilan harmaa n:o 20, 10 x 10 cm, samaisessa piirus-

Seinälaatoitukset sauna-, kylpyhuone- ja wc-tiloissa

Alkuperäiset laatoitukset ovat reunapyörästettyä 100 x 100 mm kiiltäväksi lasitettua laattaa¹². Väri on keltainen

tuksessa löylyhuoneen kiukaan taustalle määritelty laatta on Höganäs klinkkeri 850, 250 x 50 x 20 mm

¹² Huoneselostuksen mukaan: *Ensiluokkaiset lasitetut seinälaatat (150x150x10). Reunalaatoissa yksi pyörästetty reuna, kulmalaatoissa kaksi. Saumat menevät läpi sekä pysty- että vaakasuoraan. Sauman leveys 2mm. Kylpyhuoneessa (H13) laatat kauttaaltaan kattoon asti, väri keltainen. Saunan pesuhuoneen (H16) laatat, väri vaalean harmaa. Löylyhuoneessa (H15) kiukaan taustassa klinkkeri. Myös wc-tiloissa H06 ja H20 on maininta seinien alaosan vaaleanharmaasta laatasta. Rakennustyöselitys, 6.11.1969. ss. 42-47. CGS.*

kylpyhuoneessa, kylpyammeen etuseinässä valkoinen ja muualla vaalean harmaa. Saunan suihkunurkkauksen sei- nälaatoitus on myöhemmin vaihdettu. Löylyhuoneen tum- manruskea klinkkeri on alkuperäistä. Kaikkien laatoitettujen pintojen saumat ovat harmahtavanvalkoisia.

Kalusteisiin liittyvät laattapinnat

Keittiön välitilan, keittiötason ja ikkunapenkkin laatat ovat Arabian puolihihmeää laattaa. Työtasossa ja ikkunapenkis- sä laatat ovat mustia (alkuperäismäärittelyssä väri 14), mut- ta välitilan laatta on tummansinistä (väri 11). Laatat ovat

93 mm pitkiä ja 45 mm leveitä. Ikkunapenkissä laatat ovat kapeita, kuten muualla, 24 mm. Laattojen saumat ovat vaa- leita, vaikka pöytätasolle on saumausaine määritelty ”laa- toojen väriseksi”.¹³

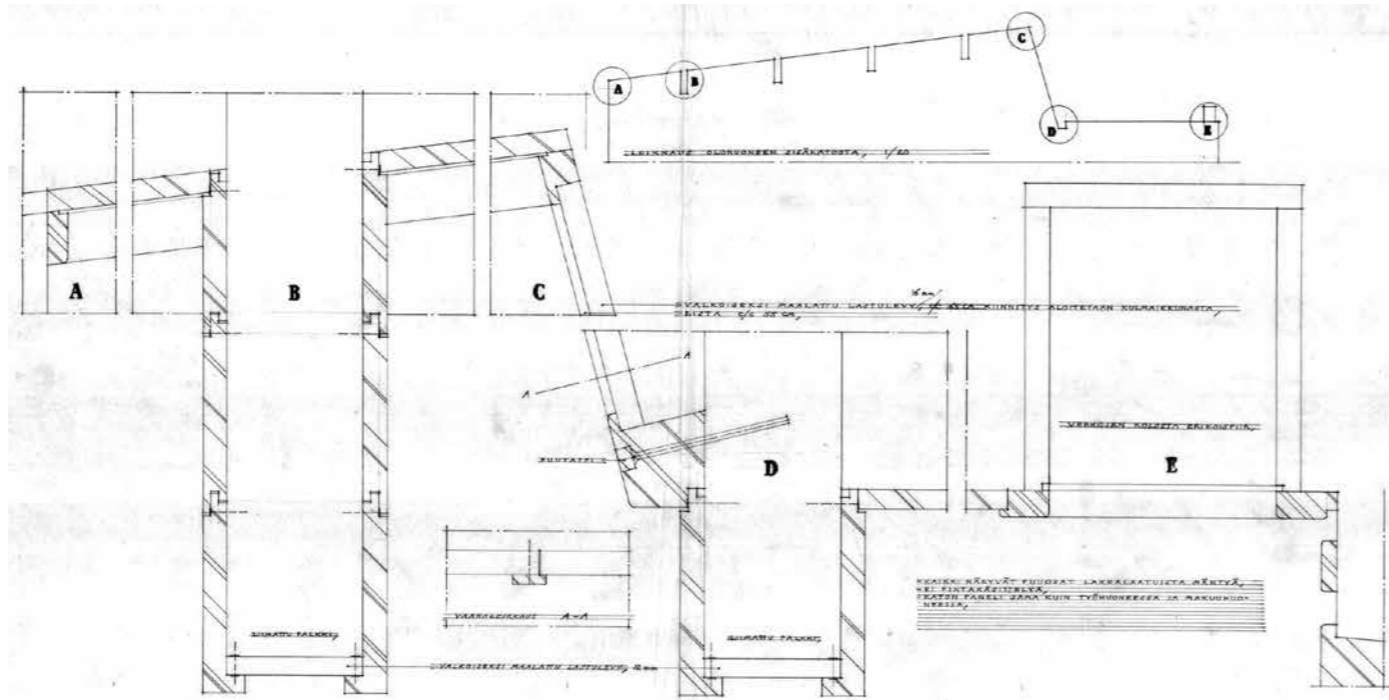
Keittiön ikkunalaudan laatoitus on toteutettu samoin kuin makuu- ja pukeutumishuoneiden ikkunapenkit. Ikku- napenkit on toteutettu ikkunoita koskevan piirustuksen mu- kaisesti.¹⁴

¹³ Piirustus, 51 Köksinredning, 22.5.1970, 84-2014. AAM.

¹⁴ Piirustus, 33 Sovrummets och klädrummets fönster, 14.4.1970, 84-1996. AAM.

↑ Sisäkatto hallissa (H05), korkeammassa katon osassa kapeampaa STP paneelia, matalammassa osassa leveämpää paneelia, palkkien alapinnat ja sisäkaton otsapinta levytetyjä, kuvassa näkyy myös pellavapintaisen seinän yläosaa. amoy 2019.

↑ Olohuoneen sisäkattodetaljeja. Palkkivälit on paneiloitu kapealla STP 12 x 35mm paneelilla, palkkien sivut leveämmällä umpiponttipaneelilla. Palkkien alapinnassa on valkoiseksi maalattu levytys, otsapinnassa levytys peiterimoilla. Ote piirustuksesta 89 Vardagsrummets innertak. 15.10.1970,84-2056, AAM. Pienennös 1:15.

SISÄKATTOPINNAT

Villa Skeppetin yläpohja on puurakenteinen, kantavat palkit ovat liimapuuta, naulattuja kattoristikoida tai lyhyillä jänneväleillä 2" x 5" puupalkkeja, eristeet ovat kattopalkkien väleissä. Näkyvät sisäkattojen paneeloinnit tai levytykset on kiinnitetty suoraan puupalkkeihin.¹

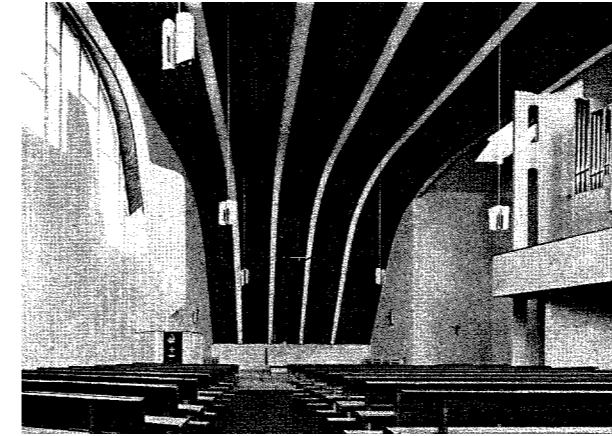
Suurin osa sisäkatoista on käsittelemätöntä mäntypaneelia, muutamassa pienessä sivutilassa on levyalakatto.

Mäntypaneelin käyttö on ollut käytännöllinen ratkaisu, mutta se on tuonut sisätiloihin myös lämpöä, juhlavuutta ja varsin omaleimaisen ilmeen.

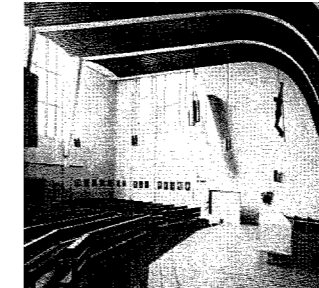
Olohuoneen ja eteishallin yhtenäinen korkea tila on katettu omaleimaisesti kattopalkkien mukaan porrastetulla panelikattojärjestelmällä. Kattopalkit on jätetty näkyviin. Katon vaikutelma on monimuotoinen.

Olohuoneen sisäkattomaailma on juhlavuudessaan ja detailjoinnissaan yksityisasunnolle poikkeuksellinen, ja Villa Skeppetin sisätilojen merkittävin erityispiirre. Huolellisesti muotoillut sisäkattoaiheet voi nähdä myös Alvar ja Elissa Aallon arkkitehtuurille tyypillisenä ominaispiirteenä. Toi-

1 Insinööritoimisto Magnus Malmberg, 28.11.2969.Villa Schildt, 3 Vesikatto. CGS ..

↑ Alvar Aallon Wolfsburgin Heilig-Geist -kirkon sisäkattopaneloinnin vaaleammat raidat luovat hieman Villa Skeppetistä muistuttavan vaikutelman. Müller 2008, s.276.

↑ Olohuoneen käsittelemättömiä mäntypaneelikattopintoja. amoy 2019.

saalta palkkivälien paneelointi on tyypillinen, toisaalta palkkien viuhkamainen avautuminen ja sivupintojen paneelointi tekee tästä sisäkatoista erikoislaatuista.

Paneelisisäkatot

Pääosa Villa Skeppetin sisäkattopinnoista on käsittelemättömiä mäntypaneeloituja kattoja. Päärakennuksessa hieman pyöristettyä avoponttipaneelia (STP) on kahta levyyttä. Kapeampaan mäntypaneelia STP 12x35mm on olohuoneessa, hallin korkeassa osassa, työhuoneessa, makuuhuoneessa ja pukuhuoneessa (H07, H05, H08, H09, H10). Leveämpää mäntypaneelia STP 12 x 70 on eteisessä, hallin matalassa

osassa, tupakeittiössä, keittiön eteisessä, ja kylpyhuoneessa (H04, H05, H11, H12 ja H13). Saunarakennuksessa paneelikatot ovat pyöristämätöntä avoponttipaneelia STS 15 x 58 mm (2,5").²

Päärakennuksen mäntypaneelit näyttävät hyvin korkealaatuisilta ja vähäoksaisilta. Olohuoneen sisäkattodetaljipiirustuksen mukaan kaikki näkyvät puuosat ovat lakkalaatuisia mäntyä, ei pintakäsittelyä.³

Rakennuselostuksen mukaan lautakatot ovat kuultolautuista, suora- ja tiheäsyistä, oksatonta mäntypaneelia, jotka

2 50 Sisäpuoliset paneelit. 27.05.1970,84-2013, AAM.

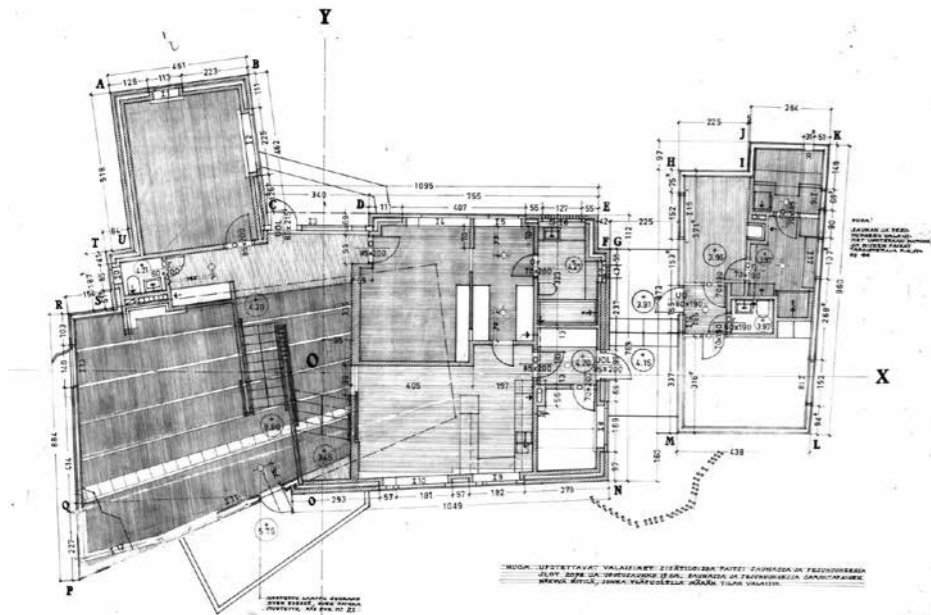
3 89 Vardagsrummets innertak. 15.10.1970,84-2056, AAM.

on teetetty avopontiin erikoispiirustuksen mukaan.⁴ Mahdollisesti päärakennuksen paneelit ovat laadukkaampaa lakkalaatua ja saunan paneelit hieman vähemmän laadukasta kuultolaatua. Paneloidut sisäkatot ovat hieman irti seinästä ja niitä kiertää seinustoilla lovettu 16x16 mm mäntypaneeli, verhoiskoille on 100 mm leveä syvennys ikkunoiden edustoilla.⁵

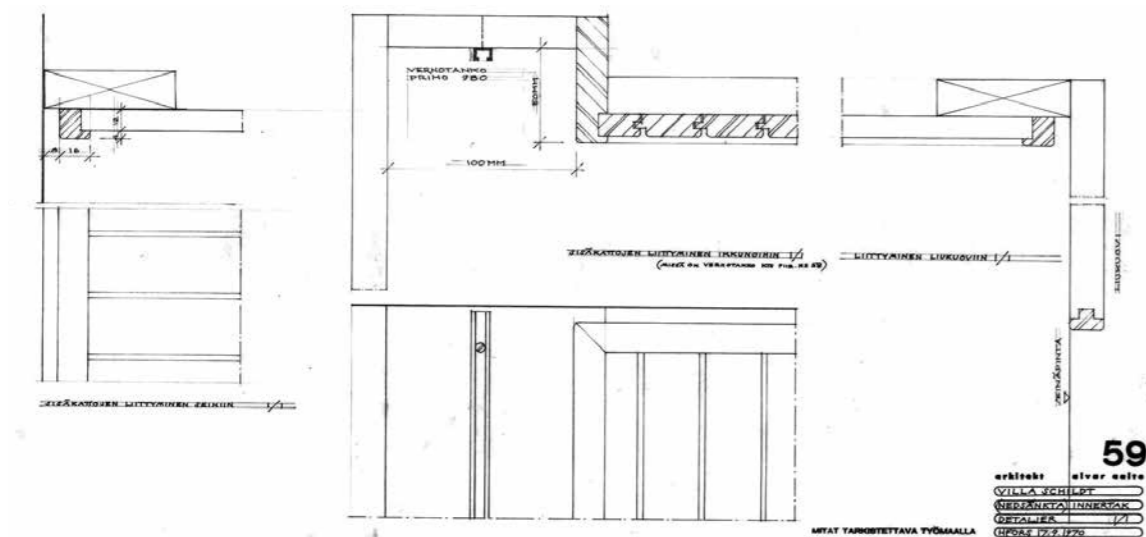
4 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. ss. 42-47. CGS .

5 59 (Nedsänkta) innertakdetaljer). 17.09.1970,84-2021, AAM.

↑ Ote piirustuksesta 58 Innertak. 17.9.1970,84-2020, AAM. Pienennös 1:250.

↑ Päärakennuksen sisäkaton reuna ja verhosyvennysdetaljeja. 59 (Nedsänkta) innertak, detaljer 1:1. 17.09.1970,84-2021, AAM. Pienennös 1:25.

Levyalakatot

Olohuoneen paneelialakatossa myös palkkien alapinnat ja otsapinnat ovat valkoiseksi maalattua 12 tai 16mm lastulevyä, otsapinnassa on lisäksi peitelistöitus levysaumoissa.6 Saunan vierashuoneen alakatto on kangastettua lastulevyä. Hallin eriön, keittiön varaston sekä vierashuoneen (H06, H20, H14 ja H18) sisäkattot ovat tavanomaiseen tapaan maalattua lastulevyä avosaumaan asennettuna.⁷

Maalattut sisäkattopinnat

Autotallissa ja sen varastossa (H01 ja H03) on sisäkatto on maalattua lautamuottiin valettua betonia, eli välipohjalaa- tan alapinta on viimeistely ja jätetty näkyviin. Rakennus- selostuksen mukaisesti betonipintaisiin kattoihin on jätet- ty sahalaudoituksen jälki, mutta saumakohtissa esiintyvät rosot poistettu, harjattu ja paikattu seuraten laudoitusten jälkiä. Pannuhuoneessa H02 betonikattoa ei ole maalattu.

Rakennustyöselityksen mukaan huoneiden H01, H02 ja H03 betonipintaiset kattopinnat on käsitelty kuten seinä- pinnat: lieterappaus, pohjustus kalkkimaalilla, kalkkimaal- aus.⁸

6 89 Vardagsrummets innertak. 15.10.1970,84-2056, AAM.

7 Rakennusselostuksen mukaan 19 mm lastulevyä, saumat ja naulankan- nat kitattuina. Wc:t sekä keittiön varasto (H06, H20 ja H14): lastulevy- katto, lakkapikamaalipohjustus (öljymaalipohjustus), lateksimaalaus ja töppäys. Rakennustyöselitys, 6.11.1969. ss. 42-47. CGS.

8 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. ss. 42-47. CGS.

↑ Leveämpi alakattopaneeli hallissa H05. amoy 2019.

↓ Kapeampi alakattopaneeli pukuhuoneessa H10. amoy 2019.

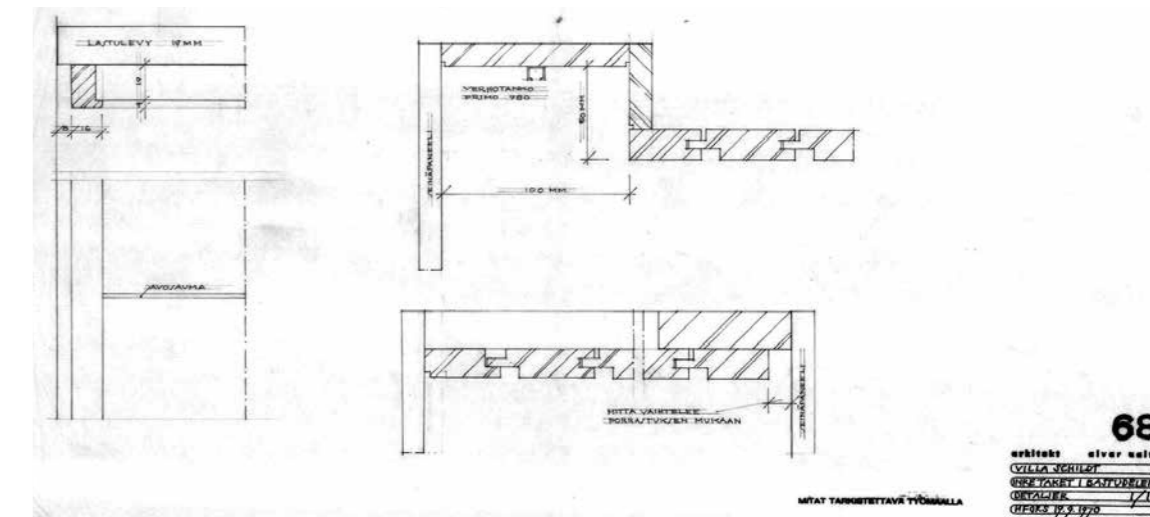

→ Lastulevysisäkatto keittiön varastossa H14. amoy 2019.

→ Saunan pukuhuoneen H17 sisäkattopanelointia. Kuvassa näkyy myös Villa Skepetille tyypillinen tapa peittää valaisimien sähkörsiat vanerinpalalla. amoy 2019.

↓ Saunan sisäkaton reuna ja verhosyvennysdetaljeja. Ote piirustuksesta 68 Inretaket i bastudelen, detaljer 1:1. 19.09.1970,84-2032, AAM. Pienennös 1:25.

TÄRKEIMMÄT RAKENNUSOSAT

VÄLIOVET

Laakaovet

Villa Skeppetin väliovet ovat pääsääntöisesti huullettuja laakaovia. Kaikki halliin H05 avautuvat ovet (mm. työhuoneesta, makuuhuoneesta, wc-tilasta) ovat oregonmäntypintaisia¹, muut ovet valkoiseksi peittomaalattuja.² Karmit on käsitelty ovien tapaan.

Sisäovissa on Solifer-tyyppiset kuulasarajat kromattua messinkiä ja väliovenlukot, kuten on määritelty rakennusselostuksessa.³ Päärakennuksen kaikki heloitukset ovat lakattua messinkiä, saunarakennuksessa muuten messinkiä, paitsi painikkeet ovat mustaksi eloksoitua alumiinia. Pääosa painikkeista on "Aalto"-painikkeita⁴ jotka suunniteltiin alun perin Kelan taloa varten ja joita käytettiin monissa Aallon arkkitehtitoimiston suunnittelemissa rakennuksissa.⁴ Kylpyhuoneen oven painike ja ikkunoiden painikkeet ovat lakattua messinkiä, mallia Primo "Sulka"⁵.

Selostuksen mukaan kaikki sisäovet, työtövia lukuun ottamatta, varustetaan tammikynnyksillä, jotka on lakattu; kylpyhuoneiden ja WC:iden kynnykset ilmaarolla varustetut. Ikkunoiden ja ovien vuorilistat vastaavat karmien käsittelyä ja laatua.⁶ Ovien mitoitus on pohjapiirustuksen ovilitterassa ovilevyn mitta.

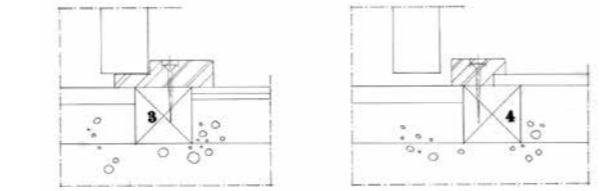
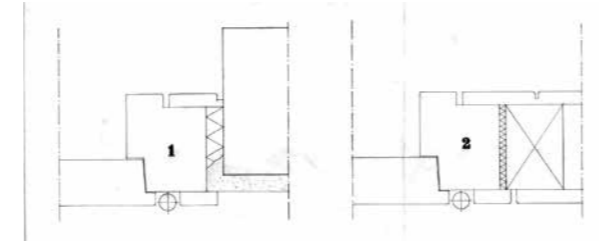
- 1 Lännendouglassuusi (Pseudotsuga menziesii, syn. P. douglasii, P. taxifolia), alkuperäisessä työselityksessä käytetään nimeä oregonpine.
- 2 Maalausselostuksen mukaan peittomaalattut sisäovet on maalattu öljymaalain. Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 38. CGS.
- 3 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. s. 27. CGS.
- 4 Todennäköisesti Fiskars n:o 76 viittaa Aalto-painikkeeseen
- 5 Arne Ervin suunnitteleman, vuonna 1970 valmistuneen Töölön kirjaston painikkeet ovat samaa mallia.
- 6 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. ss. 26-28. CGS.

↑ Kylpyhuoneen painike mallia Primo "Sulka". Ovien painikkeet ovat samaa sarjaa. amoy 2019.
 ↗ Messinkinen solifer-sarana. amoy 2019.

↑ Laakaoven lakattu messinkinen Aalto-painike, saunarakennuksen Aalto-painikkeet ovat mustaksi eloksoitua alumiinia. amoy 2019.
 ↓ Laakaoven detalleja. Ote piirustuksesta 41 Dörrdetaljer, 15.05.1970,84-2005, AAM.Pienennös 1:15.

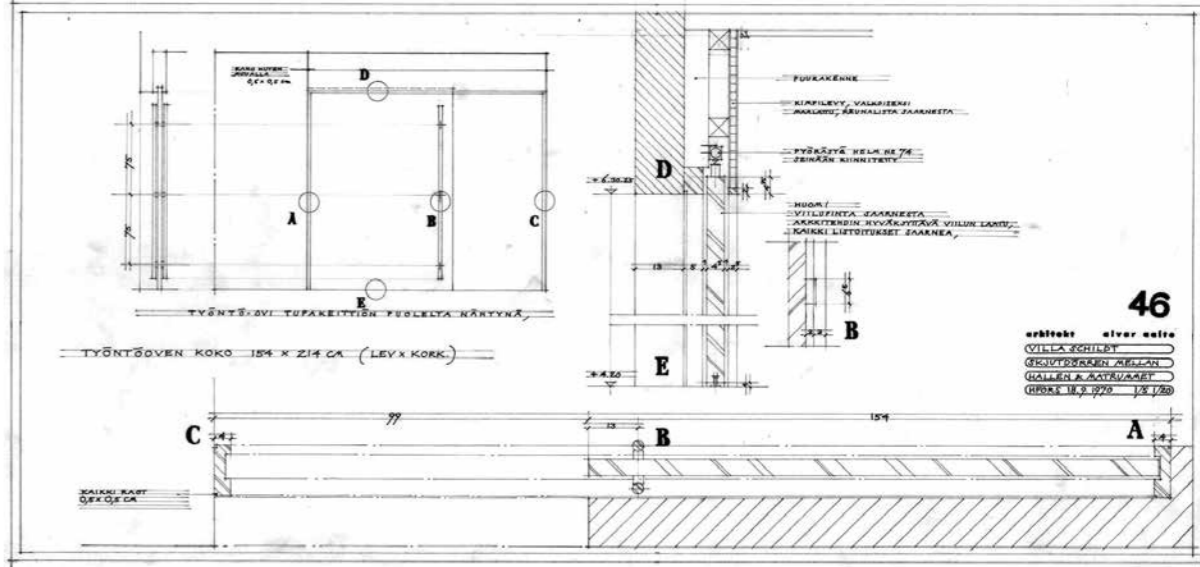
41
 arkkihtit mustonen oy 2019
 TILASTA: 20
 KOKO: 11 x 17
 VUO: 1971

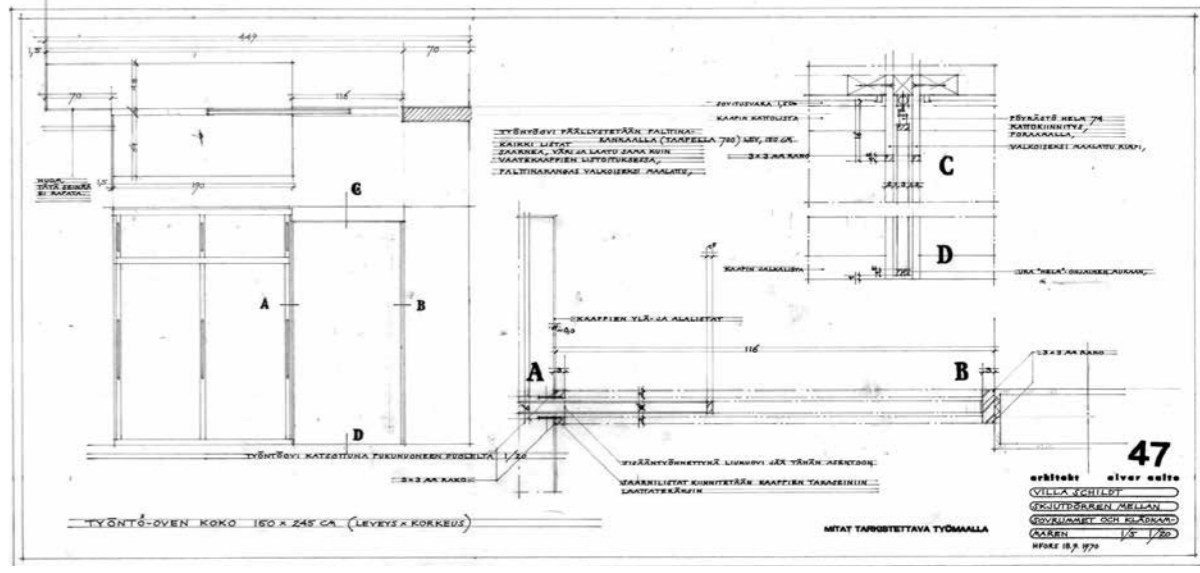
↑ Oregonmäntypintainen laakaovi, erillis-wc H06. Ovessa on messinkinen Aalto-painike joka lukittuu kääntämällä kahvan ylös. Karmit ja listoitukset ovat peittomaalattuja. amoy 2019.
 ↗ Peittomaalattu laakaovi keittiön varastossa (H014). amoy 2019.

Rakennuslaskennan mukaisesti tupakeittiön työntöovi on tehty oregonpineviilutettuna ovena. Lukukiskot on peitetty puisella peitelevyllä. Makuuhuoneen ja pukeutushuoneen välinen työntöovi on määritelty tehtäväksi palttinakankaalla (Tampella n:o 700) päällystettynä, mutta ovi toteutettu valkealla levyverhoilulla.⁸

8 Rakennustyöselitys, 6.11.1969. ss. 26-28. CGS.

↑ 46 Skjtdörren mellan hallen och matrummet, 18.09.1970,84-2009, AAM.Pienennös 1:80 ja 1:20.
 ↓ 47 Skjtdörren mellan sovrummet och klädskammaren, 18.09.1970,84-2010, AAM.Pienennös 1:80 ja 1:20.

←← Tupakeittiön liukuoven saarnivedin. amoy 2019.
 ← Makuuhuoneen liukuoven listat ovat saarnea. Ovessa ei ole erillistä vedintä, vaan oven reunan saarnilistassa on ura. Yläpeitelevyt ovat valkoiseksi maalattua rimalevyä jossa on saarnilistat. amoy 2019.

←← Tupakeittiön liukuovi on oregonmäntyypintainen. amoy 2019.
 ← Makuuhuoneen liukuoven pinta on maalattua kangasta. amoy 2019.

↑ Saunarakennuksen vierashuoneen (H18) toiselta puolelta peittomaalattu paneeliovi, näkyvissä avautumispuolen V-saumapaneeli. amoy 2019.

↑ Saunarakennuksen pesuhuoneen paneeliovi, näkyvissä sulkeutumispuoli. amoy 2019.

↑ Pukuhuoneen H17 paneeliovi, näkyvissä avautumispuoli. amoy 2019.

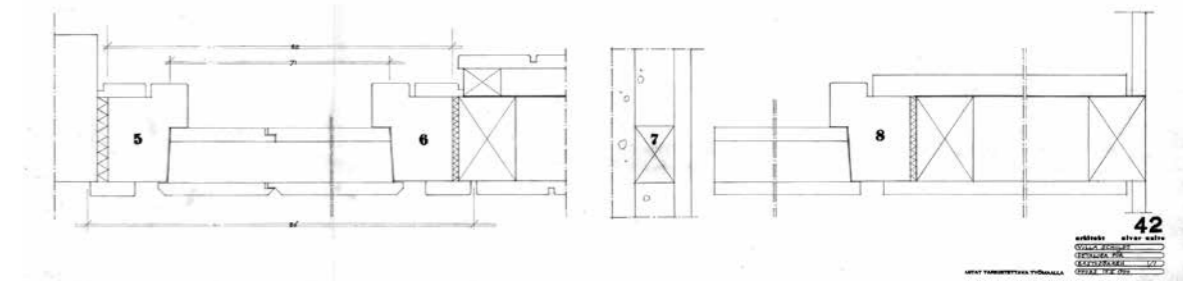
↑ Saunan ovi H15, oven paneelointi on erilainen kuin muissa paneeliovissa, paneelointi on luultavasti vaihdettu viereisen seinän paneeloinnin yhteydessä. amoy 2019.

Paneeliovet saunarakennuksessa

Saunarakennuksen ovet ovat molemmin puolin paneeloituja mäntypaneeliovina. Ovikaavioista poiketen kaikissa ovisissa on työpiirustuksen⁹ mukainen V-saumapanelointi oven avautumispuolella. Mäntypaneeliovet ovat pääosin käsittelemättömiä, saunarakennuksen vierashuoneen (H18) puoli on peittomaalattu valkoiseksi. Myös keittiön ulko-ovi ja saunarakennuksen ulko-ovi on tehty samalla paneelointiperiaatteella kuin paneeloidut sisäovet.

9 42 Detaljer för bastudörren, 15.05.1970,84-2006, AAM.

↑ Paneelioven detaljeja joissa näkyy, että oven aukeamispuolella on V-saumainen paneeli tyyppiä UTV ja toisella puolella paneeli tyyppiä UYS. 42 Detaljer för bastudörren, 15.05.1970,84-2006, AAM.Pienennös 1:15.

TULISIJAT

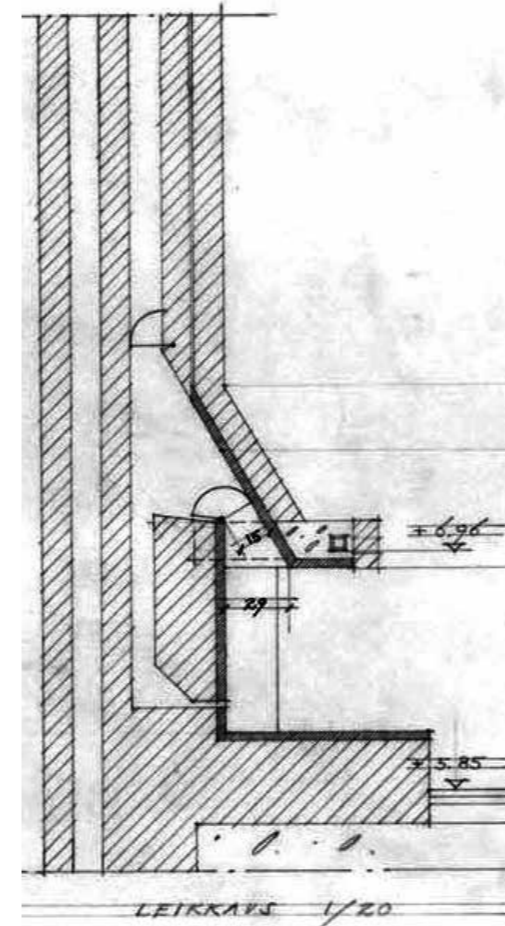
Olohuoneen avotakka

Olohuoneen takka on kiistatta yksi Villa Skeppetin merkittävimmistä yksittäisistä arkkitehtonisista aiheista. Takasta laadittiin lukuisia luonnoksia¹ sekä pienoismalli. Takka liittyi kiinteästi hallista nouseviin muureihin. Tore Tallqvistin mukaan Alvar Aalto itse valvoi takan muuraamista työmaalla, ja vielä siinäkin vaiheessa suunnitelma eli: takkaan liittyvien muurien korkeutta säädettiin vielä muurausvaiheessa.² Göran Schildt on jopa kertonut haastattelussa, että Alvar Aalto olisi itse kääriyt hihansa ja muotoillut takan paikan päällä.³ Piirustusaineisto on kuitenkin niin yksityiskohtainen, että aivan siinä hetkessä takan liekehtivä muoto ei kuitenkaan syntynyt.

Olohuoneen tulisijan vapaa muoto nousee komeasti esille slammattua tiiliseinää vasten ja luo sen geometriselle seinäkesommitelmalle orgaanisen vastaparin. Takassa on rapatun pinnan lisäksi käytetty otsapintaa reunustamassa messinkilistoja. Tämä suunnitelmista vielä puuttunut elementti korostaa tulisijan otsapinnan selkeän suorakulmisen muodon ja erottaa sen liekehtivästä yläosasta. Takan sisäpuolinen verhous on tehty paksuista Hoganäsin klinkkerilaatoista, mutta suunnitelmista poiketen ne ovat vaalean hiekanväriset eivätkä ruskeat, kuten piirustuksiin on merkitty.

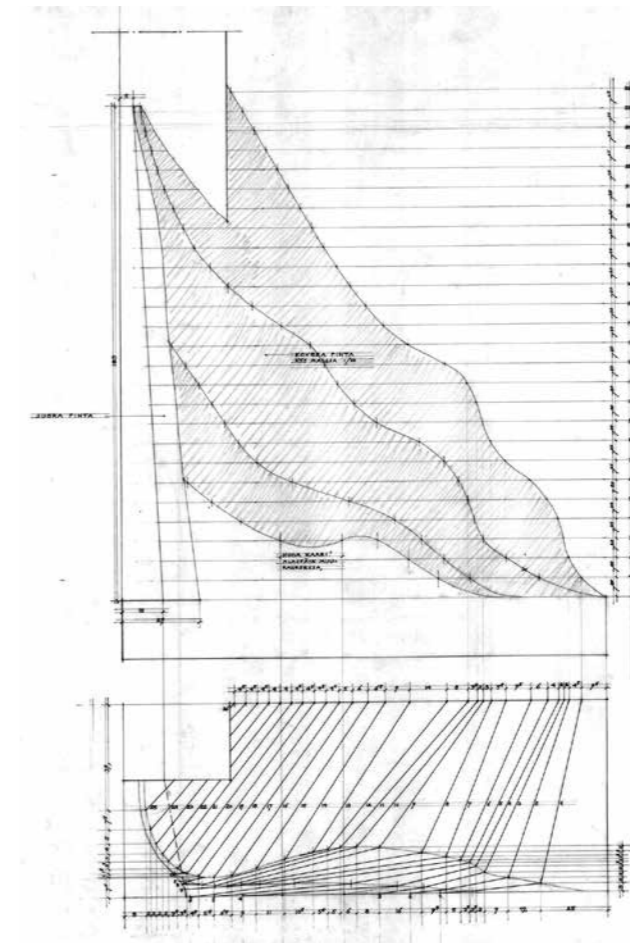
- 1 Alvar Aalto Säätiön piirustuskokoelma
- 2 Tegel, 2018. s. 110
- 3 Göran Schildt Ylen haastattelussa 5.6.2003 (<https://areena.yle.fi/1-50235387>)

← Olohuoneen näyttävä avotakka luo tilaan tunnelmallisen keskuksen. Takka kuvattuna irtaimistosta tyhjennetyssä olohuoneessa syksyllä 2019. amoy

Takkahuoneen tulisija

Saunarakennuksen takkahuoneessa tulisija on päärakennuksen tulisijaa huomattavasti arkisempi ja pienimuotoisempi. Takkahuoneen tulisijan suuaukko on suorakulmainen 55 cm leveä ja 60 cm korkea. Saunan takassa ja sen yläpuolella olevassa hyllyssä on ruskeat Hoganäsin klinkkerilaatat Takat ja takkahormit on muurattu punatiilestä. Takkojen tulipesät on muurattu tulenkestävästä tiilestä.

Rakennustyöselostuksessa on mainittu valurauta-arina, mutta selvityksen tekovaikeessa sellaista ei ole ollut takassa. Palamisilmakanava on johdettu takkapesän alaosaan, jossa se sijoittuisi arinan alle.⁴

⁴ Rakennustyöselitys, 6.11.1969. ss. 23. CGS.

- ↑ Saunan takkahuoneen tulisija on olohuoneen avotakkaa yksinkertaisempi. amoy 2019.
- ↖ Olohuoneen avotakka, projektiopiirustus. Piir. nro 68 Öppenspis, 3.9.2019. AAA 84-2036, AAM.
- ← Olohuoneen avotakka, leikkauspiirustus. Piir. nro 72 Öppenspis, 3.9.2019. AAA 84-2038, AAM.

PORTAAT JA KAITEET

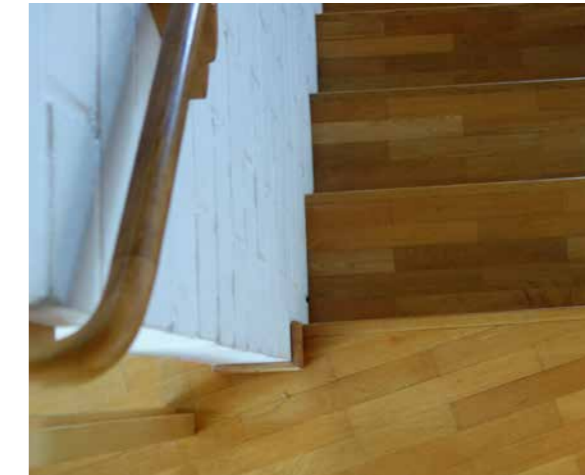
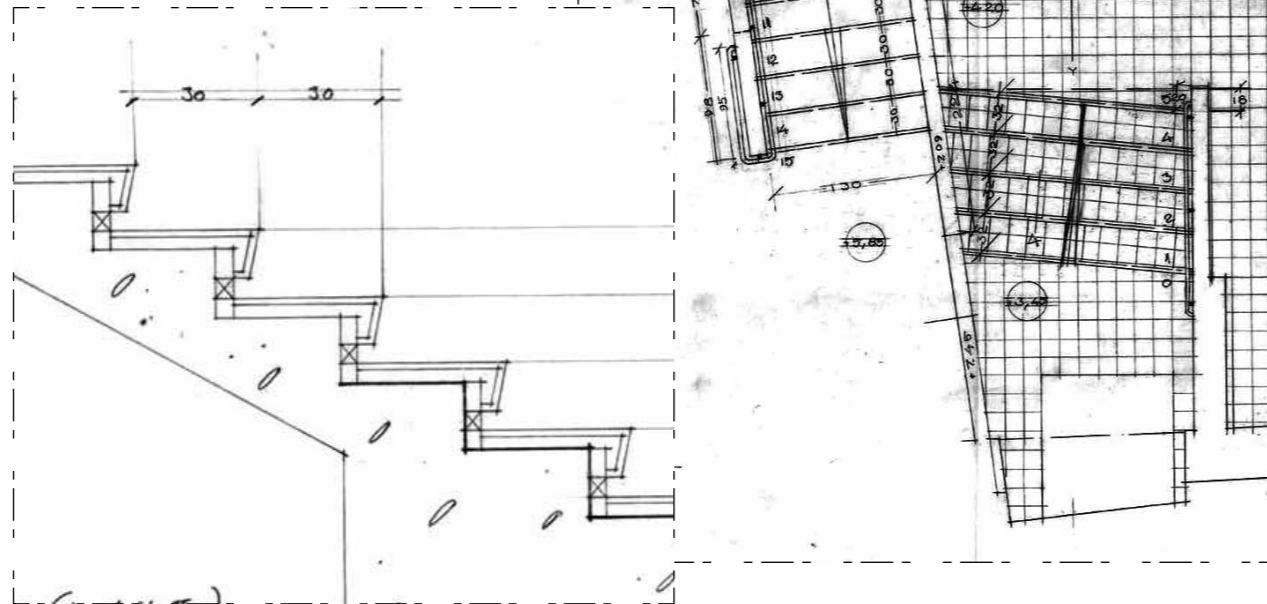
Villa Skeppetin päätilasarjaan on tasaisesta tontista huolimatta onnistuttu luomaan Alvar Aallon arkkitehtuurille ominaisia asunnon sisäisiä korkeuseroja. Pääsisäänkäynniltä ylös olohuoneeseen johtavan tilasarjan portaikko on olennainen osa rakennuksen arkkitehtuuria. Kaksisyöksyisen portaan ensimmäinen syöksy levenee tilan mukaisesti kohti pihalle avautuvaa näkymää. Toinen syöksy taas asettuu kaapeampana solana muurien väliin, mutta muita leveämpi alin askelma kutsuu halliin saapuvan vieraan nousemaan ylös olohuoneeseen.

Portaan materiaali vaihtuu tilojen mukaisesti: Eteisen ja hallin välinen porras on päällystetty Pukkilan sintratuilla lattialaatoilla, koossa 150 mm x 150 mm, kuten hallin lattia. Hallin ja olohuoneen väliset askelmat on päällystetty samalla tammiparketilla kuin olohuoneen lattia. Portaissa parketin koordinaatisto vaihtuu askelmiin nähden suoraksi.

Askelmien etureunaan on kiinnitetty tammilistat 25 mm x 70 mm ja kiinnitysterästen reiät on peitetty tammipainoin.¹ Asunnon sisäiset portaat on, kuten ulkoportaakin, valuttu betonista paikalla.

Portaikoin kaide on toteutettu samanlaisena alemmassa ja ylempässä portaassa. Tammesta tehty porraskaide kulkee kussakin portaikossa alhaalta ylös kuljettaessa oikealla puolella. Kaiteen puusta muotoiltujen kiinnikkeiden sisällä on teräskiinnikkeet, joilla kaide on kannatettu tiiliseinästä.²

↓ Portaat on toteutettu porraskiirustuksen mukaisesti.
Piiirustus nro 61 hallin portaasta, 18.9.1970 AA 84-2023.

← Portaalan käsijohde jatkuu olohuoneessa tiilimuurikaiteen reunassa. Kuvassa näkyy puisen käsijohteen tammitapeilla piilotettu teräskiinnitys.
← Alhaalla eteisestä halliin johtavan portaan käsijohde on kiinnitetty tiiliseinään samalla rakenteella. Klinkkeripintainen porras jatkaa eteisen, hallin ja tupakeittiön lattiamateriaalia.

← Näkymä olohuoneesta alas eteishallin alatasolle.
← Olohuoneen lattian parketti on viiston ulkoseinän mukaisessa koordinaatistossa, portaissa parketin koordinaatisto on askelmiin nähden suorassa kulmassa.

Kuvat amoy 2019

- ↑ Makuuhuoneen ikkunalaudat ovat laattapintaisia tammisella listoituksella. Sama tyyppi on käytössä pukeutumishuoneessa, keittiö- ja ruokailutilassa sekä Göran Schildtin työhuoneessa. amoy 2019
- ↗ Olohuoneen tammiviilupintainen ja tammilistoitettu ikkunapenkki on toteutuspiirustuksen mukaisesti tehty kimpilevystä. Piir. nro 83, 15.10.1970, AAA 84-2049.

IKKUNAPENKIT

Laattapintaiset ikkunapenkit

Suurin osa Villa Skeppetin päärakennuksen ikkunoissa on laatoitetut ikkunapenkit. Ikkunapenkeissä on tamminen listoitus. Ikkunapenkkien muotoilussa on selvästi 1960- ja 1970-lukujen arkkitehtuurin henki. Ikkunapenkit on päällystetty rakennusselityksen mukaan Arabian¹ kapealla nr. 14, 93x24x10² suorakulmaisella laattalla. Ikkunapenkeissä on kaikkialla käytetty mustaa laattaa.

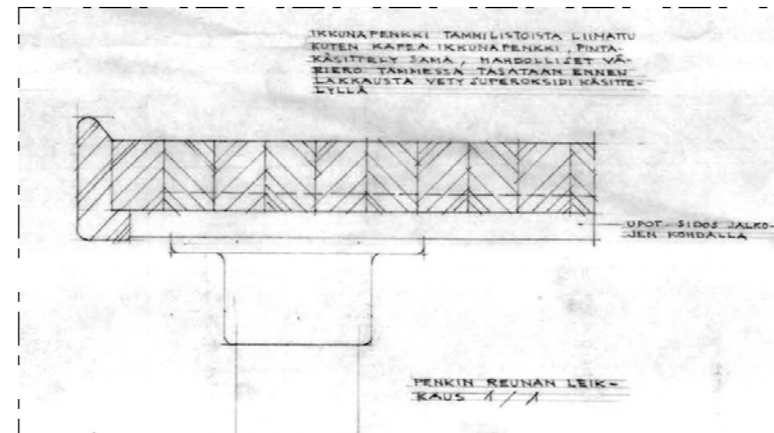
Puiset ikkunapenkit

Olohuoneen pienessä ikkunassa, ja saunarakennuksen ikkunoissa on yksinkertaiset puiset ikkunalaudat. Olohuoneen pienen ikkunan ikkunalauda on viilupintainen ja siten päärakennuksen materiaalimaailman mukainen. Saunarakennuksen vierashuoneessa on vastaava kannatettu ikkunalauda, mutta se on ainakin nykyään peittomaalattu. Muissa saunarakennuksen ikkunoissa ikkunat ovat paneloiduissa seinissä, ja niiden ikkunapenkki muodostuu paneloinnin yläpuolelle asennetusta vaakapuusta.

Olohuoneen suurten merelle aukeavien ikkunoiden edessä on erikoispiirustuksen mukaan toteutettu viilutettu ikkunapenkki kokonaisuus. Tämä ikkunapenkki koostuu ulkoseinään kiinnitetystä alempaan tasoon asennetusta ikkunapenkistä sekä kulmassa olevasta ikkunapenkkipöydästä, jolla on seinäkiinnityksen lisäksi kaksi jalkaa.

Olohuoneen ikkunapenkki on rakenteeltaan liimapuulevyä (nk. kimpilevyä), joka on viilutetty ylä- ja alapuolelta. Ikkunapenkin etureunassa on lista, joka pitää ikkunapenkillä asetetut esineet kohdillaan sekä estää kukkien kasteluvesien valumisen lattialle.

- 1 Rakennustyöselitys, 6.11.1969.s.24. CGS .
- 2 Piirustus, 33 Sovrummets och klädrummets fönster, 14.4.1970, 84-1996. AAM.

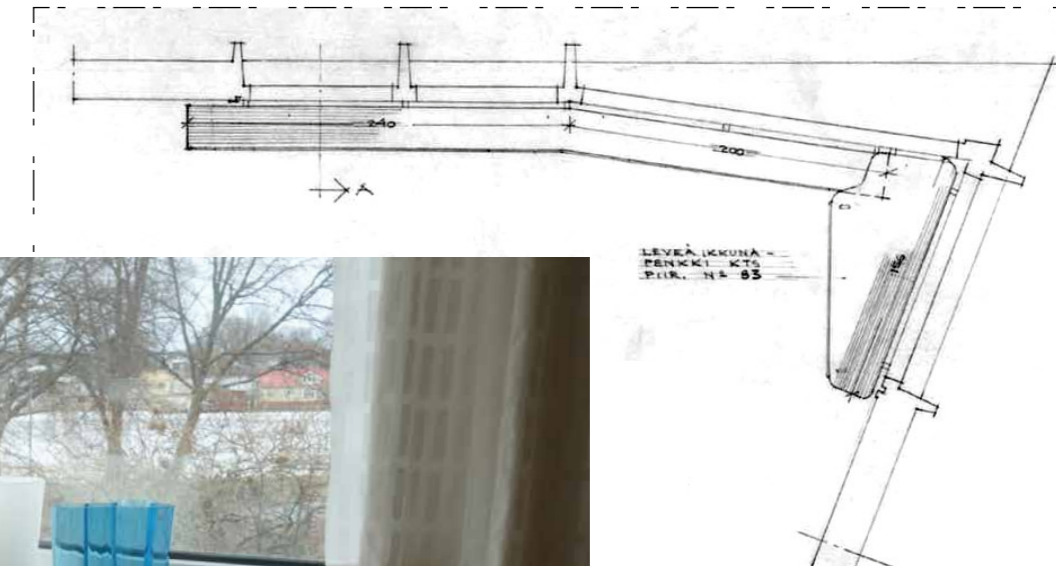

Ikkunapenkkipöydässä on Aalloille ominainen vapaa muoto. Ulkonurkkaan levenevä ikkunapenkki ratkaisee huoneen terävästä kulmasta muuten syntyvän tilallisen haasteen. Myös ikkunapenkkipöydässä on reunalista, mutta vain pöydän pitkässä suorassa etureunassa, kaarevia muotoja ei ole listoitettu.

Olohuoneen viilutetut ikkunapenkit ovat kärsineet huonekasvien alla kosteusvaurioita. Ikkunan uusimisen yhteydessä ne on luultavasti irrotettu ja kiinnitetty takaisin paikoilleen, sillä pitkän ikkunapenkin osat eivät ole uudelleen-asennuksen jälkeen menneet aivan puskuun vaan niiden väliin on jäänyt pieni rako.

→ Olohuoneen ikkunapenkin muoto seuraa julkisivun poikkeutusta. Päätteenä on Aalloille ominaista muotokieltä edustava ikkunapenkkipöytä. Piir. nro 82, 15.10.1970, AAA 84-2048.

← Ikkunapenkkipöytä olohuoneen ikkunan edessä on ollut Christinen ja Göranin Aalto-maljakoiden esittelypaikkana. amoy 2019

KIINTEÄ SISUSTUS

KEITTIÖKALUSTEET

Kuningatar Hanhenjalan ravintolassa

Villa Skeppetin keittiön suunnitteluperiaate oli, että ”emäntä olisi keskeinen henkilö aterian kaikissa vaiheissa” eli että keittotilat sijaitsivat ruokailutilan yhteydessä. Aalto oli Schildtin mukaan itse puolustanut tätä ratkaisua voimakkaasti.¹

Tupakeittiön kaapistot ovat Villa Skeppetissä arjen arkkitehtuurin hieno taidonnäyte. Alvar ja Aino Aallon itselleen suunnittelemissa kotitalossa Munkkiniemen Riihitiellä on tiettävästi Aino Aallon suunnittelema, kahdelta puolen käytävissä oleva keittiökaapisto, jonka vaikutus näkyy selvästi Villa Skeppetin keittiön kalustuksessa. Keittiön kaapistot keittotilan ja ruokailualueen välissä on toteutettu siten, että ylä- ja alakaappien välissä on tarjoiluaukko ja yläkaapit ovat käytettävissä molemmin puolin.

Materiaalit kalusteessa on päivitetty 1970-luvulle: Villa Skeppetin kaapistoissa on käytetty teakviilutettua ja peittomaalattua lastulevyä, tammilistoja sekä ruostumatonta terästä laajana allastasona.

¹ Suunnitteluperiaate viittaa Göran Schildtin mukaan Anatole Francen romaaniin ”Kuningatar Hanhenjalan ravintola” vuodelta 1892. Schildt, 2003. s. 80.

→ Kahteen suuntaan avautuva keittiökaluaste ruokailutilan puolelta nähtynä. amoy 2019

↑ Kahteen suuntaan aukeava tarjoilukaapisto Aallon kotitalossa Riihitiellä (valmistunut 1936). Kuva kirjasta Alvar Aalto Architect, volume 6: The Aalto House 1935-36. Helsinki, Alvar Aalto -säätiö, 2014. s. 94

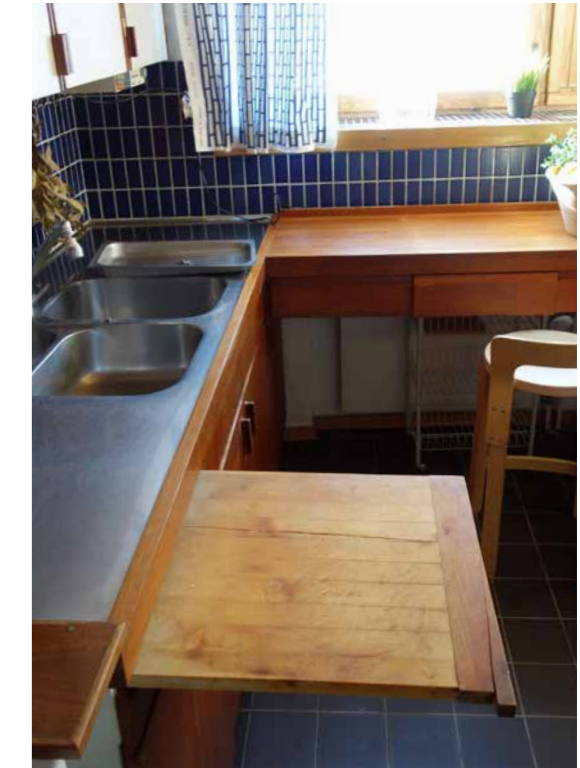
Keittiökaapit

Keittotilassa on ylä- ja alakaapit molemmin puolin. Ikunan edessä yhtenäisenä jatkuvan tason alla on vetolaatikko, muuten tila on vapaa ulkoseinällä olevaa radiaattoria varten. Keittiökaluasteesta on yksityiskohtaiset arkkitehtisuunnitelmat, ja ne on toteutettu suunnitelmien mukaan.²

² Villa Skeppetin alkuperäispiirustukset nro 9, 51 ja 52 - ”köksinredningn” - vuodelta 1970. AAA84-1983, AAA84-2014 ja AAA84-2015. AAS

← Näkymä molemmin puolin avatun yläkaapin läpi keittotilasta ruokailutilaan. amoy 2019
↑ Keittotilan puolella alakaapeissa on viilupintaiset ovet ja etulevyt. Välitilan sininen laatoitus oli tilaajan oma toive saada väriä sisustukseen. amoy 2019

↑ Keittiökaluasteessa on ajalle tyyppillisiä elementtejä: RST-taso altainen, ulosvedettävä leikkuulauta ja uunin vieressä paikka uuninpelleille. amoy 2019

Keittotilan ja ruokailutilan puolella kaapistossa on eroavaisuuksia, jotka luovat ruoanlaitto- ja edustuspuolelle erilaisen ilmeen. Keittotilassa alakaappien ovet ovat viilupintaisia ja ruokailutilan puolella myös alakaappien ovet ovat yläkaappien tavoin peittomaalattua teak-reunalistoin.

Ruokailutilan puolella keittiökaluasteessa on liukuovet, keittotilan puolella sivusaranoidut ovet. Keittotilan puolella kaapeissa on puiset vetimet, mutta ruokailutilan puolella vetimiä ei ole. Vanhemmiten hieman jumiutuneet liukumeکانismit ovatkin hankalasti käytettävissä pelkkien reunalistojen avulla.

KIINTEÄT KAAPIT

Villa Skeppetin päärakennuksessa on keittiökalusteiden lisäksi muita kiinteitä kaapistoja: hallissa WC:n edustalla olevat kaapit, keittiösisäänkäynnin eteisessä olevat kaapit, makuuhuoneen ja pukeutumishuoneen kaapistot sekä pääsisäänkäynnin yhteydessä portaan alle jäävä erikoinen komerotila.

Hallissa olevat korkeat kaapit sekä makuu- ja pukeutumishuoneiden kaapit ovat liukuovellisia kaappeja ja niiden rakenteet vastaavat toisiaan. Makuuhuoneen liinavaatekaapin ovet on päällystetty samalla pellavatapetilla, mitä on käytetty olohuoneen seinissä. Hallin ja pukeutumishuoneen kaapistossa on peittomaalatut levyovet. Kaikissa kaapistoissa on samanlainen saarnilistoitus ja liukumekanismi. Kaikki liukumekanismit kaipaavat huoltoa, jotta kaapistot olisivat todella käyttökunnossa.

Keittiösisäänkäynnin kaappi on arkisempi, keittiökalusteen tapaan detaljoitu saranoitu kaappi, jossa on pystyruunalistat tammesta ja peittomaalatut ovet sekä yksinkertaiset lankavetimet.

Kiinteistä kaapistoista on tarkat arkkitehtisuunnitelmat, jotka vastaavat toteutusta.³ Portaan alle jäävä komero suljetaan hankalasti avattavalla pois nostettavalla ovilevyllä.⁴

³ Villa Skeppetin alkuperäispiirustukset nro 53, 54, 55, 56 ja 57 vuodelta 1970. AAA 84-2016, AAA 84-2017, AAA 84-2017A, AAA 84-2018, AAA 84-2019.

⁴ Tätä komeroa koskee alkuperäinen arkkitehtipiirustus nro 81. AAA 84-2047, vuodelta 1970.

← Makuuhuoneen kiintokaluste on yksi Villa Skeppetin kiinteistä kaapistoista. Muualla kaapistot ovat levypintaisia, mutta makuuhuoneessa kaapisto on saanut sen ilmettä pehmentävän pellavaverhoilun samasta kankaasta, jota on käytetty olohuoneen seinissä. Kaapistot on toteutettu erikoispiirustusten mukaisesti. amoy 2019

↑ Keittiön eteisen kaapin ovien takana on tyyppilinen 1970-luvun suomalaisen komeron sisus koriyhlyineen. amoy 2019

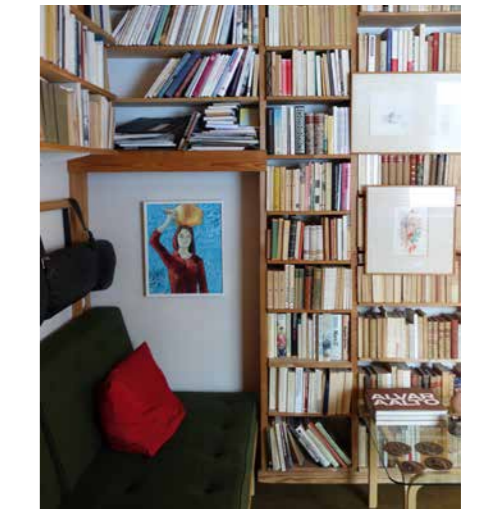
↓ Tammilistat tuovat kaapin ulkoiseen ilmeeseen laatua, ja liittävät ne talon muuhun sisustukseen arkisuudestaan huolimatta.

TYÖHUONEEN KIRJAHYLLYT

Schildtin työhuoneen alkuperäisenä säilyneessä kokonaisuudessa kolme seinää kiertävä kirjoja luo tilaan sen tunnun, kuin kirjailija olisi vasta hetki sitten poistunut palatakseen tuota pikaa työnsä ääreen. Nämä työhuoneen kirjahyllyt on niin ikään suunniteltu Aallon toimistossa. Arkkitehtipiirustuksen⁵ mukaan osa tikkaista on ollut jo olemassa olevia, joita on jatkettu korkeammaksi, ja osa on uusia. Hyllyjen rakenne on yksinkertainen ja materiaalina lakattu puu aikakaudelle tyyppillinen. Hyllykokonaisuudessa huomionarvoisinta on sen osaksi suunniteltu vuode, jonka selkänojan täydentävät seinältä roikkuva niskatyynt. Lisäksi hyllystään kuuluu lukittava kaappi.

⁵ Piir. nro 89, AAA 84-2055.

↗ Göran Schildtin työhuoneen kirjahylly on suunniteltu Aallon toimistossa. Hyllystö kiertää huoneen kolmella seinällä, jättäen vapaaksi ainoastaan ikkunalle sekä hyllystään integroidulle sohvalle tarvittavat tilat. amoy 2019

↖ Hyllystään liittyvän sohvan ripustetut niskatyynt ovat etäisesti purjehdushenkiset.

← Hyllykkö kiertää tiukasti pienen ikkunan ympäri.

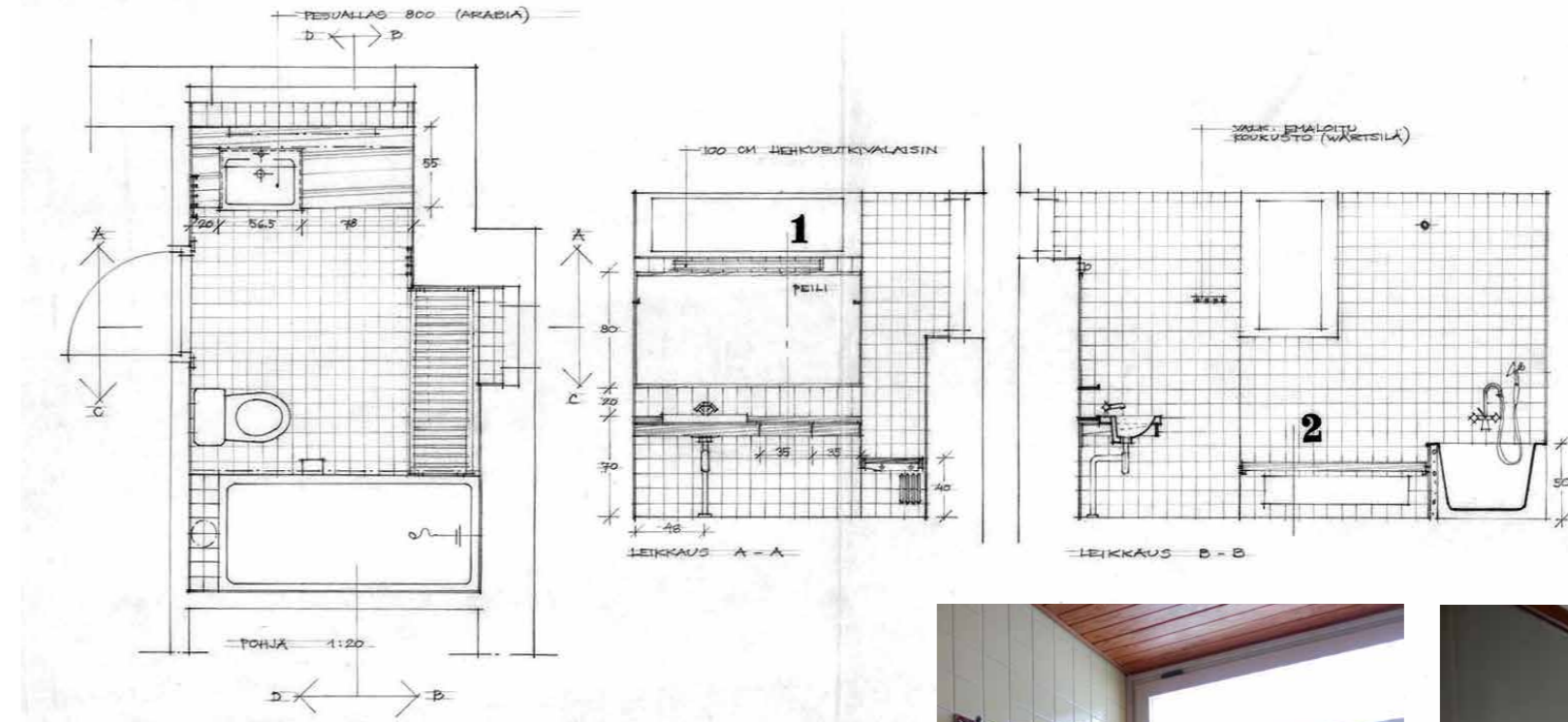
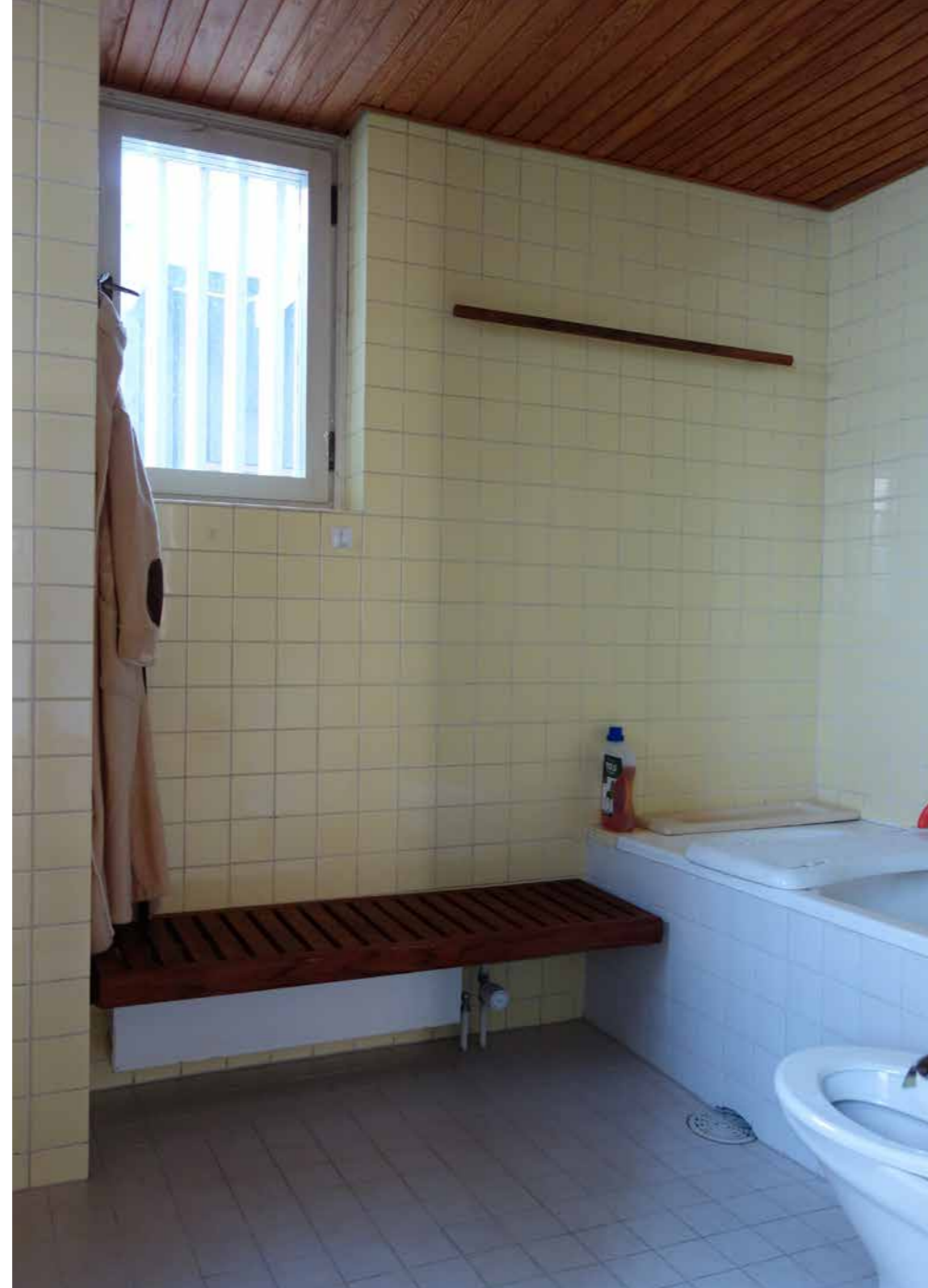
MÄRKÄTILAKALUSTEET

Schildtin pariskunnan kylpyhuoneessa on eriotiloihin nähden tasokkaampi kiinteä sisustus. Käsiensuuallas on upotettu viilupintaiseen kampauspöytätasoon¹, ammeen vieressä seinustalla on uritettu penkki ja seinällä tanko pyyhkeitä varten. Pesualtaan yläpuolella oleva peili kapeine hyllyineen¹ toistuu samanlaisena myös pienissä wc-tiloissa. Kiinteässä sisustuksessa on käytetty tiikkiä. Etenkin kahdella huomaamattomalla vetolaatikolla varustettu kampaustaso ja yksinkertainen, mutta elegantti peilihylly ovat hienoja esimerkkejä Aallon toimiston laadukkaasta arkisten ympäristöjen detaljisuunnittelusta.

Saunarakennuksen pienessä wc:ssä toistuu niin ikään pääarakennuksen puolella esiintyvä peilihylly, mutta saunaja pesutilassa kiinteä sisustus on koruttomampaa. Lauteet ja pesujakkarat ovat jo alun perin olleet saunatiloissa samalla tapaa tyyppillisen 1960–70-luvun pihasaunan tyyliä kuin sisätilojen arkkitehtuuri saunarakennuksessa muutoinkin. Luultavimmin 1990-luvun putkiremontin yhteydessä myös lauteet on uusittu.

¹ Villa Skeppetin alkuperäispiirustus nro 26 vuodelta 1970. AAA 84-1989

→ Göräin ja Christinen kylpyhuone H 13. Vaalea kanarialinnun keltainen laatta oli tilaajien oma toive. Kylpyhuoneen kiintokalusteissa on käytetty puuta, joka tuo laadukkuutta ja lämpöä tilaan. amoy 2018

→ Kylpyhuoneen H 13 viilupintainen kampaustaso on hyvin säilynyt.
→ Wc:ssä H 06 ja H 20 on samanlaiset elegantit peilihyllyt. amoy 2018

← Piirustus nro 25 vuodelta 1970, kylpyhuoneen sisustus. Kylpyhuone on toteutunut suunnitelmien mukaisesti ja säilynyt laatoituksen osittaista uusimista lukuun ottamatta alkuperäisessä asussaan. amoy 2019

SISÄTILOJEN VALAISIMET

Suuri osa Villa Skeppetin sisätilojen valaisimista on Alvar ja Aino Aallon suunnittelemia. Useat mallit oli suunniteltu jo 50-luvulla Kansaneläkelaitoksen pääkonttoria varten. Sittemmin osa valaisimista on klassikoiksi muodostunut, ja niiden nykyversiot kuuluvat edelleen vuonna 2019 Artekin tuotevalikoimaan. Valaisimien tässä ilmoitetut tuotenumerot ovat löytyneet Artekin tuoteluetteloista.

Villa Skeppetin alkuperäisvalaisimissa on myös harvinaisia malleja sekä väriyhdistelmiä, joita ei enään valmisteta. Pääosin valaisimissa on käytetty kiillotettua messinkiä, valkoiseksi tai mustaksi lakattua tai maalattua metallia, tai näiden yhdistelmää. Valaisimien hillityt materiaalit edesauttavat rauhallisen ja elegantin tunnelman syntymistä kodin huoneisiin.

Väriä on käytetty valaisimissa säästeliäästi. Poikkeuksen tekevät keittiön (H 11) pöydän yllä olevan kolmiosaisen valaisimen vihreä väri, ja saunan pukuhuoneen (H17) lämpimän ruskea "Nauris", eli riippuvalaisin A333¹, joka on suunniteltu Kansaneläkelaitoksen pääkonttorin valaisimeksi yhdessä Valaistustyö oy:n Viljo hirvosen kanssa, 1948–56.²

Valaisinsijoitukset noudattavat enimmäkseen tilahierarkiaa. Näyttävimmissä korkeissa tiloissa, kuten olohuoneessa ja hallissa, on veistoksellisia riippuvalaisim-

¹ Artekin valikoimissa edelleen tuotenumeroilla A333. Lähde: www.artek.fi, viitattu 10.5.2019

² Mikonranta 2002, s.28.

↳ Olohuoneen valaisimia: Mehiläispesä eli A331.

← Olohuoneen valaisimia: Kultakello A330; uusi "malli A2". Vanhempi, yhdestä kappaleesta valmistettu Kultakello on suunniteltu Savoy-ravintolaan vuonna 1937 (Mikonranta 2002, s.56)

→ Olohuoneen lattiavalaisin A808, messinkiä, maalattua metallia ja nahkaa. Suunniteltu Kansaneläkelaitokselle (Mikonranta 2002, s.44).

ia sekä lattiavalaisimia messingistä ja valkoiseksi lakattua metallista. Yksityisimmissä tiloissa, kuten makuu- ja pukuhuoneissa, on usein hillitympiä malleja, esimerkiksi kattovalaisimia valkoisilla metallikehävarjostimilla³ (A622).

³ Maalattu valkoiseksi, esiintyy mm. kansaneläkelaitoksen hallintokerroksessa ja myös RT 753.991 vuodelta 1957. Mikonranta 2002, s.41, 52.

VALAISIMET HUONEITTAIN (ei kiintokalusteisiin kuuluvia)

- **Autotalli** (H01) seinävalaisin, pyöreä lasikupu x2 (lfö posliinikanta tai vastaava)
- **Pannuhuone** (H02) seinävalaisin, pyöreä lasikupu (lfö posliinikanta tai vastaava)
- **Varasto** (H03) seinävalaisin, pyöreä lasikupu (lfö posliinikanta tai vastaava)
- **Eteinen** (H04) seinävalaisin (lukulamppu, siirretty makuuhuoneesta) seinävalaisin, pyöreä lasikupu (kaapissa) riippuvalaisin A335B valkoinen lattiavalaisin A810 kattovalaisin A622 kaksi "kohdevalaisinta" valaisee otsaseinän kuvia muovikantainen kaksikupuinen seinävalaisin, sikarinmuotoiset kuvat lasia (2x40W) riippuvalaisin A331 (mehiläispesä) valkoinen lattiavalaisin A808 x2 lattiavalaisin A809 riippuvalaisin A330 kattoon upotettu yleisvalaisin hyllynvalaisin (maalattu metallikuori, kaksi hehkulamppua) x3 kattovalaisin A622B seinävalaisin /lukulamppu, 2 kpl (toinen siirretty eteiseen) kattovalaisin, malli A622 kattovalaisin A622B lattiavalaisin A805 (ns. enkelinsiipi) riippuvalaisin A203 vihreä riippuvalaisin Laura, mustavalkoinen kattovalaisin A622 muovikantainen kaksikupuinen seinävalaisin, sikarinmuotoiset kuvat lasia (2x40W) peilin yllä loisteputkivalaisin, metallikanta kattovalaisin, lasinen pallovalaisin alakattoon upotettu kattovalaisin lasisylinteri riippuvalaisin A333 (Nauris) ruskea 1880-luvun perintövalaisin kattovalaisin, puolipyöreä lasikupu muovikantainen kaksikupuinen seinävalaisin, sikarinmuotoiset kuvat lasia (2x40W)
- **Halli** (H05)
- **WC** (H06)
- **Olohuone** (H07)
- **Työhuone** (H08)
- **Makuuhuone** (H09)
- **Pukuhuone** (H10)
- **Tupakeittiö** (H11)
- **Eteinen** (H12)
- **Kylpyhuone** (H13)
- **Varasto** (H14)
- **Sauna** (H15)
- **Pesuhuone** (H16)
- **Pukuhuone** (H17)
- **Vierashuone** (H18)
- **Eteinen** (H19)
- **WC** (H20)

↑ Olohuoneen lattiavalaisin A809, variaatio "Enkelinsiipi"-valaisimesta A805. Suunniteltu 1950-luvulla. (Korvenmaa 2002, s.107)

- ↑ Keittiöpöydän yllä oleva valaisin A203. Tämä malli ei ole enää, vuonna 2019, Artekin tuotevalikoimissa.
- Valkokehäinen ja messinkipohjainen kattovalaisin (A622) hallissa (H05). Samanlaiset valaisimet löytyvät myös pukuhuoneesta (H10) sekä eteisestä (H12). Mallia ei löydy enää Artekin tuotekorteista.

Työhuoneessa hyllyvalaisimet korostavat ja valaisevat huoneen kirjahyllyjä. Villa skeppetissä on pieni versio Kansaneläkelaitoksen⁴, Rovaniemen ja Jyväskylän yliopiston kirjaston hyllyvalaisimesta, joissa on paikat neljälle hehkulam-pulle.

Olohuoneen ja hallin valaisimia

Rakennuksen korkeimmat ja juhlavimmat huoneet (H05 ja H07) on koristettu Alvar Aallon suunnittelemissa klassisilla valaisimilla. Olohuoneessa on valaisimet A331 (Mehiläispesä), A809, A330, A808, sekä parvekkeen oven vieressä kattoon upotettu valaisin.

Hallissa on valkoinen A335B riippuvalaisin, sekä A810 lattiavalaisin. Hallissa on myös valkoisista metallikehistä koostuva kattovalaisin, jossa on messinkipohja. Tämä valaisin on luultavasti mallia A205. Sama valaisin on myös pukuhuoneessa ja eteisestä (H10 ja H12).

Työhuoneen valaisimet

Työhuoneessa on hyllyvalaisimia kolme kappaletta, kaikki ovat samaa, mm. Reykjavikin Pohjolan-talon, Jyväskylän yliopiston, Rovaniemen ja Seinäjoen kirjastoista tuttua Aaltojen pitkänomaista, sivulle valaisevaa lieriömallia, maalattua valkoista ohutmetallilevyä.

Tupakeittiön, makuu- ja pukuhuoneen valaisimia

Vihreä kolmiosainen valaisin keittiöpöydän yllä on mallia A203. Se on Artekin tuotantoa, ja löytyy myös Alvar Aallon oman kodin ruokahuoneesta.⁵ Villa Skeppetin tupakeittiöstä löytyy myös lattiavalaisin A805 (Enkelinsiipi), kattovalaisin

⁴ Milkonranta 2002 s.34.
⁵ Sarkkinen Erkki, 2006. Alvar Aalto - Ylevöittää arjen - Kansaneläkelaitoksen päätoimitalo 50 vuoden iässä. Kela, Helsinki. s. 54

A622B, sekä Lisa Johansson-Papen mustavalkoinen Laura-riippuvalaisin. Makuuhuoneessa on samanlainen kattovalaisin A622B kuin keittiössä, ja pukuhuoneesta löytyy samanlainen valkokehäinen, messinkipohjainen valaisin kuin hallista.

Saunarakennuksen valaisimet

Saunan pukuhuoneessa on lämpimänruskea riippuvalaisin A333 (Nauris). Vierashuone (H18) on alun perin ollut kalustettu Göran Schildtin isovanhempien kalusteilla, ja huoneen näyttävä perintövalaisin 1880-luvulta poikkeaa muista Villa Skeppetin valasimista.⁶

⁶ Tegel Sanna, 2018, s. 68

↓ Saunan kattovalaisin.

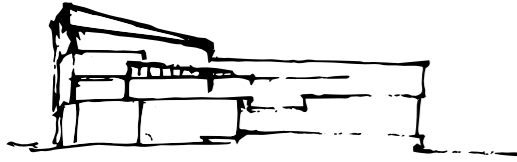
→ Saunan pukuhuoneen riippuvalaisin A333 (Nauris).
 ↓ WCn (H06) porsliinikantainen valaisin.

Märkätilojen ja varastotilojen valaisimet

Saunassa on alakattoon upotettu puurimasäliköllä suojattu valaisin. Muista märkätiloista löytyy klassisia ja ajalle tyypisiä seinävalaisimia. WC-tiloissa ja kylpyhuoneessa (H06, H20 ja H13) on samanlaiset posliinikantaiset valaisimet kahdella ovaalilla lasikuvulla. Varastotiloissa ja autotalliin liittyvissä huoneissa on myös posliinisia valaisimia, mutta niiden lasikuvut ovat pallon muotoisia.

6 VILLA SKEPPETIN ARKKITEHTUURI JA OMINAISPIIRTEET

Nikolaus Pevsnerin mukaan termi arkkitehtuuri soveltuu vain rakennuksiin, jotka on suunniteltu esteettisyyttä silmäläpitäen. Villa Skeppetin arkkitehtuurissa arjen asumista ja kirjailijantyötä on kohotettu estetiikan keinoin. Rakennuttajat Göran ja Christine Schildt pääsivät myös jossain määrin muovaamaan rakennusta yhdessä ystäviensä Alvar ja Elissa Aallon kanssa. Luova yhteistyö on ollut hedelmällistä sekä puutarhataiteen että rakennustaiteen saralla.

Villa Skeppet on kooltaan pieni ja yksityinen kohde Tammissaaren taajaman laidalla, meren ääressä. Kaupunkitontille on noussut moderni asuirakennus, jossa on klassisia tilasarjoja, kiehtovia näkymiä, tiivis inhimillinen mittakaava ja tarkkoja yksityiskohtia. Kokonaisuus on kuitenkin enemmän kuin osiensa summa, ihanaa arkkitehtuuria, jossa voi tunnistaa myös aiheita Alvar ja Elissa Aallon aiemmin suunnittelemissa kohteista.

Kaupunkikuva ja lähiympäristö

Villa Skeppet saunoineen ja piharakennuksineen muodostaa ympäristössään hyvin itsenäisen kokonaisuuden, vaikka tontit ovat kapeita ja naapurit sijaitsevat verrattain lähellä. Väljä esikaupunkitunnelmaa korostaa tontin ja Itäisen rantakadun välinen avoin nurmikenttävyöhyke pääsisäänkäynnin edessä.

Pihapiiri

Villa Skeppetin arkkitehtisuunnitelman merkittävimpiä ansioita on pihapiiri. L:n muotoisen päärakennuksen vastakappaleena on sitä viuhkamaisesti täydentävä saunarakennus.

Näiden rakennusten syliin jäävän pihatilan sulkee taitavasti muotoiltu pihavaja sen takarajalla.

Yksinkertainen tilaohjelma on taipunut suunnittelijoiden käsissä kaikilta sivuiltaan ohikulkijoiden katseilta suojaaksi pihaksi, jonka keskipisteenä on tarkoin muotoiltu vesiaihe lumpeineen. Pienen lammen vapaa ”luonnonmuoto” muistuttaa sekä poikkileikkaukseltaan että pohjapiirustuksessa Alvar Aallon varhaisen helmen, Villa Mairean¹ uima-altaan muotoa.

Piha on tärkeä osa tilasarjaa. Arkinen ympäristö ylevöityy vesiaiheen avulla, ja kesäaikaan lammen lumpeet antavat näkymälle eksoottisen sävöksen. Lumpeet on valittu myös ylläpitosyistä, vaativamman uima-altaan sijaan.

Päärakennuksen ja saunan välissä on kapea välikkö, *passage*. Kulku ulkotilan kautta saunalle synnyttää miellehytymiä perinteisestä saunasta ”pihan perällä”, mutta matkapäärakennuksesta saunaan on lyhyt ja hyvin suojattu. Välikön pääty kadun suuntaan on suljettu katseilta kaartuvala säleikköseinällä, jonka sisäpuolelle on istutettu alppiruusu. Pihan puoleista suuaukkoa on puolestaan koristanut ruusuorapihlaja. Passage on katettu pergolakatoksella, jonka palkkeja myöten rönsyävä villiviini vie ajatukset välimerellisiin maisemiin.

Näkymät pihaovelta, pihavajalta, saunan väliköistä ja lummelammen yli ovat harkittuja. Pihan tila on määrätietoisesti rajattu katseilta suojaan sekä rakennusten muodon että sijoittelun keinoin, mutta tila on viimeistelty kasvein sekä

¹ Alvar Aalto, 1939. Mairean allaspiirustus julkaistu mm. Aalto-säätiön sivulla <http://mairea.alvaraalto.fi/23.htm>.

omintakeisin suurin seinäkkein, joita on sekä umpinaisia että säleistä koottuja. Kasvillisuuden ennätettyä täyteen mitaansa on vaikutelma jo liiankin runsas.

Pihatilan yksityisyyttä on lisätty ja pihaa on asukkaiden toimesta rajattu uusilla, vanhoja mukailevilla aidakkeilla aina 2000-luvulle saakka. Pihalla on saanut liikkua vapaasti vuodesta 2004, ja nauttia tilasarjasta ja näkymistä.

Arkkitehtuuri

Päärakennuksen julkisivussa on vaalean ja tumman tasapaino: jalustan valkeaksi käsitellyt slammatut tiilipinnat kohtaavat pääkerroksen tummaksi käsitellyt puupanelipinnat. Vastapareina vaaleiden jalustapintojen suorakulmaiset tilakappaleet rinnastuvat olohuoneen monimuotoiseen kulmaukseen ja siitä terävänä ulokkeena ulos työntyvään parvekkeeseen. Veistoksellinen ote, vaalea jalusta ja tumma yläosa tuo mieleen Alvar Aallon suunnitteleman, vuonna 1968 valmistuneen Pohjolan-talon Reykjavikissa.

Tummaa ja vaaleaa pintaa yhdistää karheus – slammaus ja pääjulkisivun sienenmuotoisten sauvapanelien matta, ruskeaksi kuultomaalattu pinta sopivat mutkattomasti rinnakkain. Rouhea tiilipinta on slammattu myös sisätalassa, ja hallista katsoen hallin slammatut seinät jatkuvat suuren ikkunan takana olevan työhuoneen ulkoseinässä saumattomasti. Siellä missä rakennusta kosketellaan, eli ovissa ja ikkunoissa, ovat pinnat sileämpiä, peittomaalattuja tai lakattuja.

Tontin kokonaisuus on läsnä sisätiloissa harkittujen näkymien kautta. Joka pääovesta käy, voi muutaman portaan

noustessaan nauttia näkymästä eteisaulan läpi lummelamelle ja pihavajalle. Seuraavat portaavat noustuaan saakin jo nauttia olohuoneen kulmaikkunasta avautuvasta näkymästä kauas merelle.

Materiaalit

Mittakaava rakennuksessa on ihmisläheinen, mutta arkkitehtuuri on aiheiltaan hyvin vapaata ja materiaalien kirjo on monipuolinen. Villa Skeppet edustaa pohjoista modernismia, jonka ainekset ovat tuttuja Alvar ja Elissa Aallon parhaista resepteistä. Sisätiloissa on käsittelemätöntä ja lakattua puuta – lautaa, viilua ja panelia, sekä sauvaparkettia. Puulajeina kohteessa on vapaasti yhdistellen mäntyä, tammea, koivua ja teakia niin tilapinnoissa, ovissa ja ikkunoissa kuin julkisivuissakin.

Keraamiset laatat on 1950–60-lukujen tuttujen standardien mukaan aseteltu kylpyhuone- ja wc-tiloissa, mutta ikkunautojen ja keittiön tasoissa värilliset pikkukaakelit antavat persoonallista ilmettä. Alkuperäinen, pehmeänukkainen kokolattiamatto on säilynyt kirjailijan työhuoneessa aikaansa kuvastamassa.

Säilyneisyys

Asuinkäytössä rakennuksiin on tehty vain vähäisiä, tavanomaisia muutoksia. Kylpyhuonepintoja, saunan lauteita ja pesuhuonetta on uusittu vesivahingon jäljiltä. Makuu- ja pukeutumishuoneen alkuperäinen matto on korvattu parketilla. Talotekniikkaa on päivitetty alkuperäisestä öljylämmityk-

sestä kaukolämpöön, mutta vesikiertoisen levyradiaattorit ovat pääosin alkuperäisiä.

Ikkunat ovat muutamia poikkeuksia lukuunottamatta alkuperäiset. Olohuoneen suurta ikkunaa on uusittu ja korjattu useissa erissä, kokonsa se on säilyttänyt, mutta nykyasusaan ikkunan detaljointi vain etäisesti mukailee alkuperäistä.

Myöhemmät muutokset ovat olleet pieniä, mutta niiden vaikutusta arkkitehtuurin kokonaisilmeeseen ei saa aliarvioida. Alkuperäisiä rakennusosia ja materiaaleja on edelleen varjeltava huolellisesti. Kaikissa korjausvaiheissa tulisi pyrkiä palauttaviin muutoksiin.

Julkisivuarkkitehtuurissakin materiaalien hierarkia – tumma puu ja kalkittu tiili – edellyttää johdonmukaisuutta, jotta se on edelleen ymmärrettävissä.

Kauneus, kestävyys, käyttökelpoisuus

Villa Skeppetin tunnelma on ajaton. Kokeneiden arkkitehtien suunnitelmassa monet ratkaisut oli hiottu useina variaatioina jo ennen toteutustaan Villa Skeppetissä – osa tunnistettavammin, osa yleispätevinä humanin pohjoisen modernismin variaatioina. Kerroksellinen valikoima tuntuu ylenpalttiselta, mutta ei kohtuuttomalta. Inhimillinen mittakaava toteutuu niin, että ovenkahva, joka on tuttu Aaltojen julkisistakin 60-luvunkohteista, sopii tulijan käteen yhtä hyvin Villa Skeppetin pääovessa.

Valaisinmuotoilu, arkkitehdin suunnittelemat kiintokalusteet sekä irtokalusteiden laatu ja huolellinen arkkitehtoninen sommitelma muodostavat kokonaisuuden, jonkalaisia

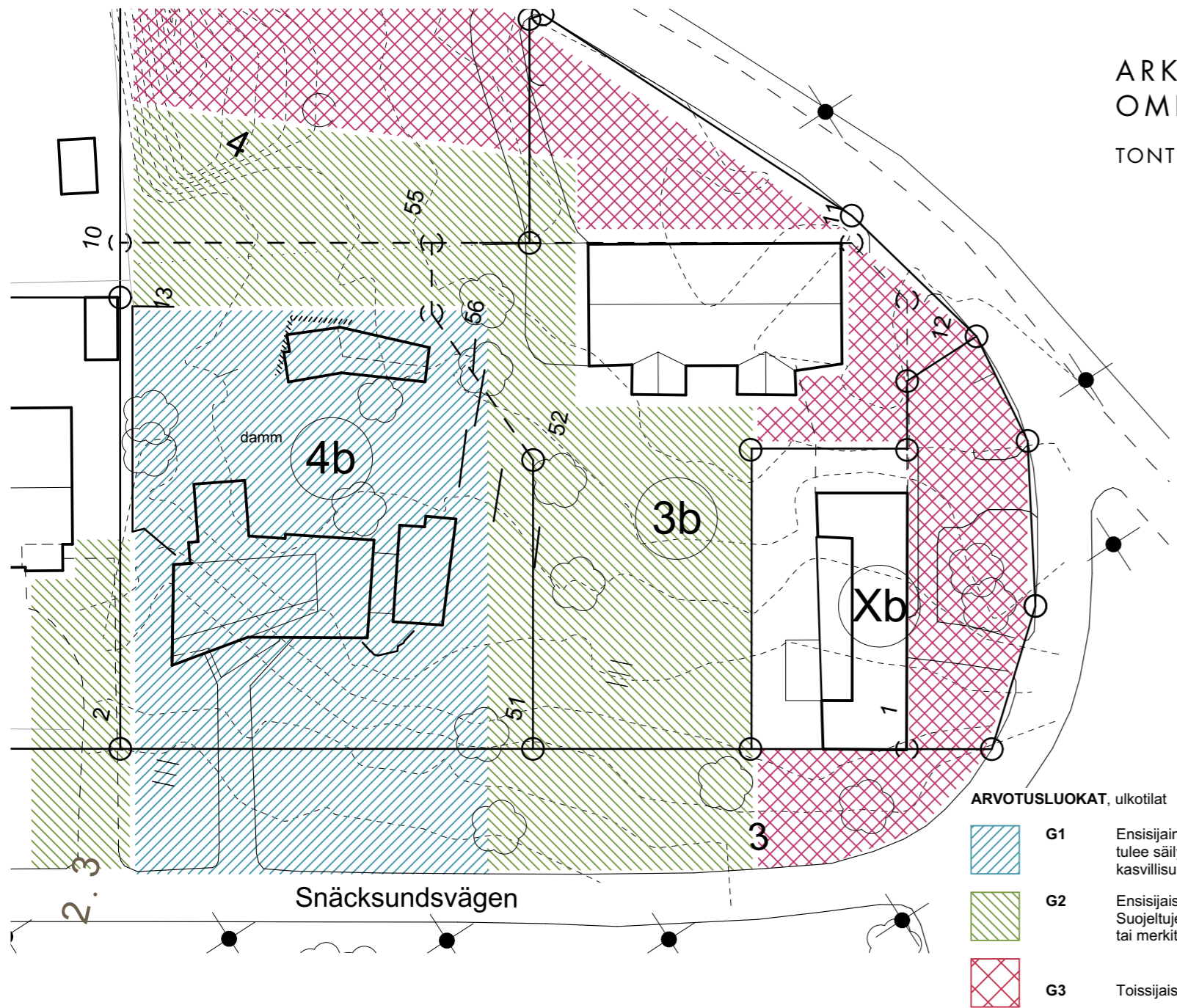
modernissa arkkitehtuurissakin on tapana kutsua kokonaisuutta taideteoksiksi². Villa Skeppetin voimakkaan yksilöllinen sisustus taideteoksineen ja koriste-esineineen kertoo myös asukkaidensa intohimoisesta suhteesta taiteeseen ja kulttuurihistoriaan.

Tulevaisuus

Villa Skeppetin asuinkäyttö on päätynyt vuonna 2018. Kulttuurihistoriallisesti arvokas kirjailijan koti avataan yleisölle Göran ja Christine Schildtin kotimuseona vuonna 2020. Kotimuseota hallinnoi Christine ja Göran Schildtin säätiö, jonka ”perustavana ideana on Kreikan ja Suomen välisten kulttuurikontaktien vahvistaminen, sekä Alvar Aallon perinnön vaaliminen – kaksi teemaa, jotka olivat Göran Schildtille keskeisiä.”³ Kuten säätiön nettisivuilla todetaan, yhdistyvät teemat hienolla tavalla Villa Skeppetissä.

² Saks. Gesamtkunstwerk, termi jota käytetään teoksista, joissa yhdistyvät useiden taiteenalojen luomukset.

³ <https://villaskeppet.fi/fi/saatio/>. Viitattu 26.10.2020.

ARKKITEHTUURI JA OMINAISPIIRTEET

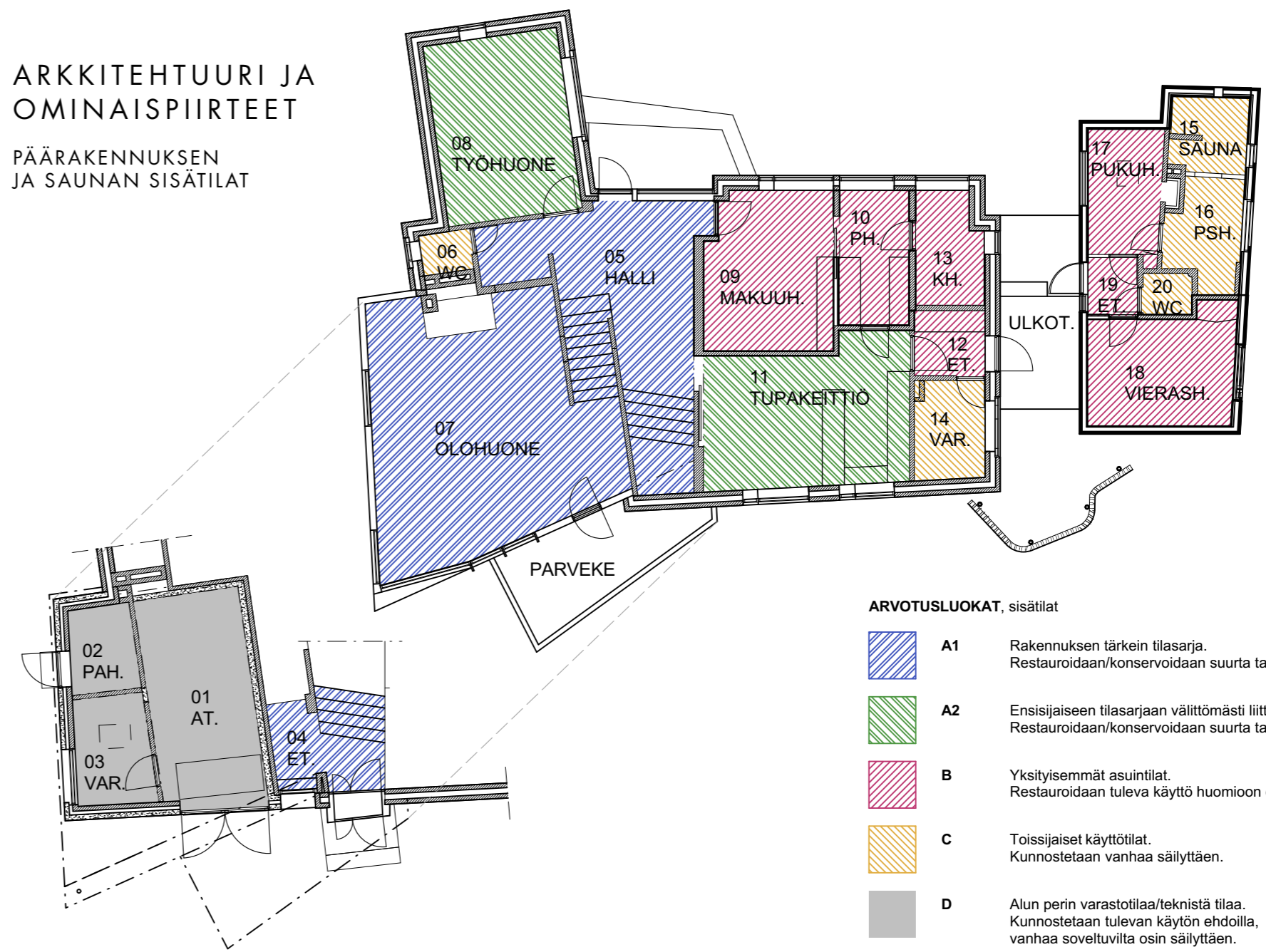
TONTTIALUEET

ARVOTUSLUOKAT, ulkotilat

- **G1** Ensijainen suojeltu piha-alue, jossa tilanmuodostus tulee säilyttää ja pyrkiä alkuperäisen mukaiseen kasvillisuuteen.
- **G2** Ensijaiseen piha-alueeseen välittömästi liittyvät pihatilat. Suojeltujen rakennusten suojavyöhyke, ei uutta rakentamista tai merkittäviä istutusmuutoksia.
- **G3** Toissijaiset ulkotilat, joissa muutokset mahdollisia.

ARKKITEHTUURI JA OMINAISPIIRTEET

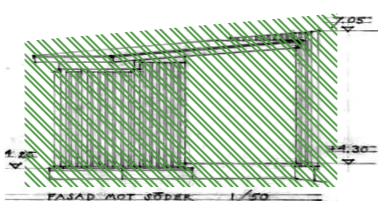
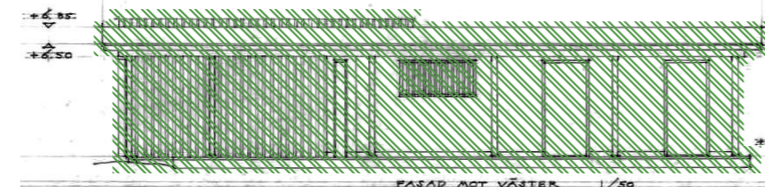
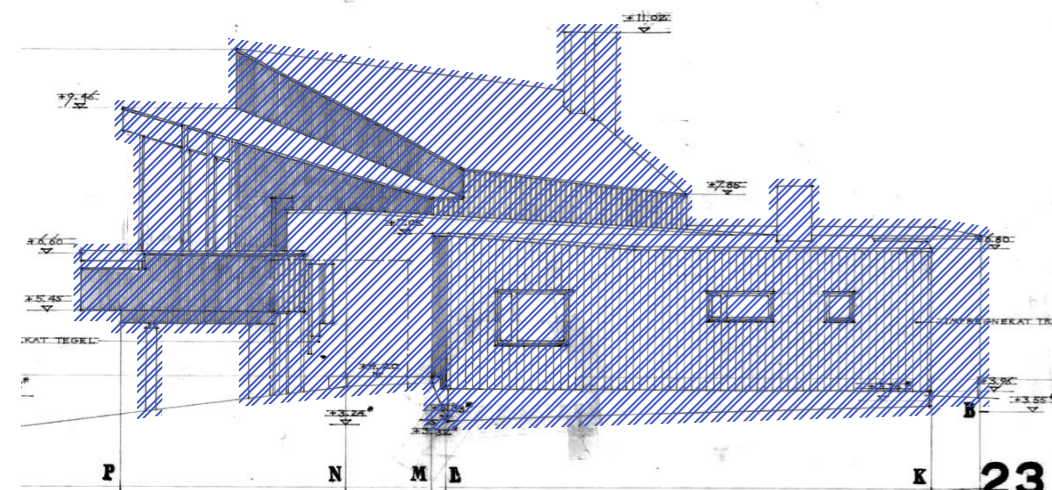
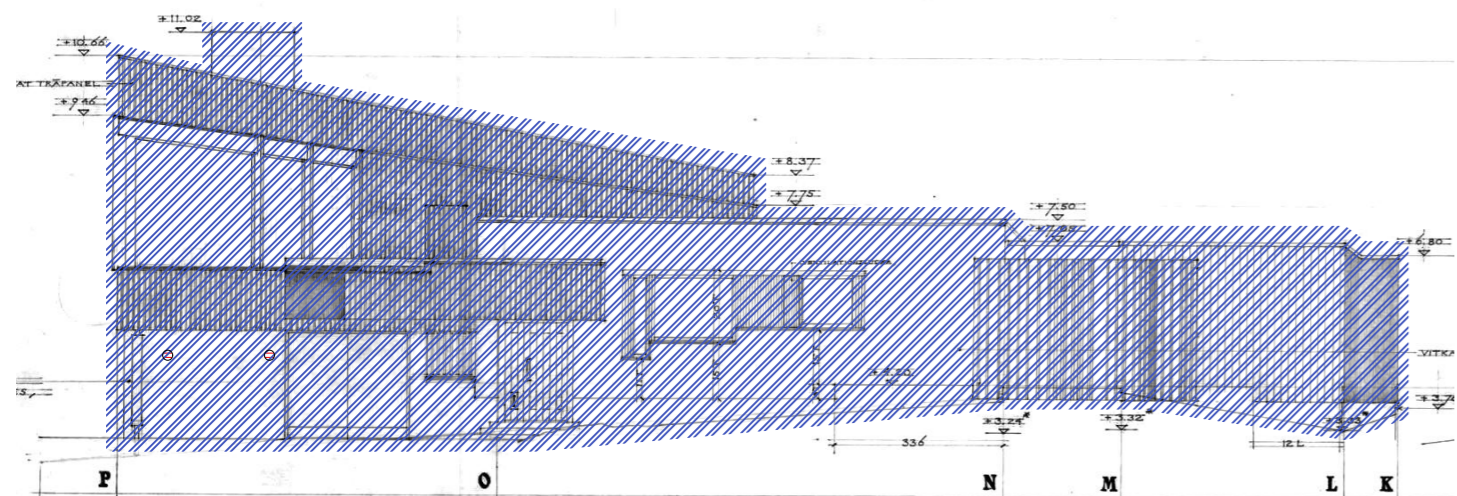
PÄÄRAKENNUKSEN JA SAUNAN SISÄTILAT

ARVOTUSLUOKAT, sisätilat

- **A1** Rakennuksen tärkein tilasarja. Restauroidaan/konservoidaan suurta tarkkuutta noudattaen.
- **A2** Ensijaiseen tilasarjaan välittömästi liittyvät tilat. Restauroidaan/konservoidaan suurta tarkkuutta noudattaen.
- **B** Yksityisemmät asuintilat. Restauroidaan tuleva käyttö huomioon ottaen.
- **C** Toissijaiset käyttötilat. Kunnostetaan vanhaa säilyttäen.
- **D** Alun perin varastotilaa/tekniistä tilaa. Kunnostetaan tulevan käytön ehdoilla, vanhaa soveltuvilta osin säilyttäen.

ARVOTUSKAAVIOT JULKISIVUT

23

arkitekt oliver aalto
VILLA SCHILDT
FASADER MOT VÄSTER
OCH ÖSTER 1/50
HFORS 18.4.1970

MITAT TÄRKISTETTAVA TYÖMAALLA

ARVOTUSLUOKAT, julkisivut

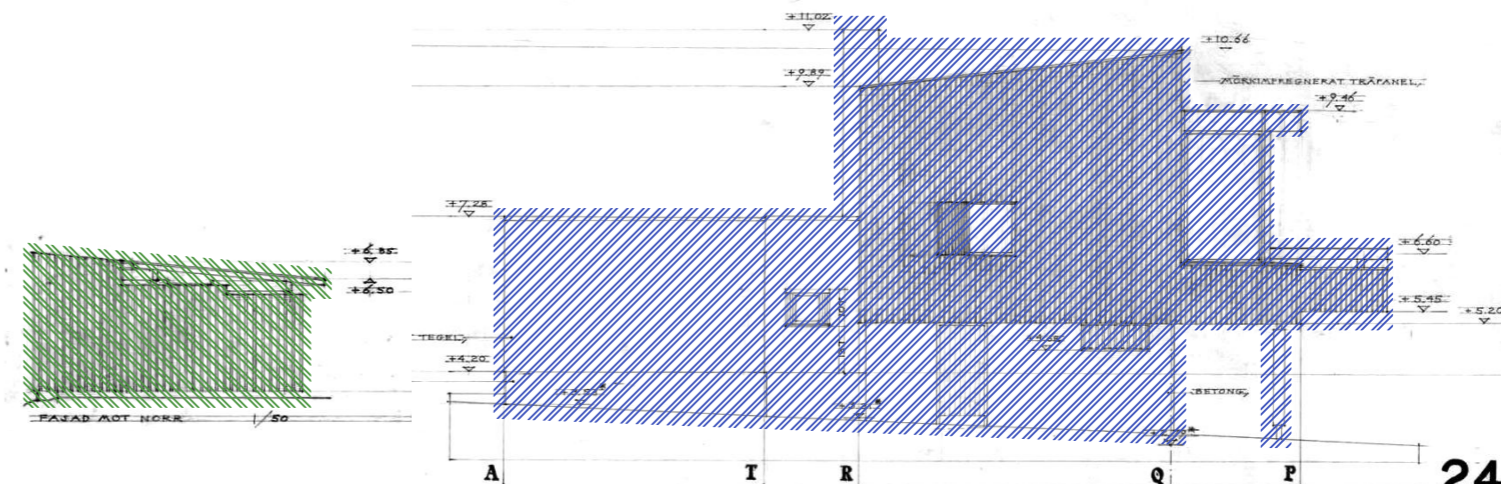

A1 Rakennuksen kaikki julkisivut ovat kokonaisuuden kannalta olennaisia. Restauroidaan suurta tarkkuutta noudattaen.

A2 Piharakennuksen julkisivut ovat olennainen osa kokonaisuutta. Restauroidaan rakennuksen ulkoinen ilme säilyttäen.

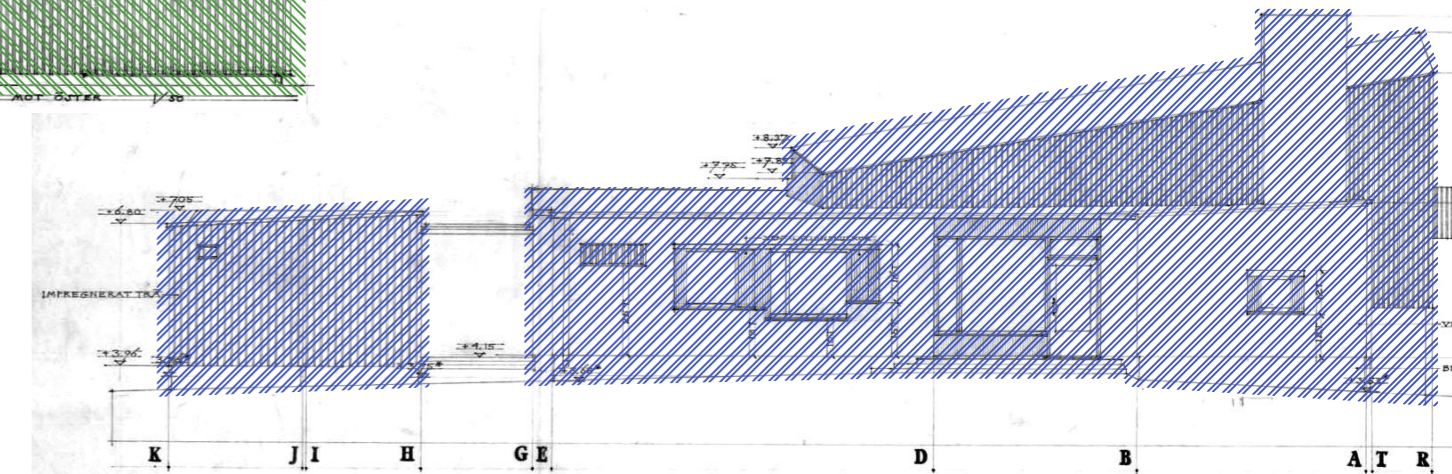
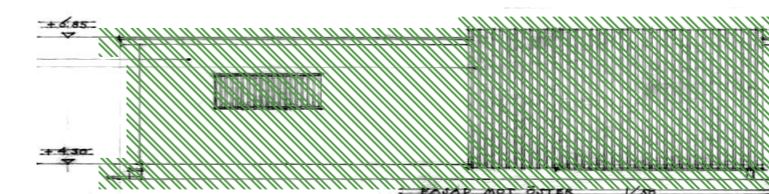
ARVOTUSKAAVIOT JULKISIVUT

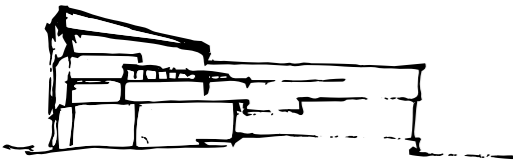

24

arkitekt oliver aalto
VILLA SCHILDT
FASADER MOT ÖSTER
OCH NORR 1/50
HFORS 18.4.1970

MITAT TÄRKISTETTAVA TYÖMAALLA

7 LÄHTEET

Suulliset lähteet

Keskustelu, 2.6.2019, Sevon, Lindberg.

Keskustelu 2.6.2019, Villa Skeppetissa Karl Johan Sevonin (rakennuksen pitkäaikainen huoltomies, Se-Ka Ab) ja Magnus Lindbergin kanssa.

Rakennushistoriaselvitykset ja opinnäytteet

Arkkitehtuuri ja muotoilutoimisto Talli Oy, Lukander Minna, Mannervaara Mari, 2005. Finlandia-talon rakennushistoriaselvitys. Helsinki, Senaatti-kiinteistöt. Tegel, Sanna, 2018 Villa Skeppet rakennuksena ja kotina. Aalto yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Arkkitehtuurin laitos, diplomityö.

Painetut lähteet

Gröning, Gert 1979, Der privat nutzbare Freiraum – Eine vernachlässigbare Dimension des Wohnumfeldes? Das Gartenamt 28/10 s. 649-652.

Hipeli, Mia, 2009. Villa Schildtistä Villa Skeppetiksi. Kirjassa: Hipeli, Mia (toim.) 2009. Villa Skeppet, Tammisaari. Alvar Aallon arkkitehtuuria n:o 15. Alvar Aalto -säätö, Jyväskylä.

Hipeli, Mia (toim.), 2003. Alvar Aalto och Ekenäs – Alvar Aalto ja Tammisaari. Christine och Göran Schildt, Ekenäs.

Jetsonen, Sirkkaliisa ja Jari. 2018. Alvar Aalto Homes. Rakennustieto, 2018.

Lindqvist Trygve, 2009. Alvar Aalto ja Tammisaaren kaupunki. Kirjassa: Hipeli, Mia (toim.), 2003. Alvar Aalto

och Ekenäs – Alvar Aalto ja Tammisaari. Christine och Göran Schildt, Ekenäs.

Müller, Susanne, 2008. Aalto und Wolfsburg, Ein skandinavischer Beitrag zur deutschen Architektur der Nachkriegszeit. VDG.

Pakoma, Katariina (toim.), Mikonranta, Kaarina, 2002. Kultakello ja mehiläispesä, Alvar ja Aino Aallon valaisimia, Alvar Aalto -museo, Jyväskylä.

Sarkkinen Erkki, 2006. Alvar Aalto – Ylevöittää arjen – Kansaneläkelaitoksen päätoimitalo 50 vuoden iässä. Kela, Helsinki.

Schildt, Göran, 1994. Alvar Aalto, The Complete Catalogue of Architecture, Design and Art. Otava, Keuruu.

Schildt, Göran, 2003. Villa Skeppet, sen suunnittelu ja rakentaminen. Kirjassa: Hipeli, Mia (toim.), 2003. Alvar Aalto och Ekenäs – Alvar Aalto ja Tammisaari. Christine och Göran Schildt, Ekenäs.

Tallqvist Tore, 2003. Ett skepp i en glasburk – Laiva lasipurkissa. Artikkelikokoelmateoksessa Hipeli, Mia (toim.), 2003. Alvar Aalto och Ekenäs – Alvar Aalto ja Tammisaari. Christine och Göran Schildt, Ekenäs.

Tuukkanen, Pirkko, (toim.) 2002. Alvar Aalto Designer. Alvar Aalto Museum, Vammalan kirjapaino.

Aikakauslehdet

Arkkitehti-lehti 2/1975 s.32–43 Katajanokan kärjen asema-kaavaluonnos. Vilhelm Helander, Pekka Pakkala ja Mikael Sundman.

Linkit

Osakeyhtiö Björkbodan tehtaan tuoteluettelo v. 1936. digi.kansalliskirjasto.fi/pienpainate www.artek.fi, viitattu 10.5.2019.

Rakenustietokortit

RT 216.35 Lattialauta. Suomen Arkkitehtiliiton Asemakava- ja standardoimislaitos 1967.

Painamattomat lähteet

Rakennustyöselitys, 6.11.1969. ss. 19–20. CGS .

Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto, 6.11.1969. Villa Schildt, Rakennustyöselitys. CGS (Sisältää luvut 12 Maalaus-työt ja 13 Huoneselitys)

Rakennetyypit, 27.11.1969. s. 1. CGS .

Insinööritoimisto Magnus Malmberg, 27.11.1969. Villa Schildt, Rakennetyypit. CGS

Insinööritoimisto Magnus Malmberg, 28.11.1969. Villa Schildt, rakennepiirustukset 1-4. CGS

Tammisaaren kaupunki, 4. kaupunginosan korttelin 40 tonttijaon muutos 1:1000, hyväksytty kaupunginhallituksessa 27.10.1997

Villa Skeppets gästbok I (1970–1994). Christine ja Göran Schildtin säätöön arkisto.

Villa Skeppets gästbok II (1995–18.12.2009). Christine ja Göran Schildtin säätöön arkisto.

ARKISTOT JA LYHENTEET

AAM	Alvar Aalto -museon arkisto
amoy	Arkkitehdit Mustonen Oy
CGS	Christine ja Göran Schildtin säätöön arkisto
MH	Maisemasuunnittelu Hemgård
SLS	Svenska litteratursällskapet i Finland

↑ Olohuoneen ikkunalaudan yksityiskohtia ja kukkien kasteluveden aiheuttamia vaurioita tammiviilupinnassa vuonna 2019. amoy.

